

Případ FRITZ

**Válečný zločinec Max Rostock
jako agent StB**

Jiří Plachý

Tato studie je věnována obětem lidické tragédie,
jejíž 60. výročí si připomínáme.

Fotografie (podle přehledu na s. 66) © Archiv Ministerstva vnitra, © odbor archivní a spisové služby Ministerstva vnitra, © Jiří Plachý, © Státní ústav památkové péče, © Státní ústřední archiv, © Úřad pro zahraniční styky a informace

© Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2002

ISBN 80-902885-6-1

OBSAH

Úvod	7
I. Léta v otcovském domě (1912–1934)	8
II. Proti Francii (1934–1939)	10
III. Lidice (1939–1944)	14
IV. Maďarské povstání a konec války (1944–1945)	27
V. Pátrání (1945–1949)	31
VI. Proces a věznění (1950–1959)	38
VII. Akce FRITZ (podzim 1959 – léto 1960)	55
Závěr	64
Soupis pramenů a literatury	65
Přílohy	66
Seznam zkratk	103
Jmenný rejstřík	105
Resumé / Summary / Resümee	108
Ediční poznámka	111

Za neocenitelnou pomoc děkuji paní PhDr. Aleně Šimánkové ze 4. oddělení Státního ústředního archivu v Praze, bez jejíhož objevu by tato publikace nemohla vzniknout.

Dále děkuji všem ostatním pracovnícím a pracovníkům

- 3. a 4. oddělení Státního ústředního archivu v Praze,
  - Archivu Ministerstva vnitra ČR,
  - Archivu operativních a vyšetřovacích svazků MV ve správě odboru archivní a spisové služby MV ČR,
  - odboru spisové a archivní služby Úřadu pro zahraniční styky a informace ČR,
  - Krajského soudu v Praze,
  - Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Policie ČR
- a všem ostatním, kteří měli na zpracování této studie jakýkoliv podíl.

Zvláštní poděkování náleží Mgr. Pavle Zemanové z Česko-německého fondu budoucnosti za pomoc při zpracování německojazyčných dokumentů.

Autor

Případ FRITZ

Válečný zločinec Max Rostock jako agent StB

Úvod

Letos v létě vyvolal velkou mediální odezvu náhodný objev dokumentů politického sekretariátu ÚV KSČ ze září 1953, které jasně dokazovaly, že prezident Zápotocký udělil milost čtyřem k smrti odsouzeným nacistickým válečným zločincům. Stalo se tak dokonce v době, kdy stále ještě probíhaly politické procesy, v nichž byly vynášeny rozsudky smrti nad zcela nevinnými československými občany.

Zájem veřejnosti se ještě zvýšil poté, co bylo zjištěno, že jeden z omilostněných nacistů byl v pozdější době Státní bezpečností získán ke spolupráci jako agent. Tento muž, bývalý SS-Obersturmführer Max Heinrich Rostock, totiž po druhé světové válce patřil mezi mezinárodně nejvíce hledané válečné zločince. Jako velitel kladenské služby SD se v roce 1942 přímo podílel na vyhlazení obce Lidice.

Po tomto zjištění byli představitelé nynější komunistické strany, která se hrdě hlásí k „odkazu“ své více než čtyřicetileté vlády, tedy jednoho z nejtragičtějších a nejtemnějších období našich moderních dějin, vyzváni, aby se alespoň nyní, po letech, od spolupráce s nacisty distancovali. To komunisté samozřejmě nepovažovali za nutné a naopak reagovali výpady proti ÚDV, který v této věci zahájil dokumentační šetření. Stanovisko KSČM k tomuto problému shrnul jeden z jejích čelních představitelů slovy: „Vždyť tohle dělali všichni na světě.“ Sám tak popřel jedno ze základních dogmat své strany, které komunisté rádi prezentovali a dodnes prezentují na veřejnosti: zásadní a nesmiřitelný boj s nacismem a fašismem.

Díky lživé propagandě a denunciaci nekomunistického domácího i zahraničního odboje se jim během čtyřiceti let, kdy byli u moci, podařilo tuto dezinformaci zakořenit hluboko do podvědomí našich občanů. Po odhalení hrůzných zločinů, kterých se komunisté během své vlády dopustili, se stále zdůrazňovaný boj s nacismem stal jejich poslední devizou.

I když zprávy o spolupráci a ideové blízkosti nacismu a komunismu nejsou ničím novým (viz např. známé fotografie ze společných vojenských přehlídek na sovětsko-německé demarkační linii v okupovaném Polsku na podzim 1939), je „případ Rostock“ objevem mimořádné hodnoty. Vzhledem ke své účasti na lidické tragédii je Rostock zcela konkrétním symbolem komunistického pokrytectví a oportunistu. Lidice se totiž staly přímo poutním místem a výkladní skříní propagovaného antifašismu komunistického režimu. Dnes můžeme konstatovat, že komunisté Lidic zneužili a neprávem si je přivlastnili. Akce FRITZ pak dává tomuto zneužití novou, ještě tragičtější dimenzi.

Vydáním této publikace plní Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu slib, který dal české veřejnosti v průběhu mediální kampaně krátce po zveřejnění celého případu.

pplk. Mgr. Ireně Kratochvíl
ředitel Úřadu dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu

„Každý poctivý a čestný člověk se musí ptát, jak je to možné, že jsou osvobození a propouštění fašističtí váleční zločinci.“

Státní prokurátor dr. Pavel Barbaš

I. Léta v otcovském domě (1912–1934)

Max Heinrich Rostock se narodil dne 29. září 1912 v Ludwigshafenu nad Rýnem¹⁾ jako druhý syn malířského mistra Friedricha Rostocka a Rosy Rostockové, rozené Feuchtové.

Maxův starší bratr Friedrich se narodil v roce 1911. V roce 1913 se narodila sestra Susan. Poklidný a stereotypní život rodiny maloměstského živnostníka přerušilo vypuknutí 1. světové války. Friedrich Rostock musel tak jako miliony ostatních narukovat. Vzhledem k jeho pozdějším politickým názorům a výchově, jakou dal svým synům, tak učinil zřejmě s nadšením a důvěrou v brzké vítězství. Měl ostatně štěstí a celou válku sloužil u říšského válečného námořnictva ve Wilhelmshafenu.²⁾

V roce 1916 se manželům Rostockovým narodila dcera Elsa³⁾ a roku 1918 jako poslední syn Hans.⁴⁾ Ve stejném roce, kdy spatřil světlo světa jeho nejmladší bratr, začal Max navštěvovat národní (základní) školu. Po ukončení osmileté školní docházky v roce 1926 pokračoval ve studiu ještě jeden rok na obchodní škole (jakási obdoba 9. třídy) a na podzim roku 1927 nastoupil do učení u firmy Moric Kirchenbaum – obchod s barvami a laky v sousedním Mannheimu. Maxovým přáním bylo vyučit se malířem u svého otce, ale „otec, přísný a cholerický muž, [jej] nechtěl do učení přijmout.“⁵⁾ V době, kdy se u otce učil jeho starší bratr, který měl rodinný podnik v budoucnosti převzít, „bylo v rodině mnoho nesvárů.“⁶⁾

V roce 1930 se Max v Mannheimu vyučil obchodním příručím (i když po celý zbytek života důsledně uváděl, že je „obchodníkem“) a konečně otce přemluvil, aby mohl jako učedník nastoupit k němu. Sám později uvedl, že by „vedlo od věci [...] líčit, jak [mu] otec učení ztěžoval.“⁷⁾ Přesto u něj vytrval až do roku 1933, kdy svá „natěračská“ studia ukončil.

Již od dětství byl Max Rostock nadšeným členem Turner Vereinu,⁸⁾ krajně nacionalistické tělovýchovné organizace, která byla doslova líhni pozdějších nacistů. Zřejmě jen nesnáze, které mu přinášel jeho učební poměr a vztah s otcem, byly důvodem toho, že do úderných od-

¹⁾ Ludwigshafen zaznamenal v 19. století (resp. po roce 1840) díky rozvoji obchodu a chemického průmyslu velký vzestup. V roce 1853 se stal samostatnou obcí a v roce 1859 městem. V roce 1895 byl už okresním městem s téměř 40 tisíci obyvateli. (Ottův slovník naučný, XVI. díl, s. 435. J. Otto, Praha 1900.)

²⁾ Říšská válečná flotila v podstatě celou válku nečinně kotvila v severoněmeckých přístavech, a vyhýbala se tak střetu s mnohem silnějším britským námořnictvem. (Müller, Helmut a kol.: Dějiny Německa. NLN, Praha, 1995, s. 227.)

³⁾ V některých dokumentech je jako rok narození Elsy Rostockové uváděn r. 1911.

⁴⁾ Biografické údaje o rodině byly komparovány z různých dokumentů. (Především: SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Max Rostock, nečísl. „Dotazník“ z r. 1954, dále: archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, 42 683/020, „U“ (42 683/021) a AMV, sign. 305-572-2.)

⁵⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., výslech M. Rostocka KV StB Praha ze dne 21. 3. 1951.

⁶⁾ Tamtéž.

⁷⁾ Tamtéž.

⁸⁾ AMV, sign. 305-527-2, s. 2, výslech Rostocka ze dne 9. 6. 1950: „Byl jsem [...] velmi blízko mladickému zápalu pro myšlenku tělovýchovy dle soustavy otce Jahna. A když jsem v r. 1933 vídával pochodovati oddíly tehdy tvořivších se skupin národních socialistů německých a prožíval s nimi jako mladý člověk ono nadšení, [...] tehdy i mne chytla ona vlna s sebou a nechal jsem se zapsati k SA.“

dílů nacistické strany, známých jako SA,⁹⁾ vstoupil až měsíc po Hitlerově nástupu k moci, dne 1. března 1933.¹⁰⁾ O dva měsíce později, na Prvního máje 1933, byl slavnostně přijat i do nacistické strany NSDAP.¹¹⁾ Dostal stranickou legitimaci s číslem 3 273 500.

V červnu roku 1934 se Rostock oženil s dcerou ludwigshafenského kapelníka Friedricha Meissnera Katarinou (nar. 1914). Důvod byl jednoduchý: „*Dítě bylo na cestě.*“¹²⁾ Spory s otcem, který s jeho sňatkem nesouhlasil, se vyhrotily natolik, že se společně se svým starším bratrem rozhodli začít podnikat na vlastní pěst. Oba však velmi rychle zkrachovali. Friedrich řešil zadluženost obchodu odchodem (přesněji řečeno útekem) do Berlína.¹³⁾ Maxovi nezbylo nic jiného, než se pokorně vrátit k otci. Bylo zřejmé, že jde o víceméně provizorní řešení. Proto se začal v září 1934 ucházet o zaměstnání prodavače u největšího a nejperspektivnějšího ludwigshafenského průmyslového koncernu, u I. G. Farben.

Mladého a nadějného člena strany a SA-Sturmmanna¹⁴⁾ Rostocka však jeho straničtí nadřízení doporučili k jiné práci: dne 15. září 1934 nastoupil jako administrativní síla k ludwigshafenské služebně zpravodajské službě nacistické strany – Sicherheitsdienst (SD).

---

⁹⁾ SA – Sturmabteilung, úderné oddíly NSDAP, byly založeny 3. 8. 1921. Po Hitlerově mnichovském puči v r. 1923 byly přechodně zakázány, v r. 1925 obnoveny. Od ledna 1931 byly pod vedením E. Röhma budovány jako masová organizace. V roce 1934 („Noc dlouhých nožů“) byly zbaveny svého významu a změněny v organizaci pro předvojenskou výchovu a strážní službu. Existovaly do r. 1945. (Malá čsl. encyklopedie, 5. díl, s. 480. Academia, Praha 1987.)

¹⁰⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 9. Rostock později trpce uváděl, že byl „starými bojovníky“ označován posměšně jako „Březnová fialka“.

¹¹⁾ NSDAP – Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei, Nacionálně socialistická německá dělnická strana, byla založena r. 1919 v Mnichově. Od r. 1920 ji vedl Adolf Hitler. Po Hitlerově mnichovském puči v r. 1923 do 27. 1. 1925 byla zakázána. Od r. 1933 vládnoucí strana v Německu. V roce 1945 rozpuštěna a zakázána. V roce 1946 byla prohlášena mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku za zločineckou organizaci. (Malá čsl. encyklopedie, 4. díl, s. 581. Academia, Praha 1986.)

¹²⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., výslech M. Rostocka KV StB Praha ze dne 21. 3. 1951.

¹³⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 11–15, Záznam ze schůzky ze dne 2. 12. 1959. V Berlíně Friedrich Rostock údajně vstoupil do služeb RSHA, Říšského hlavního bezpečnostního úřadu, jemuž podléhala i SD.

¹⁴⁾ Hodnost SA-Sturmmanna odpovídá zhruba armádní hodnosti svobodníka (tedy nejnižšího poddůstojníka).

II. Proti Francii (1934–1939)

Sicherheitsdienst (SD) byl založen v době prudkého nárůstu členské základny NSDAP v roce 1931. V jeho čele stál bývalý důstojník říšského válečného námořnictva Reinhard Heydrich. Od počátku bylo SD součástí SS. Po převzetí moci v roce 1933 se pro SD otevřely nové, ničím neomezené možnosti. V roce 1934 (po „Noci dlouhých nožů“) se SD stala jedinou civilní nacistickou zpravodajskou službou.¹⁾ Začala přestavba, která znamenala přerod zpravodajské služby politické strany ve zpravodajskou službu totalitní velmoci.

Ještě po letech je dobře patrný silný dojem, který na neúspěšného malíře pokojů zanechalo jeho první setkání se zpravodajským aparátem: „Byl [jsem] uveden do přepychových místností nejmodernějšího stylu a viděl muže, kteří měli přes [...] civilní oděv šedou drillichovou uniformu a na ní nesli označení SS [...], slyšel jsem v mnoha kancelářích pracovat psací stroje, jakož i dálnopisy, a toto velkoobchodní stylové zařízení udělalo na mě takový vliv, že jsem prostě jaksi oněměl.“²⁾

Rostock byl přijat jako civilní administrativní síla. Dostal na své poměry velmi slušný plat 270,- RM, zvýšený v prosinci téhož roku – po narození jeho první dcery Annelisy – na 320,- RM. Jeho úkolem byla služba u telefonu, dálnopisu a dále psaní na stroji a stenografování.

Služebna SD v Ludwigshafenu (oficiálně nazvaná SD-pohraniční zpravodajská služba Ludwigshafen) byla na přelomu let 1934 a 1935 v podstatě pracovištěm specializovaným na ofenzivní činnost proti území Sárska, které bylo od roku 1920 podle Versaillské mírové smlouvy po dobu 15-ti let územím pod mezinárodní (ve skutečnosti francouzskou) kontrolou. V únoru 1935 se zde měl konat plebiscit, který byl první zatěžkávací zkouškou nacistického režimu.³⁾ (V Sársku byla až do plebiscitu zachována pluralita politických stran a nacisté se obávali, že by nepříznivý volební výsledek mohl zpochybnit legitimitu jejich vlády v celém Německu.)

Podle Rostockova pozdějšího svědectví ludwigshafenská služebna SD zaznamenala ve své činnosti skutečně pozoruhodné úspěchy. V Sársku byla vybudována velmi výkonná síť agentů (tzv. V-Männer), kteří sami většinou řídili svou vlastní zpravodajskou síť. Získané informace pak předávali tzv. sběrnám, které SD zřídila v bezprostřední blízkosti sárských hranic (Zweibrücken, Priamsens, Kaiserslautern), nebo přímo ludwigshafenské ústředně. Agentům SD se podařilo proniknout přímo do okolí britského prezidenta autonomní správní komise Knoxe. („V jeho kanceláři bylo velmi dobré spojení, o nichž on ovšem neměl to nejmenší tušení. Tak dostávala služebna běžně všechno, co prezident Knox odkládal do koše, a mezi tím také i důležité poznámky. Dále pak byly všechny jeho hovory nejen odposlouchávány, ale do sítě [byl] vmontován i přijímací aparát, který tyto hovory bral přímo na desku. A jeho šofér byl současně V-mužem SD.“⁴⁾)

¹⁾ Biman, Stanislav: Nacistická bezpečnostní služba v Protektorátu Čechy a Morava. Sborník archivních prací 2, 1972, s. 297–353.

Reinhard Heydrich (nar. 7. 3. 1904 v Halle), v letech 1922–1931 důstojník říšského válečného námořnictva, od r. 1931 v aparátu nacistické strany, od r. 1932 v čele SD. Dne 27. 9. 1941 byl jmenován zastupujícím říšským protektorem v Čechách a na Moravě. Zemřel 4. 6. 1942 na následky atentátu provedeného čl. parašutisty z Velké Británie. (Malá čl. encyklopedie, 2. díl, s. 768. Academia, Praha 1985.)

²⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 2, Výslech M. Rostocka z 9. 6. 1950.

³⁾ Kol.: Dějiny novověku IV. SPN, Praha 1973, s. 28–29.

⁴⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 16–20, Stručný náčrtek SD-činnosti v roce 1934.

Agenta se údajně podařilo propašovat i do saarbrückenské centrály francouzské zpravodajské služby. Tento agent měl ještě několik týdnů před konáním plebiscitu odcizit asi 50 kg (!) dokumentů, které se mu podařilo převézt do Německa. Většina těchto dokumentů byla využita k zastrašování, vydírání a denunčiaci protinacistických sil v Sársku a k propagandistickému působení na dosud váhající voliče.⁵⁾

„Tyto doklady byly ofotografovány [...] a v Kaiserslauternu veřejně vystaveny a obyvatelstvo sárské oblasti vyzváno, aby toto výstavu navštívilo. Omnibusy jej dovážely zdarma od hranic do Kaiserslauternu. To byla samozřejmě velká rána a značně přispěla k tomu, že obyvatelstvo sárského území se přiklonilo svým hlasováním z 87 % pro připojení i přes hitlerovský režim.“⁶⁾

Dále jsme se zajímali o emigranty a odpůrcí strany v Sársku. Byla běžně zaznamenávána jména těch, kteří byli proti připojení, a tato kartotéka obsahovala mnoho tisíc jmen.“⁷⁾

Dále bylo znemožněno, aby v noci po volbách [...] komisař Machts, jemuž byla podřízena větší část mezinárodní policie, provedl puč, který vědomě a za podpory Francouzů měl již organizačně hotov a připraven. To se stalo tím, že německá vládní místa pohrozila komisaři Knoxovi, že všechny tyto machinace budou ihned frankfurtským vysílačem zveřejněny, neudělá-li okamžitá protiopatření.

Také byl proveden nátlak na katol. klerus, aby v kostelech nekázal proti připojení, jinak že bude ukořistěný materiál proti katolické církvi zveřejněn. Vedle toho jsme také koupili odpůrcí list v naprosté tichosti, který se druhého dne objevil s takovým obsahem, který byl s dosavadní koncepcí v naprostém protikladu a vyzýval pro připojení.“⁸⁾

Není třeba zdůrazňovat, že tato aktivita SD, na níž se Rostock aktivně podílel, vedla po znovupřipojení Sársku k Německu k perzekuci řádově stovek protinacisticky smýšlejících občanů.

Během sárských událostí se Rostock zcela osvědčil. Roku 1935 přestal být civilním zaměstnancem a v hodnosti Unterscharführera byl přijat do SS.⁹⁾ Ludwigshafenská služebna na-

---

⁵⁾ Situaci v Sársku několik dní před konáním plebiscitu výstižně popsal jeden z očitých svědků, britský novinář Alexander Werth: *„Německá fronta [organizace splující v Sársku NSDAP] také terorizovala jednotlivé ‚podezřelé‘. Každý dům měl svého ‚blockwarta‘, jakéhosi nacistického propagačního a teroristického agenta, který hlídal nájemníky – a ti věděli, že se jejich dobré nebo špatné chování někde pečlivě zaznamenává. Byly také krutější prostředky zastrašování. V Neunkirchen, které se považovaly za pevnost statutu quo [zachování autonomie Sársku pod mezinárodním dohledem], byla rozšířena pověst, že se konají přípravy k proměně určité budovy ve městě na koncentrační tábor po 1. březnu.“* (Werth, Alexander: *Osud Francie*. Fr. Borový, Praha 1937, s. 107–108.)

⁶⁾ V plebiscitu konaném 13. 1. 1935 se 90,08 % voličů vyslovilo pro připojení Sársku k hitlerovskému Německu (8,87 % bylo pro zachování statutu quo, 0,44 % pro připojení k Francii a 0,47 % hlasů bylo neplatných). Sársko se stalo součástí třetí říše oficiálně 1. 3. 1935. Zemi před příchodem nacistů opustilo asi 5000 politických emigrantů. (Werth, Alexander: *Osud Francie*. Fr. Borový, Praha 1937, s. 113–116.)

⁷⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 19, Stručný náčrtek SD-činnosti v roce 1934.

⁸⁾ Tamtéž.

⁹⁾ Hodnost SS-Unterscharführera odpovídala zhruba armádní hodnosti četaře. Další hodnosti, kterými Rostock procházel: SS-Scharführer – rotný, SS-Oberscharführer – rotmistr, SS-Hauptscharführer – štábní rotmistr. (Srovnání s hodnostními stupni předmnichovské čsl. armády viz přílohu č. 24)

proti tomu ztratila svůj bezprostřední význam a byla podřízena nově zřízenému úseku SD v Saarbrückenu.¹⁰⁾

V následujícím roce (1936) vystoupil Rostock, tak jako mnoho jiných příslušníků SS a NSDAP, z evangelické církve. I když měl v Ludwigshafenu několik „nedorozumění“ se svými nadřízenými, na žebříčku služební hierarchie postupoval. Byl povýšen do hodnosti SS-Oberscharführera a jako referent referátu WA (Werk Abwehr – oddělení odpovídající za úsek hospodářské kontrarozvědky) přeložen k úsekové službě SD v Neustadtu ve Falci.¹¹⁾

Po půlroce služby byl opět přeložen, tentokrát již do hlavního města Württenberska, do Stuttgartu. Zde opět sloužil u hospodářského obranného zpravodajství. V roce 1937 pokračoval jeho služební postup povýšením na SS-Oberscharführera. Ve Stuttgartu Rostock působil až do léta 1938.

Elitní organizace SD se snažila do svých řad absorbovat především mladé a průbojné absolventy vysokých škol, kterým na oplátku nabízela kromě relativně zajištěného postavení i možnost rychlé kariéry. V zemském hlavním městě to bylo jistě mnohem transparentnější než na venkovských služebnách. Bývalý malíř pokojů Rostock, přestože byl v SS stále povyšován, se tím cítil přehlížen a opomíjen. Ještě po letech je z jeho vzpomínek cítit hořkost: „Dvě věci mě zarmoutily, když jsem nastoupil nové místo [ve Stuttgartu]. Platil jsem jednou za ‚březnovou fialinku‘ a nedostal jsem titul ‚starého bojovníka‘, přestože mladí akademikové kolem Scheela takto jako staří a nejlepší pracovníci byli označováni. To byli lidé, kteří krátce předtím vstoupili do strany; se starými bych rád setrval v pořadí, ale s těmi mladými jsem se smířiti nemohl. Obdržel jsem rovněž nesprávné pořadí v zařazení, byl jsem zkrácen na platě, a měl v důsledku toho oproti těm nejmladším určité nevýhody.“¹²⁾ Tuto nespravedlnost se rozhodl v létě 1938 řešit dobrovolným přestupem k vojenským jednotkám SS. Velitelstvím SS (Standartenkomandatury) ve Stuttgartu však nebyl – údajně na zásah SD – přijat.

Krátce poté byl znovu přeložen, tentokrát do Lörrachu na pomezí hranic Švýcarska a Francie. Formálně podléhal zpravodajskému štábu SD ve Freiburgu. Na hranicích mu byl údajně svěřen úkol vybudovat vlastní špiónážní síť a získávat prostřednictvím svých agentů přehled o událostech ve švýcarském a francouzském pohraničí. Již tehdy používal krycí jméno Max MEISSNER, na které měl vystaven falešný cestovní pas,¹³⁾ s nímž několikrát přešel hranice do Švýcarska. Jako omluvu toho, že operativně pracoval proti neutrálnímu státu, se kterým

---

¹⁰⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 16–20, Stručný náčrtek SD-činnosti v roce 1934., AMV, sign. 305-572-2, s. 148, Výslech M. Rostocka z 12. 9. 1951.

Vedoucím služebny SD v Saarbrückenu byl jmenován bývalý přednosta předsunuté „sběrný“ ve Zweibrückenu Lurker, který byl v roce 1939 Rostockovým nadřízeným ve službě SD v Karlsruhe, kde společně pracovali proti Francii: „Jel jsem s ním jednou společně do Baselu [švýcarská Basilej], kde přijal plány o stavbě Maginotovy linie. Dělali jsme, jako bychom se neznali, a já jsem tyto plány převzal při vystupování od Lurkera a jel jsem ihned co nejrychleji zpět, zatímco Lurker dodavatele plánů (byl to jakýs Francouz) velmi dobře bavil.“

¹¹⁾ AMV, sign. 2M:11135, s. 231–295, Výpověď dr. Wernfrieda Pfäffa u ZOB II OZ ze dne 8. 1. 1946. Vedoucí úseky SD (SD – Leitabschnitt) byly organizačně nadřazeny úřadovně (SD – Dienststelle). Nejnižším článkem řetězu byly odbočky (SD – Aussenstelle). V Berlíně sídlil nejvyšší úřad SD (Hauptamt), který byl od r. 1939 formálně podřízen Hlavnímu říšskému bezpečnostnímu úřadu (RSHA).

¹²⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 9, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950.

¹³⁾ Podruhé Rostock použil krycí jméno MEISSNER (dívčí jméno jeho manželky) v letech 1945–1946, kdy se skrýval před zatčením v americké okupační zóně Německa. Není vyloučeno, že v té době používal právě falešné dokumenty, které mu v letech 1938–1939 vystavil SD.

Třetí říše udržovala zcela korektní diplomatické vztahy, uvedl, že „je známo, že švýcarská zpravodajská služba byla vždy jakousi filiálkou Sûreté.“¹⁴⁾

Jako příslušník SD se často účastnil i výslechů lidí, kteří byli chyceni pohraniční policií.¹⁵⁾ Není snad třeba zvlášť zdůrazňovat, že do zahraničí se z Německa snažili dostat především lidé, kteří byli odpůrci nacistického režimu a chtěli emigrovat nebo proti nacismu přímo aktivně bojovali. Ze stanice pohraniční policie pak jejich cesta vedla ve většině případů na gestapo a dál do koncentračního tábora.

V té době došlo také k setkání, o kterém tajně snil snad každý nacist. Místo Rostockova působiště navštívil Adolf Hitler. Rostock píše: „Ležel [jsem] několik metrů od něho v křoví jako ochrana, [...] byl jsem – přiznám to zcela nepokrytě – jeho osobou fascinován. [...] Nebylo prostě možné necítiti ono fluidum, které přímo připoutávalo.“¹⁶⁾

V lednu 1939 zaznamenala Rostockova kariéra vážný otřes. Jeho manželka, která se mezitím stala trojnásobnou matkou,¹⁷⁾ byla přistižena svým švagrem Friedrichem s Rostockovým kolegou ze stuttgartské služebny SD Prügerem. Vzhledem k tomu, že mezi Prügerem a Friedrichem Rostockem došlo k souboji, se celou aféru nepodařilo utajit.

Max Rostock byl odvolán z Lörrachu a přechodně přidělen ke služebně SD v Karlsruhe, kde pokračoval v činnosti proti Francii. Se svojí manželkou se odmítl rozvést, čímž se provinil proti nepsanému „mravnímu kodexu příslušníka SS“. Bylo zřejmé, že další přeložení na sebe nenechá dlouho čekat.

Dne 26. srpna 1939 se Katarině Rostockové narodila dcera Karin. Ve stejný den byl SS-Hauptscharführer Max Rostock přeložen k nově zřizované vyšší (úsekové) služebně SD v Praze.¹⁸⁾

---

¹⁴⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 11, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

¹⁵⁾ Spolupráce gestapa s SD, jak o ní sám Rostock později vypovídal, se dala shrnout do přirovnání „SD je hlavou, resp. mozkem nacistického hnutí, zatímco gestapo jsou jeho ruce.“

¹⁶⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 11, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

¹⁷⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis M. Rostocka, nečís. „Dotazník“ z r. 1954. V roce 1937 se manželům Rostockovým narodila dvojčata: syn Gernot a dcera Gudrun.

¹⁸⁾ Všechny biografické údaje uvedené v této kapitole, ke kterým není uveden konkrétní odkaz, byly zpracovány na základě výše citovaných archivních materiálů.

III. Lidice (1939–1944)

Necelý týden před začátkem války byl SS-Hauptscharführer Max Rostock přeložen k nově zřízené vedoucí úsekové služebně SD v Praze. Byl opět zařazen k VI. oddělení a jeho nadřízeným byl SS-Sturmbannführer Khol.¹⁾

Při svém příjezdu toho – podle jeho pozdějšího vyjádření – o poměrech v obsazeném Československu příliš nevěděl. „*Nejdříve musím zdůraznit, že nikdo před mým odjezdem mně nedal nějaké měřítko pro srovnání poměrů. Již vnějším dojmem byl jsem v Praze fascinován. Předtím jsem neměl o ČSR vůbec žádnou představu. [...] Jak jsem byl překvapen, když jsem zde viděl dobře oděné lidi. [...] Věřil jsem tomu, čemu jsem byl později učen, že toto je prastarý německý prostor.*“²⁾

Oddělení SS-Sturmbannführera Khola mělo na starosti „*zříditi v Praze síť protišpionážní [...] a z Prahy pak spojení do východních států a na Balkán.*“³⁾ V jejich referátu byla např. i početná ruská a ukrajinská emigrace v Čechách nebo problematika sledování cizinců. Právě zpracováváním hlášení o cizincích byl pověřen Rostock.

V té době byla budována i síť venkovních služeben SD v menších českých městech. Vybudováním venkovní služebny v Kladně, které bylo vzhledem ke svému průmyslovému potenciálu i vzhledem ke své blízkosti k Praze považováno za zvlášť důležité, byl pověřen úředník pražské služebny, sudetský Němec SS-Untersturmführer dr. Zuber, který byl později odvolán zpět do Prahy. Velitelem kladenského SD se stal bývalý úředník Říšské pracovní služby (RAD) Hiebsch,⁴⁾ pod jehož vedením služebna stagnovala.

Dne 20. dubna 1940, v den Hitlerových 51. narozenin, byl Rostock jmenován důstojníkem SS. Během svého osmiměsíčního působení v Praze se nový SS-Untersturmführer zřejmě osvědčil natolik,⁵⁾ že byl na návrh SS-Sturmbannführera Rabeho dne 15. května 1940 pověřen vedením služebny SD v Kladně místo neschopného Hiebsche.

Pro větší srozumitelnost následujícího textu je třeba zastavit se poněkud podrobněji u administrativní organizace SD, způsobu její práce a rozsahu její působnosti v podmínkách Protektorátu.

Struktura SD byla hierarchická: nejnižšími články řetězu byly pobočky (SD-Aussenstelle), dále služebny, resp. venkovní služebny (SD-Dienststelle, resp. SD-Aussendienststelle) a úsekové služebny (SD-Leitabschnitt), které byly podřízeny Říšskému hlavnímu bezpečnostnímu úřadu (RSHA) v Berlíně.

RSHA se dělil na šest úřadů: Úřad I – hlavní personální úřad (Personalhauptamt), Úřad II – hlavní správní úřad (Verwaltungshauptamt), Úřad III – hlavní úřad SD (SD-Hauptamt), Úřad IV – hlavní úřad gestapa, Úřad V – hlavní úřad Kripo (Kriminalpolizei – kriminální policie) a Úřad VI – hlavní úřad pro cizinu (špionáž). K RSHA dále náležel inspektorát Sipo (Sicherheitspolizei – Bezpečnostní policie) a SD a dále úřad velitele Sipo a SD (Befehlshaber der

¹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 50, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

²⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 90, Výslech M. Rostocka u KV StB Praha ze dne 21. 3. 1951.

³⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 50, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

⁴⁾ Vyskytuje se též jako Hübsch.

⁵⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 76–77, Výslech M. Rostocka u KV StB Praha ze dne 21. 3. 1951.

Rostock ke svému jmenování důstojníkem uvedl: „*Obdržel jsem sdělení, že na základě přípisu SD Stuttgart (pro záležitost s mojí manželkou) nemám být povyšován. Rabe [přednosta osobního oddělení úsekové služebny SD v Praze] mně tehdy řekl, že mu do toho nic není, a dne 20. 4. 1940 jsem byl povýšen.*“

Sicherheitspolizei und SD). RSHA podléhal z titulu šéfa německé policie Heinrichu Himmlerovi.

Do roku 1942 se jednotlivé regionální služebny SD v českých zemích členily podle následujícího schématu: referát A – velitel, kartotéka spolupracovníků, A1 – osobní oddělení, A2 – správní oddělení (např. pokladna), A3 – kartotéka spisů; referát B – politické záležitosti, B1 – protivníci (např. katolická církev, šlechta, „reakce“, Židé apod.), B2 – německá menšina (společenský život, NSDAP apod.), B3 – posudky osob, které měly zastávat vedoucí funkce, B4 – české správní úřady (vláda, ministerstva, regionální samospráva apod.), B5 – český politický život (Národní souručenství, Vlajka, ostatní pravicová seskupení, spolky apod.); referát C – hospodářství (zemědělství a průmysl); referát D – obrana; referát E – kultura (divadlo, film, tisk, propaganda, školy apod.); referát F – zvláštní úkoly.

Sicherheitsdienst měl v Protektorátu sedm hlavních venkovských služeben: v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Hradci Králové, Jihlavě, Brně a Moravské Ostravě. Do reorganizace v roce 1942 k nim náležely ještě služebny v Olomouci a Kladně. Sídlem vedoucí úsekové služebny byla Praha. Pobočky venkovských služeben se nacházely např. v Přerově, Táboře, Příbrami, Třebíči, Velkém Meziříčí, Klatovech, Strakonících, Zlíně, Uherském Hradišti, Pelhřimově a dalších městech.

V odtrženém pohraničí byla zřízena úseková služebna v Liberci, hlavní venkovní služebny pak v Opavě, Ústí nad Labem a Karlových Varech. Pobočky těchto služeben existovaly např. v Litoměřicích nebo v Mostu. Od roku 1944 SD v tzv. Sudetech podléhala organizačně Praze (do té doby Drážďanům). Pozice SD v Sudetech nebyla zdaleka tak významná jako v Protektorátu. Celkem měla SD v Protektorátu asi 170 příslušníků. (Údaj není zcela přesný, protože během války byla řada zaměstnanců SD povolána k výkonu vojenské služby ve frontových jednotkách SS.)

Agenturní síť, kterou Sicherheitsdienst vytvářel, byla následující: nejvýše v pomyslné hierarchii stáli čestní spolupracovníci (Ehrenamtliche Mitarbeiter). Byli to téměř výhradně Němci. Spolupracovali vědomě, za svou „práci“ nedostávali odměny, a dokonce skládali zvláštní přísahu. Další skupinou byli důvěrníci (V-Männer). Po nich následovali tzv. donašeči (Zubringer). I tady byla spolupráce víceméně dobrovolná, nebyla honorována (kromě proplácení nezbytných výdajů). Národnost zde nehrála takovou roli jako u čestných spolupracovníků (donašeči mohli být Němci i Češi). Předposlední skupinou byli agenti. Ti byli za svou činnost honorováni (zásada „peníze za zboží“), kupodivu se jich ale používalo jen velmi zřídka. Poslední skupinu tvořili tzv. informátoři. Byli to většinou osoby bez vztahu k SD, kteří „*příležitostně a spíš nahodile (často ve vyprávěcí formě) dávali informace, aniž často sami věděli, že tyto budou použity v SD.*“⁶⁾ V podstatě každý vědomý spolupracovník SD si mohl vytvářet vlastní agenturní síť, a to jak z vědomých, tak nevědomých spolupracovníků.

Praktické poznatky, které Sicherheitsdienst získal, byly předávány k prošetření výkonným složkám nacistického represivního aparátu (tedy převážně gestapu).⁷⁾

Rostockovým prvořadým úkolem bylo v Kladně vytvoření standardní agenturní sítě. To se mu v podstatě během krátké doby podařilo. Jako konfidenty používal německé „odborníky“

⁶⁾ AMV, sign. 2M:11135, s. 234, Výslech dr. Wernfrieda Pfaffa u ZOB II OZ ze dne 8. ledna 1946.

⁷⁾ AMV, sign. 2M:11135, s. 231–237, 264–278, 294–295, Výslech dr. Wernfrieda Pfaffa u ZOB II OZ ze dne 8. ledna 1946. AMV-315-38-76, s. 61–73, Výslech Franze Tichatschka (nar. 1910), býv. velitele pobočky SD v Pelhřimově, u KV StB České Budějovice ze dne 1. 2. 1951. Tato krátká rekapitulace nesleduje celý správní vývoj organizace SD v českých zemích a slouží pouze ilustračním účelům.

dosazené do průmyslových závodů, místní německé obyvatelstvo a z Čechů především kolaboranty z řad Vlajky nebo jiných aktivistických organizací. Přesný počet konfidentů kladenské služebny SD je dnes velmi těžké určit. Při pozdějším vyšetřování se orgány StB snažily, aby tento počet byl co nejvyšší, Rostock se naopak snažil svou tehdejší činnost co nejvíce bagatelizovat. Rostockova služebna řídila v letech 1940–1943 s největší pravděpodobností 40–100 tajných spolupracovníků.⁸⁾

Do působnosti kladenské služebny SD spadaly soudní a politické okresy Kladno, Louny, Rakovník, Beroun, Slaný, Roudnice nad Labem, Křivoklát, Hořovice, Unhošť, Nové Strašecí, Libochovice, Velvary a Kralupy nad Vltavou.⁹⁾ Podíváme-li se na mapu Protektorátu, je zřejmé, že kladenská služebna ovládala v podstatě celý severozápad tehdejších Čech mezi Prahou a hranicemi Sudet.

Rostock se hned s vervou pustil do práce. Spisová agenda kladenské SD se bohužel do dnešních dnů zachovala jen velmi torzovitě. I z toho, co máme k dispozici (fragmenty případů referátu C – hospodářská činnost, postoupené prostřednictvím kladenského Oberlandratu k prošetření německému četnictvu), je zřejmé, že Rostockem byl prošetřován i ten nejmenší podnět, který by mohl vést k odkrytí poškozování zájmů Třetí říše.¹⁰⁾

Spolupráce mezi SD a kladenským gestapem nebyla zcela neproblematická. Nešlo však – jak se Rostock po válce snažil vyšetřujícím orgánům namluvit – o nějaký ideologický rozpor: důvodem byla obyčejná řevnivost příslušníků dvou složek nacistického okupačního aparátu. Gestapo bylo navíc úspěšnější v získávání nových agentů a dokonce v „přetahování“ agentů SD.¹¹⁾ I přes tyto rozpory a některé neshody osobního rázu mezi Rostockem a velitelem kladenského gestapa SS-Hauptsturmführerem Haraldem Wiesmannem¹²⁾ spolu obě složky úzce spolupracovaly.

Bývalá telefonistka kladenského gestapa Marie Jakovicová o tom po válce vypověděla:

---

⁸⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, II. část, s. 17, Agenturní záznam TS JINDRA (KS MV Karlovy Vary) ze dne 17. 11. 1959. AMV, sign. 315-49-18, složka Mario Mareš. Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989, ÚDV, Praha 2000, s. 94.

Jedním z neznámějších agentů kladenského SD byl Mario Mareš (nar. 27. 9. 1911 v Ceseně v Itálii), který svými udáními zavinil větší počet zatčení a věznění v koncentračních táborech. Mareš, absolvent Právnické fakulty UK, působil v letech 1940–1941 jako zástupce vedoucího (tím byl jeho otec) Vlajky ve Velvarech, kde v č. p. 455 bydlel a pracoval (fa Řivnáč a spol.). Nábor do této organizace českých nacistů prováděl pod pohrůzkou udání. V letech 1942–1945 byl Mareš pro hospodářský delikt (údajně však právě díky sporu mezi kladenským SD a gestapem) vězněn v koncentračním táboře. Po válce byl znovu zatčen a 15. 4. 1947 v Praze na Pankráci popraven. Podle některých náznaků mohl být případ konfidenta Mareše důvodem k Rostockově přeložení do Českých Budějovic.

⁹⁾ AMV, sign. 52-77-1, s. 140–161, Výslech JUDr. Jindřicha Rochlitzera (nar. 1906 v Ústí n. L.), býv. vládního komisaře v Lounech a oberlandrata v Kladně, u KS MV Ústí n. L. ze dne 1. 10. 1954.

„Organizace SD byla stejná jako u gestapa [mysleno rozdělení jednotlivých okresů].“ O Rostockovi prohlásil: „Rostock byl velmi obávaný a jeho povaha byla velmi zákeřná.“

¹⁰⁾ AMV, sign. 52-92-1, s. 3, 5, 7. AMV, sign. 52-91-1, nečísl. AMV, sign. 52-78-2, s. 44. AMV, sign. 52-92-4, s. 2. Tyto odkazy se vztahují k dochovaným případům, které prošetřovala kladenská úřadovna SD pod Rostockovým vedením.

¹¹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 113–124, výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950, část „Spolupráce s gestapem na Kladně“.

¹²⁾ AMV, sign. M:12366, Výslech H. Wiesmanna na ŘNB – odd. StB Kladno ze dne 27. listopadu 1946. Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989, ÚDV, Praha 2000, s. 146.

Harald Wiesmann (nar. 22. 4. 1909 v Kerfeldu, okr. Düsseldorf), býv. kriminální rada a vedoucí služebny gestapa v Kladně, byl po válce vydán Američany do Československa k potrestání. Dne 24. dubna 1947 byl v Praze na Pankráci popraven.

„Rostock [...] velmi často docházel na služebnu býv. gestapa v Kladně. Byla jsem svědkem toho a sama jsem mnohokrát zprostředkovala jeho [...] pozvání k vedoucímu [...] Wiesmannovi. K takovýmto pozváním docházelo vždy, když měly být provedeny větší akce, při kterých bylo zatčeno více osob. Tak se mohu upamatovati, že když byla akce obklíčení lesů v okolí Křivoklátu, kde byl proveden seskok parašutistů [v noci z 27. na 28. dubna 1942 bylo v křivoklátských lesích vysazeno sedm čsl. parašutistů z Velké Británie],¹³⁾ že Rostock také přijel a navštívil Wiesmanna. V pozdějších dnech jsem pak viděla [...] fotografie, na kterých byly záběry z akce u Křivoklátu. Na těchto fotografiích bylo mnoho důstojníků a orgánů gestapa a také byl mezi nimi Max Rostock.¹⁴⁾ [...]

Je mi známo, že SD zasazovalo svoje důvěrníky na případy gestapa, a mnohdy tomu také bylo, že gestapo tímto nasazením mnoho získalo. Ovšem v těch případech docházelo velmi často k rozporům mezi Wiesmannem a Rostockem, protože každý z nich nerad prozrazoval svoje důvěrníky, a to jeden druhému.

Z nabytých zkušeností vím, že Rostock zprávy od svých důvěrníků s vlastním vyhodnocením předkládal Wiesmannovi a gestapo na základě těchto zpráv provádělo zatčení ať již jednotlivců nebo skupin. Mohu potvrditi, že Wiesmann s Rostockem byl téměř neustále v těsné spolupráci.¹⁵⁾

O této úzké spolupráci, jakož i o Rostockově služební aktivitě, svědčí i případ úředníka kladenského báňského ředitelství Josefa Lukáše. V roce 1951 byla tato kauza vyšetřována v souvislosti s Rostockovým odsouzením. „Josef [Lukáš] [...] po úředních hodinách hrával v restauraci U Kýnů v Kladně v Rašínově ulici. Počátkem roku 1943 se mi [bratr] svěřil, že má určité obavy z Rostocka.“¹⁶⁾ Lukášovy obavy pramenily z toho, že v Rostockově přítomnosti hrál dvojsmyslnou skladbu, kterou šlo vykládat jako kritiku okupantů. „Také několik dnů potom [...] dostavil se do bytu mé matky Rostock s Wiesmannem a dotazovali se, [...] kde je bratr.“¹⁷⁾ Lukáš byl následně zatčen. Ve vězení mohl být krátce navštíven svým bratrem, kterému sdělil, že byl zatčen na základě Rostockova udání. Josef Lukáš údajně zahynul v koncentračním táboře Osvětim.¹⁸⁾

Zaběhlou praxi, kdy SD získávala informace, které pak předávala k „realizaci“ gestapu, Rostock ostatně ani nepopíral.¹⁹⁾

¹³⁾ Šlo o výsadky BIOSCOP (rtm. Bohuslav Kouba, čet. Jan Hrubý, čet. asp. Josef Bublík), BIVOUAC (rtm. František Pospíšil, rtm. Jindřich Čoupek, des. asp. Libor Zapletal) a STEEL (svob. Oldřich Dvořák). Všichni tito vojáci čsl. zahraniční armády v pozdější době padli při plnění svých povinností. Šolc, Jiří: Bylo málo mužů. Merkur, Praha 1991, s. 85–90.

¹⁴⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísł. Zápis o výpovědi s Marií Jakovicovou, roz. Mařincovou (nar. 1923), II. oddělení okr. velitelství NB v Kladně ze dne 26. 7. 1951.

¹⁵⁾ Tamtéž.

¹⁶⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísł. Zápis o výpovědi s Antonínem Lukášem (nar. 1898) u okr. vel. NB Kladno ze dne 31. 7. 1951.

¹⁷⁾ Tamtéž.

¹⁸⁾ Státní soud v Praze se tímto případem zabýval a uznal Rostocka odpovědným za smrt Josefa Lukáše. Odvolací Nejvyšší soud v Praze tuto část rozsudku vzhledem k tomu, že Rostock mohl být na základě zatykače z r. 1949 stíhán pouze za účast na lidickém zločinu, zrušil. KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, s. 278–289, Rozsudek.

¹⁹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 113–124, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950, část Spolupráce s gestapem na Kladně.

Rostockova horlivost se neminula účinkem. Ještě koncem roku 1940 byl povýšen do hodnosti SS-Obersturmführera. Byla to nejvyšší hodnost, jakou mohl se svým vzděláním získat.²⁰⁾

Dne 20. ledna 1942 podal zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich z titulu šéfa bezpečnostní policie a SD návrh na vyznamenání 164 svých podřízených nasazených v Protektorátu záslužným Válečným křížem II. třídy s mečí. V odůvodnění tohoto návrhu se uvádělo:

„Označení pod bodem číslo 138–303 jsou nasazeni v Protektorátu, kde si získali zvláštní zásluhy naprosto bez výjimek při potírání Německu nepřátelské činnosti [...], jakož i při zničení českého odbojového hnutí, kdy se prvotřídně osvědčili při svém nasazení, které se dělo bez oddechu.

Vedení odbojového hnutí, které v první řadě se zakládalo z kruhů bývalých českých důstojníků a inteligence, mělo za cíl násilné odstranění německého panství a znovuzřízení Československé republiky.

Organizování široce rozšířených sabotážních akcí ve velkém rozsahu, které bylo doprovázeno opatřováním zbraní a traskavin, bylo přípravným opatřením pro ozbrojené povstání. Lze děkovat pouze cílevědomé práci bezpečnostní policie a SD v Protektorátu, že se zabránilo velkým škodám a tomu, že tento plán elementů konspirujících s nepřátelskými mocnostmi se nestal skutečností. Vyhlášení civilního výjimečného stavu umožnilo kompletní rozbití tohoto škodlivého odbojového hnutí.

Bezpečnostní policii se dále podařilo odhalit a rozbití mimořádně silné ilegální a podvrtné činnosti komunistických organizací. Navrhovaní získali podstatné zásluhy pro vedení války nasazením veškeré síly.“²¹⁾

SS-Obersturmführer Rostock byl v tomto návrhu uveden pod číslem 240.

Jmenováním velitelem služebny se také podstatně zlepšila Rostockova materiální situace. V červenci 1940 si na český Vládní policejní úřad v Kladně přihlásil k registraci osobní automobil Praga Super – Piccolo (rok výroby 1936) a o sedm měsíců později, v únoru 1941, další osobní automobil, tentokrát značky Tatra (rok výroby 1937). Původním majitelem byla v prvním případě Hela Schwarzová z Lenešic (okr. Louny) a ve druhém případě firma J. Lewy a syn v Roudnici nad Labem.²²⁾ Minimálně u vozu Tatra šlo o „arizovaný“ židovský majetek.

V době své služby u pražské úsekové služebny bydlel Rostock s největší pravděpodobností na některé ubytovně příslušníků SS nebo v podnájmu. Jako vedoucí kladenské úřadovny SD potřeboval, aby jeho bydliště bylo dostatečně „reprezentativní“. V létě 1940 si k tomuto účelu vybral moderní funkcionalistickou vilu v rezidenční lokalitě obce Nouzov u Unhoště. Tam se za ním mohla přistěhovat i manželka s dětmi. Dům byl před válkou majetkem náměstka

²⁰⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 77, Výslech M. Rostocka u KV StB Praha ze dne 21. 3. 1950. Až do konce války Rostock sloužil v této hodnosti. Dvojitý povýšení v tak krátkém časovém úseku však bylo něco opravdu mimořádného.

²¹⁾ AMV, sign. 325-4-5, složka č. 1, Seznam návrhu č. 4. Tento archivní materiál byl AMV předán z archivů NDR v r. 1967.

²²⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Žádosti o registraci osobních automobilů z 29. 7. 1940 a 27. 2. 1941. AMV, sign. 305-572-2, s. 108, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

Zvlášť otfresně působí nenucený tón, kterým Rostock ještě v roce 1950 vypovídal o obstarávání příslušenství ke „svému“ vozu: „Schmollke [Rostockův řidič] za své jedné cesty ztratil dvojí obutí z vozu a vypomohl si tím, že je zabavil u jakéhosi Žida, jehož vůz stál v nepoužití a k jízdě neschopný. Smál jsem se tomu zpočátku, jak si k obutí pomohl.“ (Tato výpověď v rozsahu cca 140 strojopisných stran překladu byla sepsána Rostockem ve formě jakéhosi životopisu. Rukopis je psán německy a vznikl bez bezprostředních zásahů vyšetřovatele.)

generálního ředitele Vítkovických železáren ing. Antonína Frieda, který byl v roce 1939 přinucen z rasových důvodů odejít do emigrace. Jeho majetek byl zabrán německými okupačními úřady. Rostock s rodinou zde bydleli do konce října 1941. Odtud se přestěhoval přímo do Kladna, kde pro své účely zabral reprezentační prostory v domě Pražské železářské společnosti v Huťské ulici č. p. 1347. Z Nouzova si s sebou ovšem přivezl kompletní bytové zařízení v celkové hodnotě 200 000 – 300 000,- předválečných korun. Toto zařízení Rostock zcizil z majetku ing. Frieda.²³⁾

Jak v Nouzově, tak i v Kladně pořádal Rostock, jenž si rád hrál na honoraci, časté „večírky“ pro své německé přátele. („*Nevylučuji, že manželská dvojice jmenovaných lidí [domovník a jeho manželka] jednou řekne, že se u mne v noci často pivalo. To beze všeho přiznávám.*“)²⁴⁾ V Kladně si nechal jednu z rozlehlých místností svého bytu přebudovat ve stylu „selské jizby“ pro 40 (!) hostů. („*Velmi často přicházelo mnoho Němců [...] ke mě do bytu a sedávali v této místnosti, kde se konávaly různé veselice.*“)²⁵⁾ Nezůstávalo však jen u toho. Ještě po letech vzpomínal Rostock ve společnosti svého řídicího důstojníka StB na bujaré návštěvy pražských nočních lokálů. Tyto „pánské jízdy“ podnikal nejčastěji ve společnosti jistého Rudolfa Krammera, který měl na starosti prodej zabaveného židovského majetku.²⁶⁾

Příjem velitele služebny SD však zřejmě Rostockovým rostoucím potřebám nestačil. Bylo také třeba pomýšlet na konec války, který byl z pohledu nacisty Rostocka nedaleko a který vítězům (o nichž nepochyboval) nabízel ničím neomezené možnosti. Bývalý příručí se proto rozhodl být továrníkem. Samozřejmě ani na okamžik neuvažoval o řádné koupi továrny. K dispozici se opět nabízel kradený majetek po občanech, kteří byli z rasových důvodů nuceni buď emigrovat nebo nastoupit cestu do některého z vyhlazovacích táborů na Východě.

Na jaře 1942 si Válečným křížem čerstvě vyznamenaný Rostock za tímto účelem vybral brněnskou továrnu „Schick a Stern, patentní výroba a prodej průmyslových předmětů, v. o. s.“²⁷⁾ K 15. březnu 1939 byl v podstatě jediným vlastníkem této továrny ing. Roland Stern, rakouský státní příslušník, který byl z rasových důvodů nucen emigrovat.²⁸⁾ Dne 25. března 1939 byla do podniku zavedena německá správa (treuhänderem byl brněnský Němec Adolf Schuster). Teprve o tři roky později (dne 20. května 1942) proběhla „arizace“ firmy. Jejimi novými „vlastníky“ se stali SS-Obersturmführer Max Rostock (51 %), Rostockův

---

²³⁾ SÚA, GP, 2 Spt 43/51, nečísl. Protokol sepsaný s JUDr. Karlem Novákem (nar. 1898), právním zástupcem rodiny ing. Frieda, u Státního soudu v Praze dne 13. 8. 1951. SÚA, GP, 2 Spt 43/51, nečísl. Zápis o výpovědi s Terezíí Volfovou, roz. Himlovou (nar. 1887), býv. posluhovačkou ve vile ing. Frieda (Unhošť-Nouzov č. p. 570), sepsaný u okr. vel. NB v Kladně dne 14. 8. 1951.

Volfová uvedla: „*Viděla jsem také, že asi ve druhém roce války se stěhoval z vily [...] Němec Rostock, kterého jsem znala od vidění. Poznala jsem tehdy, že stěhoval jídelnu. Poznala jsem to podle židlí s rákosovým vyplétáním. Nábytek stěhoval na nákladním autu do Kladna.*“

²⁴⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 110, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

²⁵⁾ Tamtéž.

²⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 21, Služební záznam ze schůzky dne 7. 12. 1959.

²⁷⁾ V. o. s. – veřejná obchodní společnost – je jednou z forem obchodní společnosti, které rozlišoval rakouský obchodní zákon z r. 1863 (č. 1/1863 ř. z.). Dalšími formami byla akciová společnost (a. s.), komanditní společnost (k. s.) a od r. 1906 i společnost s ručením omezeným (zák. č. 58/1906 ř. z.) Ve v. o. s. ručili majitelé za obchodní aktivity svého podniku celým svým jměním.

²⁸⁾ AMV, sign. 305-501-3, s. 99–114, neoznačeno.

Po roce 1945 byla na firmu Rostock a spol. uvalena národní správa. Restituce nebyla provedena a k 1. 1. 1948 byl podnik znárodněn. K 1. 12. 1948 byl na základě zákona č. 44/1948 Sb. začleněn do Gottwaldových závodů n. p. v Brně.

tchán SS-Sturmbannführer Friedrich Meissner (24,5 %) a Maxův mladší bratr, poddůstojník Wehrmachtu Hans Rostock (24,5 %). Firma dostala nový název „Rostock a spol.“ V roce 1942 měla okolo 90 zaměstnanců. „Arizační“ hodnota továrny představovala 16 milionů korun. Noví „majitelé“ za ni zaplatili necelých 400 000,- protektorátních korun.²⁹⁾ Pro takové ručitele nebylo navíc žádným problémem získat bankovní úvěr ve výši 2 milionů korun.

V této souvislosti je třeba poznamenat, že příslušníci SD měli v době války zakázáno přivlastnit si židovský majetek. Rostockovi (stejně jako řadě dalších) se tento zákaz podařilo obejít: všechny cesty do Brna před právním převodem musel konat „ilegálně“. Protože výjimky byly možné a řada vyšších funkcionářů SS jich využívala, nakonec i Rostockův nadřízený, vedoucí úsekové služebny SD v Praze Horst Böhme,³⁰⁾ souhlasil, že jeho žádost bude podporovat přímo u SS-Obergruppenführera Heydricha.

Ani po letech se Rostock „arizací“ firmy „Schick a Stern“ nikdy netajil. Jeho drzost šla naopak tak daleko, že se touto krádeží ještě ve stínu šibenice nestydatě chlubil. Splacení 5 % odhadní ceny považoval za dostatečnou úhradu a arogantně prohlašoval, že „*to, co bylo koupeno, jsem musel na halíř s pfenigem zaplatit.*“³¹⁾ Při vyplňování vězeňského dotazníku v Leopoldově v roce 1954 na otázku „*Akých úspěchov ste dosiahli v živote?*“ doslova uvedl „*Už dvakrát v živote som si vytvoril svoj vlastný podnik, ktorý dobre prosperoval.*“³²⁾

Správou společného „majetku“ byl pověřen Rostockův tchán Friedrich Meissner, který se do Brna (Hybešovy ulice 18–20), kde podnik sídlil, neprodleně nastěhoval.³³⁾ Vzhledem k tomu, že pro přímé řízení továrny neměl příslušnou kvalifikaci (byl kapelníkem), ponechal ve funkci dosavadní vedení³⁴⁾ a sám převzal funkci jakéhosi „privátního treuhändlera“. Rostock do podniku přijížděl zřídka, pouze v době své dovolené, i když se po válce snažil vzbudit dojem, že řízení a rozhodování měl v rukou prakticky on sám.

Podle pozdějších svědectví byl na zaměstnance v době války činěn nátlak, aby přijímali německé státní občanství. Podnik finančně podporoval Wehrmacht, NSDAP, Winterhilfswerk a jiné nacistické instituce.³⁵⁾ V souvislosti s totálním vedením války se postupně přizpůsoboval potřebám zbrojního průmyslu a využíval práce českých totálně nasazených dělníků.

Do obsazeného Československa jako do „země zaslíbené“ zamířila i drtivá většina Rostockových sourozenců. Jeho starší bratr Friedrich se stal (údajně fingovaným) „majitelem“ malé chemické továrny. Jeho „vlastnictví“ bylo zřejmě podobného rázu jako brněnské „vlastnictví“ Maxe a Hanse. Každopádně měl dost času na to, aby se v Praze pokoutně věnoval černému obchodu.³⁶⁾ Jeho úloha v Praze zůstává značně nejasná a je téměř jisté, že nad ním držela

---

²⁹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 16, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

³⁰⁾ V některých materiálech je uváděno křestní jméno Ernest.

³¹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 80, Výslech M. Rostocka KV StB Praha ze dne 21. 3. 1951.

³²⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis M. Rostocka, nečisl. „Dotazník“ z r. 1954.

³³⁾ AMV, sign. 305-501-3, s. 99–114, neoznačeno. SS-Obersturmbannführer Friedrich Meissner (nar. 1888) na podnik dohlížel až do svého nástupu k Volkssturmu v březnu 1945. V Brně s ním bydlela i jeho dcera Annelisa Schlappertová, která v té době pravděpodobně sloužila jako pomocná síla u Luftwaffe.

³⁴⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, II. část, s. 15–16, Výslech ing. Zemana StB ze dne 14. 10. 1959. Prokuristou byl ing. Ludvík Zeman (nar. 1900), brněnský Němec, který v podstatě tento podnik řídil až do r. 1950.

³⁵⁾ AMV, sign. 305-501-3, s. 99–114, neoznačeno.

³⁶⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 56, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

ochrannou ruku některá z tajných (nikoliv však ilegálních) institucí Třetí říše.³⁷⁾ Spolu s ním se do Čech přistěhovala i jeho manželka Wanda.³⁸⁾

V Praze bydlela i jejich mladší sestra Susan Adamová. Údajně pracovala nejdříve v Úřadu říšského protektora, pak jako sekretářka pražského gestapa. Nějakou dobu působila jako úřednice u firmy „Dřevoprůmyslová akciová společnost“ v Praze na Palmovce a poté až do svého zatčení dne 5. května 1945 jako sestra Německého červeného kříže.³⁹⁾

Rostockův mladší bratr Hans celou válku bojoval za vítězství Velkoněmecké říše v řadách tankových jednotek Wehrmachtu na východní frontě.⁴⁰⁾ I takto na dálku se ovšem stihl spolupodílet (i finančně) na „arizaci“ brněnské firmy „Schick a Stern“. V Ludwigshafenu zůstali jen jejich rodiče⁴¹⁾ a nejstarší sestra Elsa.

Pouhý týden poté, co se SS-Obersturmführer Max Rostock stal „továrníkem“, dne 27. května 1942, byl čl. parašutisty z Velké Británie proveden atentát na Rostockova nejvyššího nadřízeného, SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha. Nacisté rozpoutali divokou štvaniči, která měla za cíl vypátrání atentátníků. Těm se ale podařilo za sebou zamést veškeré stopy a pátrání zůstávalo bezvysledné.

Jednou z desítek prošetřovaných stop, které měly vést k původcům atentátu, byl dopis odevzdaný české četnické stanici ve Slaném továrníkem Pálou.⁴²⁾ Znění tohoto dopisu, který byl určen Pálově zaměstnankyni Anně Marusczákové z Holous, se dalo vykládat různými způsoby: „*Drahá Aničko, promiň, že Ti píši tak pozdě, a snad mne pochopíš, neboť víš, že mám mnoho práce a starostí. Co jsem chtěl udělat, tak jsem udělal. Onoho osudného dne jsem spal někde na Čabárně. Jsem zdrav. Na shledanou tento týden a pak se již nevidíme. Milan.*“⁴³⁾

Četnickou stanicí ve Slaném byl dopis nakonec postoupen kladenskému gestapu. Stalo se tak dne 3. června 1942. Vyšetřováním tohoto případu byl pověřen kriminální asistent Oskar Felkl.⁴⁴⁾ Výsledkem šetření bylo zjištění, že tímto dopisem hodlal zaměstnanec Pražské železářské společnosti v Kladně Václav Říha z Vrapic (vystupující jako Milan) ukončit svůj mimo-

---

³⁷⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 6–9, Záznam ze schůzky ze dne 17. 11. 1959.

Podle Rostockových údajů, které sdělil StB až v roce 1959, působil jeho starší bratr Friedrich předtím, než odešel do Prahy „podnikat“, v dokumentačním oddělení RSHA v Berlíně. V roce 1944 byl údajně (zřejmě po potlačení povstání) v Banské Bystrici na Slovensku.

³⁸⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, operativní podsv., s. 145, Přípis ZNV – obl. úř. StB, pobočka Kladno ze dne 4. 4. 1947. Wanda Rostocková, roz. Guhlová (nar. 1911) je někdy mylně uváděna jako manželka Maxe Rostocka.

³⁹⁾ AMV, sign. 305-675-5, s. 36–43, neoznačeno.

⁴⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, II. část, s. 15–16, Výslech ing. Zemana StB ze dne 21. 11. 1959.

⁴¹⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 11–15, Záznam ze schůzky ze dne 17. 11. 1959. Rostockův otec, který v Ludwigshafenu stále vedl rodinný podnik, byl členen NSDAP a zřejmě i spolupracovníkem SD.

⁴²⁾ AMV, sign. 325-1-5, s. 74–80, souhrnný materiál správy vyšetřování StB pro ČSR „II. stanné právo – LIDICE“ (1972).

Jaroslav Pála, majitel továrny na baterie Palaba a spolupracovník SD, byl v době okupace současně starostou města Slaný.

⁴³⁾ Tamtéž.

⁴⁴⁾ AMV, sign. 301-7-1, s. 58–65, Výslech O. Felkla z 11. 10. 1945. Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989. ÚDV, Praha 2000, s. 50.

Oskar Felkl (nar. 1913 v Nové Bělé, okr. Polička), vyučený strojní zámečnický, v letech 1934–1936 sloužil u 154. protiletadlového dělostřeleckého pluku čl. armády (čet. v zál.), 1937–1940 sloužil u českého četnictva, od r. 1940 u gestapa (Kolín) jako tlumočnický, od r. 1941 až do konce války jako kriminální asistent gestapa v Kladně. Po válce byl zatčen a dne 24. 7. 1947 v Praze na Pankráci popraven.

manželský poměr s Marusczákovou. Aby dívka zaimponoval (a zároveň ji odradil od dalšího pátrání po své osobě), snažil se předstírat, že je příslušníkem odboje, který se načas musí uchýlit do ilegality.

Při výslechu Václava Říhy však údajně padlo jméno Josefa Horáka z Lidic, se kterým se měl Říha v poslední době setkat. To bylo technicky nemožné, protože Josef Horák od roku 1939 bojoval v řadách československé zahraniční armády a v době, kdy se s ním měl Říha setkat, sloužil jako letec (navigátor) v řadách RAF ve Velké Británii.⁴⁵⁾

Dne 4. června 1942 byla v Lidicích pozatýkána celá Horáková rodina. Spolu s nimi byla zatčena i rodina Josefa Stříbrného, který jako dělostřelecký důstojník odešel do zahraniční armády spolu s Horákem. V ostatních domech byla provedena preventivní prohlídka, která měla za účel kontrolu a perlustraci osob, které se tam zdržovaly. Výslechu rodin Horákových a Stříbrných se podle poválečných svědectví zatčených příslušníků kladenského gestapa účastnil i Max Rostock.⁴⁶⁾ Bezprostředně po akci v Lidicích bylo dne 4. června 1942 zatčeno všech 41 mužských obyvatel osady Čabárna.

O těchto akcích byla kladenským gestapem vypracována podrobná zpráva a dne 5. nebo 6. června 1942 byla zaslána nadřízené složce gestapa do Prahy. Do 9. června byl na kladenském gestapu údajně klid.

Podle výpovědi velitele gestapa v Kladně SS-Hauptsturmführera Haralda Wiesmanna bylo srovnání obce Lidice se zemí přímým rozkazem Adolfa Hitlera. Tím, kdo tento rozkaz realizoval, byl Karl Hermann Frank. O celé akci se v Kladně dozvěděli dne 9. června 1942 prostřednictvím Horsta Böhma, velitele pražského BdS (Befehlshaber der Sicherheitspolizei, velitelství Bezpečnostní policie a SD).

Téhož dne byl z představitelů zainteresovaných složek nacistického represivního aparátu vytvořen jakýsi improvizovaný štáb, který měl zajistit organizační stránku akce. Sešli se tu gestapáci dr. Ernest Geschke (velitel pražského gestapa), Willy Leimer (vedoucí IV. oddělení pražského gestapa), Harald Wiesmann (velitel kladenského gestapa), Thomas Thomsen (Wiesmannův zástupce), z SD velitel pražské úsekové služebny Walter Jacobi, velitel kladenské služebny SD Max Rostock, dále velitel Schupa v Kladně August Marwedel, velitel 20. policejního pluku Paul von Bähren a další. Velitelem celé akce jmenoval K. H. Frank Horsta Böhma. Tento „štáb“ se sešel dne 4. června 1942 asi v 7 hodin večer v budově kladenského gestapa. Asi v deset hodin přesídlil do prázdné stodoly v obci Buštěhrad a ještě před půlnocí do některého stavení na okraji Lidic, odkud potom řídil další události.

Z příslušníků Schupa byly vytvořeny tříčlenné skupiny, které měly za úkol provést razie ve všech domech a shromáždit přítomné obyvatelstvo. Souběžně probíhalo třídění obyvatel (podle přihlašovací kartotéky zabavené u starosty obce) do několika skupin. V prázdném Horákově statku byli shromažďováni všichni muži nad 16 let. Ve škole byly soustředěny ženy a děti.

„Třídění“ bylo ukončeno zhruba mezi 5. až 6. hodinou ranní dne 10. června 1942. Ženy a děti byly poté odvezeny do Kladna. Kolem 6. hodiny začaly popravky lidických mužů. Ze sklepa statku bylo na zahradu přivedeno vždy deset mužů, kteří byli postaveni před popravčí četu příslušníků Schupa z Halle nad Sálou (tedy z Heydrichova rodiště). Unaveným příslušníkům ochotně vypomáhali „místní“ (příslušníci Schupa z Kladna nebo Prahy).

---

⁴⁵⁾ Klaibová, Miloslava: Lidice. Kokos a OÚ Lidice 1997, s. 15 (foto por. Josef Stříbrný).

⁴⁶⁾ AMV, sign. 301-25-2, s. 37–41, Výpovědi členů kladenského gestapa (Oskara Felkla, Rudolfa Vlčka a Waltra Forstera) u odb. polit. zpravodajství MV, odd. Praha-Hrad z r. 1945.

Toho dne bylo zastřeleno 173 mužských obyvatel obce Lidice. Muži odcházeli na smrt klidně a důstojně. Velký podíl na tom měl neohrožený lidický farář Páter Josef Štemberka, který ve sklepě své farníky naposledy zaopatřoval. Současně s tím začali nacisté zapalovat okolní domy.

Spolu s ostatními nacistickými vrahy těmto popravám přihlížel i Rostock.⁴⁷⁾ Dalších devět mužů, kteří se té noci v obci nezdržovali, bylo popraveno dodatečně. Dne 13. června 1942 nacisté v Praze-Kobylisích povraždili zatčené příslušníky rodin Stříbrných a Horáků.⁴⁸⁾

Na odpolední poradě německého „štábu“ bylo dohodnuto, že všichni členové kladenské SD (v té době jich bylo okolo osmi) musí být večer připraveni k nasazení. Na večerní poradě pak Böhme vydal Rostockovi rozkaz, aby aktivizoval svoji agenturní síť. Tajní spolupracovníci měli sledovat „působení připravované akce na obyvatelstvo“. Rostock se spolu se svým podřízeným SS-Hauptscharführerem Schmollkem z Buštěhradu vydal zpět do Kladna tento rozkaz neprodleně splnit.

„Jel jsem autem zpět ke služebně. Schmollke vystoupil a jel ihned jiným autem, aby ještě v noci upozornil pokud možno nejvíce důvěrníků, že právě probíhá akce související s Heydrichovými vrahy [!], aby se tito snažili získat co nejvíce zpráv o působení této akce na obyvatelstvo. Heber a Schröder [Rostockovi podřízení příslušníci SD] jeli s Weickertem [další kladenský přísl. SD] s kolonou do Lidic. Řekl jsem Weickertovi, aby se brzy vrátil. Mezitím jsem telefonicky vyzoumával důvěrníky. Když se Weickert vrátil, odjel jsem s ním do Lidic.“⁴⁹⁾ Takto Rostock o osm let později popsal svoji aktivitu v noci z 9. na 10. června 1942.

Když Rostock přijel do Lidic, byl jeho mužům vydán rozkaz prohledat kostel a faru.⁵⁰⁾

Lidickým farářem byl od roku 1909 Páter Josef Štemberka, kterému bylo v roce 1942 již třiasedmdesát let. I v tomto vysokém věku se aktivně účastnil kulturního života obce a svým humanistickým pojetím víry měl na své farníky nemalý vliv.⁵¹⁾

Fara byla (tak jako ostatní domy) prohlížena již 4. června. Proto příchod Rostockova komanda mohl vyvolat dojem, že jde o další perlustrační akci. Páter Štemberka byl vzbuzen s tím, že musí jít Rostockovi a jeho komplicům otevřít kostel. Zatímco se oblékal, tak mu Němci, kteří jej hlídali, sprostě nadávali. Ostatní rabovali faru. Byly odcizeny dvě monstrance, dva kalichy a kostelní zlato. Uloupené předměty byly nakládány do dvou připravených osobních automobilů SD. Spolu s nimi byly odcizeny i lidické matriky.

Farář v doprovodu své hospodyně Antonie Škrdlové odemkl Rostockovi a jeho lidem kostel a chystal se, že se vrátí zpět na faru. Místo toho je však Rostock osobně odvedl do Horákova statku.

Očitý svědek, gestapák Wilibald Bürger,⁵²⁾ později vypověděl, že „když byl předváděn s prvými občany také místní farář, již staříčký pán, viděl jsem, jak se [...] zastavil u Rostocka a přednesl jmenovanému nějakou prosbu. Byl však Rostockem chycen za ramena, násilně ob-

⁴⁷⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 77–78, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

⁴⁸⁾ AMV, sign. 325-1-5, s. 74–80, souhrnný materiál správy vyšetřování StB pro ČSR „II. stanné právo – LIDICE“ (1972). Kalibová, Miloslava: Lidice. Kokos a OÚ Lidice 1997.

⁴⁹⁾ AOASS, a. č. 2380 MV, hl. sv., s. 81, Výslech M. Rostocka u KV StB Praha dne 21. 3. 1951.

⁵⁰⁾ Tamtéž.

⁵¹⁾ Beneš, Josef: Kaine, kde je tvůj bratr? Česká katolická charita, Praha 1971, s. 63–67.

⁵²⁾ AMV, sign. 52-1-45, s. 3–9, Výslech W. Bürgera u polic. ředitelství v Kladně ze dne 14. 5. 1945. Wilibald Bürger (nar. 1914 v České Lípě), bývalý příslušník gestapa v Kladně. Po válce vězněn.

rácen a kopnut [...] tak, až se svalil na silnici. Přitom, jak se pomalu zvedal, přiskočil k faráři jiný člen SD – kdo to byl, se již přesně nepamatují – a bil a kopal faráře. Mohl to být pouze Schmollke, Huber nebo Streubel.“⁵³⁾ Štemberkova hospodyně líčí průběh událostí obdobně.⁵⁴⁾ Po nelidském ztýrání třiasedmdesátiletého starce se Rostock a jeho spolupachatelé dali do rabování kostela.

Tato událost měla zvláštní dohru, která ukázala, že rozdíl mezi sadistou Wiesmannem a Rostockem byl v pouhém nedostatku příležitostí na Rostockově straně. Když gestapáci Bürger a Hense přecházeli náves u kostela, potkali zde Rostocka s dalším gestapákem Hansem Skalakem, „kteří si vyprávěli o lidickém faráři, jak se modlil ve sklepě a jak připravoval občany na popravu. Rostock prohlásil: *„Der Pfaffe hat das gut gemacht. Durch sein Beten und Segnungen, hat er die Leute dazu gebracht, dass sie wie die Schafe zur Hinrichtung gegangen sind.*“⁵⁵⁾ Rostock se svému výroku velmi smál a ostatní se smáli s ním.“⁵⁶⁾

I když K. H. Frank zakázal rabování, bylo mezi zúčastněnými veřejným tajemstvím, že „Rostock, Streubel a [...] Schmollke musí být hodně zticha, poněvadž byli viděni, jak odnášejí balík z fary. Bylo to v okamžiku, kdy Rostock vyzval ostatní dva, aby rychle balík někam schovali, poněvadž přichází Böhme. Tehdá schoval jeden z nich, zatímco ostatní dva mu dělali zed, balík pod kanál u silnice.“⁵⁷⁾

Rostock mezi plněním povinností „přímo v terénu“ nezapomínal ani na svou mobilizovanou konfidentskou síť. Během 10. června ještě zhruba třikrát odjel do Kladna a sbíral informace od svých konfidentů. V Lidicích podával zprávy svým představeným a (pravděpodobně proto, že mu zde byly přiděleny na starost „církevní“ záležitosti) osobně přihlížel popravě faráře a demolici vyrabovaného farního kostela.⁵⁸⁾

Rostockův „profesionální“ zájem o Lidice přetrvával i v následujících dnech. Lidické ženy, které byly dne 10. června odvezeny do tělocvičny kladenského reálného gymnázia, jej při vyšetřování v roce 1951 identifikovaly jako jednoho z pěti až sedmi příslušníků nacistického represivního aparátu, kteří jim dne 12. června 1942, těsně před jejich deportací do koncentračního tábora, odebírali jejich děti. Počínal si stejně jako ostatní – surově a cynicky.⁵⁹⁾

Zvlášť tragický byl další osud lidických dětí. Drtivá většina jich byla odtransportována do „dětského koncentračního tábora“ v Lodži. Odtud byly dovezeny do Chelмна, kde jejich stopa končí. Podle výpovědí polských vězňů, kteří v těchto táborech pracovali, byla většina dětí s největší pravděpodobností zavražděna ve speciálně upravených nákladních autech výfukovým plynem.

Ze 493 obyvatel (stav z roku 1942) bylo dne 10. června ráno zastřeleno 173 mužů. Jedenáct dalších, kteří byli v době „akce“ mimo obec, bylo zastřeleno dne 16. června 1942 v Praze-Kobyliších, spolu s 15 příslušníky rodin Stříbrných a Horákových (8 mužů a 7 žen).

---

⁵³⁾ Tamtéž, s. 7–8.

⁵⁴⁾ SÚA, GP, 2 SPt 45/51, nečísl. Zápis o výpovědi Antonie Škrdlové (nar. 1884 v Zásmukách) na stanici SNB v Pecce ze dne 6. 6. 1950.

⁵⁵⁾ Překlad: „Farář to dobře zařídil. Díky jeho modlitbám a jeho požehnání přivedl lidi k tomu, že šli na popravu jako ovce.“

⁵⁶⁾ AMV, sign. 52-4-45, s. 8, Výslech W. Bürgera u polic. ředitelství v Kladně ze dne 14. 5. 1945.

⁵⁷⁾ Tamtéž, s. 7.

⁵⁸⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 77–80, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

⁵⁹⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Výpovědi Růženy Vyžvaldové (nar. 1906 v Liboci) a Růženy Petrákové (nar. Běloky) z Lidic na Stanici SNB Buštěhrad ze dne 25. 7. 1951.

Celkem 52 žen se nevrátilo z koncentračního tábora. V Polsku bylo zavražděno 88 lidických dětí. Celkem tedy počet obětí dosáhl čísla 339.⁶⁰⁾

SS-Obersturmführer Max Heinrich Rostock, který byl aktivním a vědomým spolupachatelem tohoto hrůzného zločinu, se na příslušné místo činu vrátil ještě dvakrát. Poprvé ještě jako velitel kladenské služebny SD v roce 1942, pravděpodobně aby se pokochal postupem demoličních prací. Podruhé a naposledy téměř o osmnáct let později, dne 16. prosince 1959. Tentokrát jako agent komunistické Státní bezpečnosti v doprovodu svého „řídícího orgána“.⁶¹⁾

V roce 1942 došlo na území Protektorátu k reorganizaci Sicherheitsdienstu. Následkem této reorganizace byla redukce počtu samostatných služeben, což se dotklo i Kladna. Dosavadní venkovská služebna byla přeměněna na pouhou pobočku služebny SD v Plzni. Teprve plzeňská služebna podléhala úsekové služebně v Praze.⁶²⁾

Někdy v té době došlo i k Rostockovu přeložení. Přesné datum této události je sporné. Rostock sám nejčastěji hovoří o podzimu (resp. září) 1942. V jeho výslechových protokolech se však objevuje i rok 1943.⁶³⁾ Při poválečném vyšetřování se čl. bezpečnostní orgány klonily ke druhé variantě, a to proto, že Rostock a celá jeho rodina byli – podle spolehlivé policejní evidence – v Kladně hlášeni k trvalému pobytu až do 21. března 1943.⁶⁴⁾

Rostockovi kolegové z českobudějovické služebny SD, kam byl ve funkci zástupce velitele přeložen, jsou v otázce data Rostockova příchodu také nejednotní. Objevují se data 1942 i 1943. Převládá však rok 1942.⁶⁵⁾ Pro rok 1943 by naopak svědčil poválečný výslech Antonína Lukáše ohledně perzekuce jeho bratra.

Vedení pobočky úřadovny SD v Kladně od Rostocka převzal jeho dosavadní zástupce SS-Untersturmführer Hans Löschel.⁶⁶⁾

Do Českých Budějovic se tedy Rostockova rodina nastěhovala na jaře roku 1943. Zdá se, že „degradace“ na pouhého zástupce velitele Rostocka hluboce zasáhla. Se svým nadřízeným SS-Hauptsturmführerem Wernerem Eichlerem⁶⁷⁾ nevycházel dobře. Podle svědectví buděj-

---

⁶⁰⁾ Kalibová, Miloslava: Lidice. Kokos a OÚ Lidice 1997, s. 23.

⁶¹⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 21–22, Služební záznam ze schůzky ze dne 17. 12. 1959.

⁶²⁾ AMV, sign. 2M:11135, s. 277, Výpověď dr. Wernfrieda Pfaffa u ZOB II OZ ze dne 8. ledna 1946.

⁶³⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 15, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

⁶⁴⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 145, přípis ZNV Praha – obl. úř. StB, pobočka Kladno ze dne 4. 4. 1947.

⁶⁵⁾ AMV, sign. 52-78-2, s. 4, Výslech Karola Čížka (nar. 1914 v Bratislavě) u KS MV Bratislava ze dne 17. 1. 1955. AMV, sign. 52-77-3, s. 180–182, Výslech Františka Tichatschka (nar. 1910 v Hlinsku) u KS MV Jihlava ze dne 12. 8. 1954. AMV, sign. 52-1-458, s. 31, Výslech Willyho Steinmanna (nar. 1909 v Kielu) u ŘNB v Českých Budějovicích ze dne 28. 6. 1946. AMV, sign. 52-1-73, s. 9, Výslech Wernera Eichlera (nar. 1907 v Greizu) u obl. odb. StB České Budějovice z 11.–12. 10. 1946 – a další.

⁶⁶⁾ AMV, sign. 52-77-1, s. 140–161, Výslech JUDr. Jindřicha Rochlitzera (nar. 1906 v Ústí n. L.) u KS MV Ústí n. L. ze dne 1. 10. 1954.

Rostockův „ctižádostivý a horlivý“ nástupce SS-Untersturmführer Hans Löschel přišel do Kladna z Tábora. Po válce byl údajně v ČSR vězněn.

⁶⁷⁾ AMV, sign. 52-77-3, s. 180–182, Výslech Františka Tichatschka (nar. 1910 v Hlinsku) u KS MV Jihlava ze dne 12. 8. 1954.

Vedoucími služebny SD v Českých Budějovicích byli: v letech 1939–1940 SS-Sturmbannführer Hans Remmer, 1940–1942 SS-Hauptsturmführer Hans Zimmermann, 1942–1944 SS-Sturmbannführer Werner Eichler a 1944–1945 SS-Obersturmführer Willy Scholz.

jovických spolupracovníků měl Rostock na starosti důležitý referát C, tedy hospodářství (průmysl a zemědělství).

V Českých Budějovicích Rostock vydržel až do konce roku 1943. Počátkem roku 1944 byl znovu přeložen, tentokrát do Hradce Králové,⁶⁸⁾ opět ve funkci zástupce velitele služebny. Jeho rodina zůstala v prostorném a moderně zařízeném bytě ve Zborovské (tehdy Lazaretní) ulici č. p. 508 v Českých Budějovicích.⁶⁹⁾

V Hradci Králové zůstal Rostock doslova jen pár týdnů předtím, než byl narychlo převelen do Maďarska. Jeho nadřízeným byl sudetský Němec dr. Wernfried Pfaff.

Na rozdíl od Eichlera si Pfaffa nemohl Rostock ve svých pozdějších výpovědích vynachválit. Pfaff Rostockovo nadšení nesdílel a při nejbližší možné příležitosti se jej zbavil: *„Začátkem roku 1944 [...] ztloukl Rostock v Hradci Králové v hotelu Avion neobyčejně brutálně starého nočního hotelového vrátného a těžce ho poranil. Byl to český příslušník. Když jsem se druhý den o tom dozvěděl, nechal jsem ihned Rostocka zaplatiti všechny lékařské návštěvy u tohoto muže a musel mu vyplatiti bolestné a vedle toho jsem požádal Jacobiho, aby ho s určitostí odvolal z jeho místa zástupce vedoucího [...], poněvadž byl v Hradci člověkem neúnosným. Jacobi to také udělal a přesadil pak Rostocka do Uher.“*⁷⁰⁾

Poválečné osudy Pfaffa a Rostocka byly do jisté míry totožné a jejich cesty se znovu výrazně protnuly v roce 1960. To ovšem na jaře 1944 ani jeden z nich netušil.

---

⁶⁸⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 122, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

„V r. 1944 [...] jsem přišel jako pomocník do Hradce Králové k dru Pfaffovi, [...] především jsem se tam dostal k zajímavé práci, a sice k práci na říšském díle Junkerse, odkud docházely zprávy o velkých sabotážích.“

⁶⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, s. 145, přípis ZNV Praha – obl. úřadovna StB, pobočka Kladno ze dne 4. 4. 1947.

⁷⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 40 218/101, s. 246–248. „Věci neuvěřitelné v SD“ – výpověď dr. Pfaffa ze dne 18. 6. 1952.

IV. Maďarské povstání a konec války (1944–1945)

Po sérii katastrofálních vojenských neúspěchů Německa v průběhu roku 1943 začali Maďaři, do té doby jedni z nejvěrnějších Hitlerových vazalů, hledat možnost, jak při zachování dosavadních územních zisků přejít ve vhodnou chvíli na stranu pravděpodobných vítězů, a ušetřit tak svoji zem ničivých následků přechodu fronty. Němci však toto taktizování včas odhalili a po dvoustranných jednáních Hortyho s Hitlerem bylo Maďarsko dne 19. března 1944 německými jednotkami obsazeno. K moci byla dosazena krajně pravicová vláda Döme Sztója-ye. Složky německého represivního aparátu převzaly řízení maďarské policie a společně ihned zakročily proti pololegální maďarské opozici. V zemi začal úřadovat štáb Adolfa Eichmanna, kterému se během několika měsíců podařilo poslat na smrt více než polovinu maďarských Židů, kteří byli dosud ušetřeni holocaustu.

Pod vlivem vývoje situace na frontách byla 23. srpna 1944 jmenována nová vláda pod vedením gen. Gézy Lakatose, která podnikla několik protiněmeckých opatření. Dne 11. října 1944 uzavřelo Maďarsko příměří a o čtyři dny později vydal admirál Horty prohlášení, ve kterém deklaroval přechod na stranu Spojenců a vyzval obyvatelstvo k odporu proti německým okupantům. Němci odpověděli převratem, který s jejich pomocí provedla nacistická Strana šípových křížů Ference Szalásiho. Převrat byl úspěšný a následujícího dne, 16. října 1944, byl Szalási jmenován premiérem a „vůdcem národa“. Několikatýdenní vláda nesmyslného teroru měla pro desetitisíce maďarských občanů nedozírné následky. O Vánocích 1944 byla Budapešť obklíčena sovětskými vojsky a během sedm týdnů trvajících tvrdých bojů přeměněna v hromadu trosek. Hlavní město padlo dne 13. února 1945 a během následujících dvou měsíců válečné operace na maďarském území zcela skončily.¹⁾

Na jaře 1944 byl Rostock z výše popsaných důvodů odvolán z funkce zástupce velitele SD v Hradci Králové, kterou zastával pouze několik týdnů. Jeho novým působištěm se mělo stát právě Maďarsko. I když přesné datum jeho převelení z Československa chybí, je mimo veškerou pochybnost, že se tak stalo bezprostředně po vojenském obsazení Maďarska dne 19. března 1944.²⁾

Rostockův podíl na „maďarských“ událostech roku 1944 lze dnes již jen obtížně rekonstruovat. On sám – zřejmě v obavě, že by mu činnost proti dalšímu ze států „lidově demokratické světové soustavy“ mohla být (na rozdíl od jeho činnosti proti Francii) přičtena k tíži – přecházel toto období „taktním“ mlčením nebo několika nekonkrétními údaji.

Jeho prvním působištěm byla Budapešť, kde působil jako pomocník bývalého vedoucího hospodářského referátu pražské služebny SD SS-Sturmbannführera dr. Schmidta. Otázka, zda se aktivně zúčastnil první vlny represí proti maďarskému obyvatelstvu (např. likvidace maďarské politické opozice), zůstane zřejmě nezodpovězena.³⁾

V létě roku 1944 byl Rostock přeložen do Kluže, od roku 1940 Maďary okupovaného sedmihradského města se silnou německou menšinou.⁴⁾ Dle vlastního vyjádření tam byl ustanoven „samostatným referentem pro záležitosti německého majetku v Klausenburgu“

¹⁾ Kontler, László: Dějiny Maďarska. NLN, Praha 2001, s. 353–356.

²⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 14, Záznam ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

Před nasazením v Maďarsku absolvoval Rostock týdenní přípravný kurs, který se konal v Mauthausenu. Také tato skutečnost byla StB dostatečně známá.

³⁾ ÚDV PČR se dne 29. 6. 2001 obrátil na velvyslanectví Maďarské republiky v Praze s oficiální žádostí (čj. ÚDV-360/2001) o prošetření Rostockovy činnosti v Maďarsku v r. 1944. Žádost zůstala doposud (listopad 2001) bez odpovědi.

⁴⁾ Severní Sedmihradsko s Kluží bylo odstoupeno Rumunskem Maďarsku na základě rozhodnutí tzv. 2. vídeňské arbitráže ze dne 30. srpna 1940. Kol.: Dějiny Rumunska. NLN, Praha 2000, s. 311.

(Klausenburg – něm. název pro Kluž). Zde spolupracoval s místními Němci i dalšími příslušníky německé okupační správy.⁵⁾

O náplni své práce později vypověděl: „*Objížděl jsem vozem Sedmihradsko a podepisoval utečencům jejich potřebné papíry, pokud byli z německých řad.*“ Jen tak mimochodem připustil, že „*jako vedlejší práci [...] zpracovával i zpravodajské zprávy o poměrech.*“⁶⁾

Další dnes již nezodpověditelnou otázkou zůstává Rostockův podíl na tragickém osudu maďarských Židů, tedy míra jeho spolupráce se zástupci Eichmannova úřadu. Tato otázka by byla zvláště zajímavá především v souvislosti se správou židovského (z pohledu nacistů německého) majetku v Kluži.⁷⁾

Po přechodu Rumunska na stranu Spojenců a evakuaci Sedmihradska byl Rostock přeložen znovu do Budapešti.⁸⁾ Jestliže se o svém působení v Maďarsku do léta 1944 zmiňoval v poválečných výsleších jen velmi všeobecně, o své činnosti na podzim a v zimě 1944, tedy v době teroristické vlády maďarských nacistů, Rostock zcela mlčí.

Proti jeho vůli se však právě z té doby zachoval jediný autentický dokument, který alespoň částečně vrhá světlo na Rostockovu úlohu v maďarských událostech. Je jím zvláštní uznání velitele bezpečnostní policie a SD v Maďarsku SS-Standartenführera dr. Geschkeho za zásluhy SS-Obersturmführera Maxe Rostocka při odhalení Maďarskem připravované zrady a za zásluhy při přípravě a provádění opatření k zabránění této zradě. Uznání je datováno v Budapešti dne 5. listopadu 1944.⁹⁾

Je s podivem, že tento dokument, který v podstatě dokazuje Rostockovu přímou a aktivní účast na zavedení zločineckého teroristického režimu v Maďarsku, nebyl po roce 1950 orgány komunistické StB v podstatě vůbec využit a Rostock nebyl v této souvislosti ani detailněji vyšetřován.

Před Vánocemi 1944 byl Rostock povolán do Berlína.¹⁰⁾ Setkal se zde se svým starým známým SS-Obersturmbannführerem Heinrichem Bernhardem.¹¹⁾ Tento ludwigshafenský rodnák, se kterým se Rostock znal již ze společné předválečné práce proti Francii, mu při jedné ze společných rozmluv nalil čistého vína: válka je prohraná. Jedním dechem však dodal: „*Je to*

⁵⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 17, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

Jako své hlavní spolupracovníky uvedl Rostock sedmihradského Němce působícího na klužské universitě dr. Kleina, býv. příslušníka německo-italské rozhodčí komise mjr. Hageho a z SS dr. Rainera. (Není zcela jasné, zda tento dr. Rainer je totožný s SS-Hauptsturmführerem Rainerem, býv. vedoucím plzeňské služebny SD.)

⁶⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 17–18, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

⁷⁾ Zde je třeba připomenout Rostockův „kladný vztah“ k „arizovanému“ majetku v Československu.

⁸⁾ Na rozdíl od Maďarska byl v Rumunsku dne 23. srpna 1944 proveden úspěšný převrat, který vedl k přechodu rumunského státu na stranu Spojenců. Kol.: Dějiny Rumunska. NLN, Praha 2000, s. 337–338.

⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, operativní podsv., s. 160.

Der Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD in Ungarn // Budapest, den 5. Nov. 1944 // An SS-Obersturmführer Rostock // Bei der Aufdeckung des sich anbahnenden Verrats Ungarns bei der Vorbereitung und Durchführung der Massnahmen zur Verhinderung dieses Verrats haben Sie sich besonders eingesetzt und bawährt. // Ich spreche Ihnen hierfür meine besondere Anerkennung aus. // gez. Dr. Geschke // SS-Standartenführer // F. d. R. der Abschrift: // SS-Sturmbannführer [podpis nečitelný].

¹⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 11–15, Záznam ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

Vánoce 1944 strávil Rostock pravděpodobně s rodinou v Českých Budějovicích.

¹¹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 6, 9–12, 18–19, 22, 139, 143, 146, 148, 161, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950. SS-Obersturmbannführer Heinrich Bernhard působil do r. 1934 na policejním ředitelství v Ludwigshafenu, odkud přešel k SD. V pozdějších letech byl několikrát Rostockovým přímým nadřízeným (např. jako velitel služebny SD ve Stuttgartu). Na jeho doporučení byl Rostock v r. 1939 přeložen do Prahy. V roce 1945 byl Bernhard šéfem protifrancouzské sekce úřadu VI RSHA v Berlíně.

jedno. *My nebudeme žádní zrádci a také nedezertujeme [...], zůstaneme u praporu až do posledního, až do pádu.*¹²⁾ Teatrální Rostock se s jeho názorem zcela ztotožnil.¹³⁾ Svým odjezdem do Berlína se Rostock zcela nepochybně na poslední chvíli zachránil před zcela jistou smrtí nebo alespoň zajetím v obklíčené Budapešti.

V lednu 1945 byl povolán k jednotce Wehrwolfu. Tento údaj se mu podařilo zatajit až do roku 1959. Podle něj u Wehrwolfu působil jen velmi krátce. Důvodem jeho brzkého přeložení byla jeho „početná rodina“.¹⁴⁾

Máme-li tedy věřit Rostockovým údajům, na zásah výše zmíněného SS-Obersturmbannführera Bernharda byl ještě někdy v lednu nebo v únoru 1945 jmenován vedoucím protifrancouzského úseku služebny SD v Kostnici na Bodamském jezeře.¹⁵⁾

Nacistické Německo se od poloviny roku 1944 stávalo domovem mnohonárodnostní kolaborantsko-fašisticko-nacistické emigrace z celé Evropy. Mezi nimi hráli významnou úlohu stoupci francouzské kolaborantské vlády ve Vichy. Právě o skupinu těchto emigrantů se měl Rostock „postarat“. Konkrétně šlo o zhruba 300–400 osob v táborech v Ihringenu u Ulmu¹⁶⁾ a na ostrově Mainu.¹⁷⁾ Jeho prvořadým úkolem mělo být vybírání schopných agentů k použití v týlu spojeneckých armád. Rychlý vývoj situace na frontách však na rozvinutí operativní činnosti příliš šancí nedával. Všichni již museli pomýšlet na záchranu před definitivním koncem. *„Francouzům jsem obstarával falešné doklady a pasy, staré dělnické průkazy [...], jakož i staré pozvánky k různým podnikům, stejně tak pozvánky k nějakému výslechu na gestapo atd. To dalo neobyčejnou práci a stálo to hodně námahy.*“¹⁸⁾

Když Rostock takto starostlivě pomohl několika stovkám osob zatížených válečnými zločiny a zradou vlastního národa, bylo třeba, aby myslel také na sebe a na svou rodinu.

Koncem dubna 1945 odjel Rostock za rodinou do Českých Budějovic. Podařilo se mu sehnat nákladní auto, patřící Jihočeským elektrárnám,¹⁹⁾ a přes Bučinu na čsl. předválečných hranicích odjet do Wasserburku a odtud ke známým do rakouského Innsbrucku. Sám se pak ještě naposledy vrátil do „svého“ bytu v Lazaretní ulici v Českých Budějovicích. *„Konečně jsem šel naposled místnostmi mého bytu a rozloučil se navždy bolestně s věcmi, které jsem měl tak rád a které jsme s bídou za těch devět let obstarali [rozkrádáním židovského majetku –*

¹²⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 18, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

¹³⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 37–38, „Charakteristika“ ze dne 20. 12. 1959.

Ještě v roce 1959 hlásil agent GLORIA, který byl ve vězení nasazen na Rostockovu celu: *„Je neobyčejně hrdý, že byl poctivým důstojníkem SS.“*

¹⁴⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 11–15, Záznám ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

I jen samotný fakt, že Rostock byl zasvěcen do přísně tajného projektu budování nacistického podzemí, svědčí o tom, že byl ještě počátkem roku 1945 považován za spolehlivého nacistu. Lze se domnívat, že pokud byl členem Wehrwolfu, počítalo se s ním – vzhledem k jeho hodnotě a zkušenostem – jako s velitelem některé skupiny. Daleko pravděpodobnější však je dle mého názoru možnost, že ve Wehrwolfu působil krátkodobě jako instruktor. Ani bez jakýchkoliv skrupulí přiznané členství v jedné z nejzákeřnějších nacistických organizací (které navíc Rostock celou dobu úzkostlivě tajil a „pochlubil“ se s ním až svému řídicímu orgánu) nemohlo zvrátit rozhodnutí komunistické StB s ním spolupracovat.

¹⁵⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 18–19, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950. Kostnická služebna SD měla v roce 1945 celkem osm členů.

¹⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 11–15, Záznám ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

¹⁷⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 19, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

¹⁸⁾ Tamtéž.

¹⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, operativní podsv., s. 60, Přípis ředitelství Nár. bezpečnosti v Českých Budějovicích ze dne 30. 9. 1945.

*pozn. aut.]. Když jsem se stěhoval do Budějovic, měl jsem 10-ti metrový stěhovací vůz [...].*²⁰⁾

Ostatně i o většinu ostatních „arizací“ nabytých věcí, které se Rostockovým podařilo odvézt, dříve nebo později přišli. Část museli zanechat ještě v Bavorsku a zbytek jim zpronevěřila rodina jejich innsbruckých známých.²¹⁾

V Innsbrucku se Rostock dozvěděl, že kostnická služebna SD je nyní přeložena kamsi do Inntalu, kam se jí vydal hledat. Zřejmě ji nemohl najít, a proto se dne 7. května 1945, doslova minutu před dvanáctou, hlásil k dalšímu výkonu služby na služebně SD v Innsbrucku. Strávil poslední noc ve své milované uniformě SS. Poslední činností, kterou se zabýval, byla úprava jeho falešných dokumentů, která z něj měla udělat počestného obchodníka Maxe MEISSNERA z Mannheimu. Obdobnou činností se zabývala i většina ostatních příslušníků SD.

Dne 8. května 1945, v den, kdy vstoupilo v platnost příměří, se SS-Obersturmführer Max Rostock převlékl do civilu a vydal se hledat svou rodinu. Jako opravdový fanatik vytrval ve službě až do úplného konce „Tisícileté říše“, se kterou spojil svůj osud.²²⁾

Zatímco Rostock „zůstával u praporu“, našla jeho rodina více než skromné ubytování v chudobinci tyrolské obce Unterminning. Tam je také večer 8. května 1945 „obchodník“ Max MEISSNER v pořádku našel. Druhý den vesnici obsadily jednotky americké armády. Válka definitivně skončila.²³⁾

---

²⁰⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 21, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

V „desetimetrovém stěhovacím voze“ se s největší pravděpodobností ukrýval Rostockem zcizený majetek ing. Frieda z Unhoště-Nouzova. (Viz kapitola Lidice.)

²¹⁾ Tamtéž, s. 22. V tomto případě jde ovšem o Rostockovo subjektivní (a nepříliš přesvědčivé) tvrzení.

²²⁾ Tamtéž.

²³⁾ AMV, sign. 305-675-5, s. 36–43.

Z Českých Budějovic bylo evakuováno celkem sedm příslušníků Rostockovy rodiny (manželka Katarina, jejich pět dětí a švagrová Annelisa Schlappertová, která však v Československu údajně zanechala svoji roční dceru Sigrunn). Včas zmizet se také s největší pravděpodobností podařilo Rostockovu tchánovi Friedrichovi Meissnerovi (od března 1945 sloužil u Volkssturmu) a rodině Rostockova staršího bratra Friedricha. V Praze naopak zůstala Rostockova mladší sestra Susan Adamová, která byla hned 5. 5. 1945 zatčena a internována v YMCE Na Poříčí a v kasárnách Jiřího z Poděbrad na náměstí Republiky. Dne 21. 5. 1945 byla propuštěna a začala pracovat jako dobrovolná sestra v lazaretu v Masné ulici. O tři dny později byla znovu zatčena a 25. 5. 1945 odtransportována do internačního tábora. (V průvodním dopise přednosta odd. OBZ 1. čsl. divize je výslovně uvedeno, že nesmí být propuštěna.) Protože se jí nepodařilo prokázat žádný trestný čin, byla pravděpodobně koncem srpna 1945 propuštěna a zařazena do odsunu.

V. Pátrání (1945–1949)

Ne všichni Rostockovi bývalí kolegové měli stejné štěstí jako on. Zatímco Rostock svlékl svou esesáckou uniformu a začal relativně nikým neohrožován nový život jako Max MEISSNER,¹⁾ na různých místech Československa začaly výslechy bývalých příslušníků nacistického represivního a zpravodajského aparátu, kteří měli přímou účast na vyhlazení Lidic. V této souvislosti již v květnu 1945 padlo Rostockovo jméno.²⁾

V červnu 1945 byl zařazen do prvního oficiálního dokumentu, který byl zpracován odborem pro politické zpravodajství pražského Ministerstva vnitra jako zvláštní pátrací oběžník nazvaný „Zločin Lidice a Ležáky“.³⁾

Během léta 1945 byly k Rostockově osobě československými bezpečnostními orgány postupně shromažďovány další poznatky. Bylo zjištěno, že přestože byl Rostock v roce 1944 služebně převelen do Maďarska, jeho rodina zůstávala nadále v Protektorátu a Rostock sám je často navštěvoval. V dubnu 1945 pak společně (i s částí majetku) evakuovali na Západ.⁴⁾ Od zatčených příslušníků z bývalých služeben SD v Českých Budějovicích a Hradci Králové se příslušné orgány postupně dozvěděly i o Rostockově působení v těchto městech.⁵⁾

Na základě toho vydal Československý úřad pro válečné zločiny (Czechoslovak War Crimes Office) dne 23. října 1945 mezinárodní pátrací list (Wanted report), který obsahoval pouze značně nepřesně uvedené základní osobní údaje. Jako důvod pátrání byla uvedena účast na masových vraždách a na vyhlazení Lidic.⁶⁾ Jen o dva dny později vydala podobný pátrací list i Československá komise pro vyšetřování válečných zločinů (Czechoslovak War Crimes Detachment), působící pod vedením gen. just. dr. Bohuslava Ečera ve Wiesbadenu v americké okupační zóně Německa. Tento pátrací list obsahoval údaje již poněkud přesnější a konkrétnější.⁷⁾

¹⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 24, Výslech Rostocka z dne 9. 6. 1950.

„Vydával jsem se ihned [8. 5. 1945] za bratra mé manželky, poučoval jsem velmi tklivě své děti, aby se naučily říkati tátovi ‚strýček Max‘, a hlásil jsem se hned ten první den jako Max MEISSNER, obchodník z Mannheimu na starostenském úřadě.“

²⁾ AMV, sign. 52-1-45, s. 25–31, Protokol sepsaný s býv. přísl. gestapa v Kladně Oskarem Felklem (nar. 1913, Nová Bělá, tehdejší okr. Polička) dne 24. 5. 1945 na policejním ředitelství v Kladně. AMV, sign. 52-1-45, s. 7–8, Výslech Wilibalda Bürgera (nar. 1914 v České Lípě), býv. přísl. gestapa v Kladně, na polic. ředitelství Kladno dne 14. 5. 1945.

³⁾ AMV, sign. M:13497, Zločin Lidice a Ležáky – zvl. pátrací oběžník, tisk MV, Praha 1945. AMV, sign. 305-227-6, nedatovaný přípis – Urgence zapsání býv. přísl. kladenského gestapa a SD do Čsl. policejního věstníku (první přípis v této věci ze dne 18. 6. 1945).

K stavu vyšetřování na podzim 1945 srov.: Lidice. Ministerstvo vnitra, Praha 1945.

⁴⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, operativní podsv., s. 60.

Dne 20. 9. 1945 bylo ředitelství Národní bezpečnosti v Českých Budějovicích požádáno o provedení výslechu Františka Pelecha (nar. 1908), který koncem dubna 1945 jako šofér Jihočeských elektráren Rostocka údajně stěhoval z Českých Budějovic do Bučiny (obce ležící na předmnichovských hranicích ČSR), resp. do bavorského Wasserburku.

⁵⁾ Např. AMV, sign. 52-1-438, s. 2–9, Výslech Franze Tichatschka (nar. 1910 v Hlinsku), býv. vedoucího odbočky českobudějovické služebny SD v Pelhřimově, konaný u SNB Pelhřimov dne 2. 2. 1946. AMV, sign. 52-52-1-73, s. 9, Výslech Wernera Eichlera (nar. 1907 v Greizu), býv. vedoucího služebny SD v Č. Budějovicích, konaný na obl. odd. StB v Č. Budějovicích ze dne 11.–12. 10. 1946. AMV, sign. M:11135, s. 279–293, Výslech dr. Wernfrieda Pfaffa, býv. vedoucího SD v Hradci Králové, ze dne 8. 1. 1946 – a další.

⁶⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 16.

Není bez zajímavosti, že tento pátrací list byl vyplněn Karlem Zbytkem, který později byl – stejně jako Rostock – agentem I. správy MV (krycím jménem LIGHT).

⁷⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 22. Bohuslav Ečer (nar. 31. 7. 1893 v Hranicích na Moravě).

(Po zjištění dalších upřesňujících údajů vydala Čsl. komise pro vyšetřování válečných zločinů dne 19. 4. 1946 nový, aktualizovaný pátrací oběžník.⁸⁾)

Zřejmě na základě zjištění Rostockova posledního válečného působiště (Kostnice na Bodamském jezeře) se na podzim 1945 prověřovala možnost jeho útěku do Švýcarska. Tato stopa se však na jaře 1946 ukázala jako falešná.⁹⁾ (Rostock si zřejmě dobře uvědomoval, že kdyby švýcarská tajná služba zjistila jeho špionážní činnost v letech 1938–1939, nemohl by počítat s žádnou ochranou, a proto se o útěk do Švýcarska raději ani nepokoušel.)

Na jaře roku 1946 se k pátrání po Rostockovi připojily ještě odbor pro politické zpravodajství pražského Ministerstva vnitra¹⁰⁾ a pod hlavičkou ředitelství Národní bezpečnosti i odbočky StB v Českých Budějovicích a Kladně.¹¹⁾ První z uvedených organizací pro zločiny spáchané v Lidicích, další dvě rozšířily okruh jeho zločinné působnosti ještě na okresy Louny, Kralupy nad Vltavou, Roudnice nad Labem, Rakovník, Beroun a Hořovice.

V květnu 1946 bylo Rostockovo jméno uveřejněno na seznamu Komise pro stíhání válečných zločinců OSN (United Nations – War crimes commission) pod číslem 113 na seznamu číslo 32.¹²⁾ Jeho zařazení na tento seznam bylo v podstatě mezinárodním uznáním závažnosti jeho trestné činnosti, které se dopustil na území obsazeného Československa. Ještě předtím se Rostock objevil na seznamu hledaných osob, uveřejněných v „Pátracím oběžníku Čsl. komise pro vyšetřování válečných zločinů ve Wiesbadenu“.¹³⁾

Dne 11. června 1946 byl na základě udání vlastní manželky Max Rostock příslušníky jednotek americké armády vypátrán a zatčen v Heidelbergu, kde žil pod falešným jménem jako Max MEISSNER.¹⁴⁾ Zatčení bylo pro Rostocka zřejmě takovým šokem, že se ani nepokusil zapírat. (To, že proti němu stála jeho vlastní žena, mu ostatně nedávalo ani příliš mnoho šancí.)

Od r. 1923 brněnský advokát, 1924–1939 člen brněnského zastupitelstva za Soc. dem. stranu (1921–1925 za KSČ), 1935–1939 náměstek starosty Brna. V dubnu 1939 odešel do exilu do Francie, v září 1942 do Anglie (poradce ministra Stránského). Od r. 1944 čsl. delegát v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů, 1945 náčelník Čsl. pátrací služby v Německu, 1945–1946 vedl čsl. delegaci u mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku, 1945 generál justiční služby čsl. armády, mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr, 1948–1950 profesor mezinárodního práva na Právnické fakultě MU v Brně. Zemřel dne 14. 3. 1954. (Čsl. biografický slovník, s. 130. Academia, Praha 1992.)

⁸⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 17.

⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, s. 151.

¹⁰⁾ SÚA, sign. 316-14-11, s. 51.

¹¹⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 7.

I když od roku 1945 bylo Ministerstvo vnitra – a do jeho kompetence spadající StB – cílevědomě budováno jako doména KSČ pro nadcházející mocensko-politické střetnutí, do února 1948 v tomto rezortu působili i příslušníci jiných politických stran. Po komunistickém převratu zde proběhla rozsáhlá čistka, a proto je třeba k činnosti MV a jemu podřízených složek před r. 1948 a po r. 1948 přistupovat diferencovaně.

¹²⁾ SÚA, sign. 316, Seznam č. 32 komise Spoj. národů pro vyšetřování válečných zločinů, č. 113. (Těchto seznamů bylo vydáno celkem 40.)

¹³⁾ SÚA, sign. 316, Pátrací oběžník čsl. komise pro vyšetřování válečných zločinů ve Wiesbadenu, tisk MV, Praha 1946.

Rostock je zde uveden v části A pod číslem 1324. Oběžník obsahoval celkem 2690 osob. (Část A: 1812, část B: 878.) V tomto oběžníku je jako Rostockovo působiště chybně uveden koncentrační tábor v Osvětimi.

¹⁴⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 8, Hlášení škpt. Jiřího Wehle ze dne 14. 6. 1946.

To, že byl Rostock udán svou vlastní ženou, potvrzuje v pozdějších výpovědích i on sám. Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 15, Záznam ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

Při výslechu samém došlo ke komické situaci, kdy Rostock musel doslova přemlouvávat vyslychajícího příslušníka CIC, který mu nechtěl věřit, že byl vedoucím služebny SD v hodnosti SS-Obersturmführera. AMV, sign. 305-572-2, s. 31, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950.

Pobyt v Tyrolsku, kde jej zastihla kapitulace, se Rostock rozhodl ukončit pravděpodobně následkem toho, že při úpravě rozhraničení okupačních zón bylo celé západní Rakousko obsazeno francouzskou armádou. V poválečném chaosu, kdy hranice mezi Rakouskem a Německem v podstatě neexistovaly, se mu podařilo dostat se až do Heidelbergu. Už v Rakousku si přisvojil identitu Maxe MEISSNERA a s doklady znějícími na toto jméno¹⁵⁾ začal v Heidelbergu, odkud pocházela jeho rodina a kde měl dostatek známých,¹⁶⁾ kteří mu byli ochotni pomoci, novou existenci.

Do rodného Ludwigshafenu, který byl obsazen Francouzi, se neodvažoval. Krátce pracoval na Američany zřízeném pracovním úřadě, záhy však našel, díky jistému výtvarnému nadání, místo přímo pod příslovečným „svícnem“. Od listopadu 1945 byl zaměstnán jako malíř a dekorátor v největším a nejlepším americkém vojenském klubu v Heidelbergu.¹⁷⁾ Od října 1945 začal navíc jako MEISSNER oficiálně podnikat. Ve své malířské firmě, kterou „na vedlejší pracovní poměr“ vedl, údajně zaměstnával 3–12 pracovních sil.¹⁸⁾

Když heidelberský klub Star Dust o Vánocích roku 1945 navštívil vrchní velitel americké okupační armády v Německu a pozdější prezident Spojených států amerických generál Eisenhower,¹⁹⁾ byl Rostock (resp. MEISSNER) údajně jediným Němcem, který se této události mohl zúčastnit. Svého postavení dokázal i patřičně využít: při výslechu u StB v roce 1950 uvedl: „*Naprostou důvěrně sděluji, později jsem Dawe Harrise [ředitel klubu Star Dust] a jeho náměstkyně poručíka Balleye měsíčně asi tak o 1000 alier. marek [prozatímní měna zavedená Spojenci] natáhl.*“²⁰⁾ Patrně se domníval, že mu tento podvod, kterým poškodil „americké imperialisty“, bude přičten jako polehčující okolnost.

Své zaměstnavatele se mu zřejmě podařilo obelstít padělanými doklady a proto, že neměl tetování charakteristické pro příslušníky SS a že za dobu svého působení v klubu americké armády neprošel ani žádným denacifikačním řízením.²¹⁾

O to tvrdší byl však postup Američanů po zjištění Rostockovy pravé totožnosti. Byl uvězněn ve věznici CIC v Heidelbergu a o jeho zatčení byly okamžitě vyrozuměny příslušné československé vojenské orgány. Již v den zatčení, 11. června 1946, provedl důstojník Čsl. komise pro vyšetřování válečných zločinců špkt. dr. Jiří Wehle jeho první výslech. Podruhé byl Rostock vyslýchán opět špkt. dr. Wehlem o dva dny později. Současně bylo zahájeno jednání

---

¹⁵⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 22, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950.

V poválečném výslechu k tomu Rostock uvedl: „*Sám jsem měl svůj cestovní pas s razítky švýcarských úřadů.*“ (Viz kapitola Proti Francii.)

¹⁶⁾ Archiv I. S-FMV, svazek „U“ (42 683/021, nečisl. rkp. pozn.).

Rostockova rodina měla údajně v Heidelbergu doloženy předky až do r. 1648. Vzhledem k tomu, že Rostock musel při svém přijetí do SS předložit rodokmen a doklady o „árijských“ předcích, lze tento údaj považovat za pravděpodobný.

¹⁷⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 8, Hlášení špkt. dr. Jiřího Wehle ze dne 14. 6. 1946.

¹⁸⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 28, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

¹⁹⁾ Dwight David Eisenhower (nar. 1890), generál americké armády, od r. 1942 velitel spojeneckých vojsk v Evropě. Řídil operace Spojenců v severní Africe a Itálii. Řídil činnost štábů pozemních, leteckých a námořních sil při invazi v Normandii a na západní frontě do konce 2. světové války. V letech 1952–1960 byl za Republikánskou stranu zvolen prezidentem USA. Zemřel v r. 1969. (Kol.: V boji za svobodu Československa. HÚ ČSA, Praha 1990, s. 49.)

²⁰⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 28, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950.

²¹⁾ Tamtéž, s. 34, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950.

„*Velmi důležité bylo, že jsem neměl vytetováno krevní vyzkoušení. V Uhrách jsem byl za tímto účelem několikrát vyzván a já jsem se odvolal na své postavení jako příslušník Úřadu VI. [...] Sám jsem také [...] zastával názor, že lidé jezdcí do ciziny nemají být tetováni.*“

o jeho vydání do Československa, kterému – jak se zdá – nestálo nic v cestě. O Rostockově zatčení bylo bezprostředně informováno pražské Ministerstvo vnitra.²²⁾

Z věznice CIC v Heidelbergu byl Rostock koncem června 1946 převezen do amerického vězení v Zuffelhausenu a krátce nato do věznice pro nacistické válečné zločince v Dachau u Mnichova.²³⁾

Dne 9. září 1946 byl spolu s bývalým SS-Hauptsturmführerem Hansem Krügerem, který za války působil na pražském velitelství SS a který byl v Československu stejně jako Rostock stíhán za válečné zločiny, Američany znovu eskortován. Vězni dostali nepotvrzenou informaci, že jsou vezeni do Plzně a budou předáni do ČSR. Obou se zmocnila panika a rozhodli se pokusit se o útěk.

Po delším úsilí se Rostockovi podařilo otevřít drátem dveře eskortního vozu. Aniž by si vpředu sedící američtí vojáci něčeho všimli, podařilo se Krügerovi a Rostockovi v plné rychlosti vyskočit.²⁴⁾ Rostock tak poprvé unikl spravedlnosti.

Veřejný žalobce u mimořádného lidového soudu v Praze, kde se tento případ začal projednávat, tak mohl dne 26. 11. 1946 pouze konstatovat, že „obviněný jest neznámého pobytu,“²⁵⁾ a projednávání věci přerušit. Po Rostockovi bylo znovu vyhlášeno pátrání.

Na žádost čsl. delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny v Londýně byla na jaře 1947 pražským Ministerstvem vnitra sestavena tzv. Prioritní listina válečných zločinců.²⁶⁾ Šlo o seznam 50 osob, na jejichž vypátrání byl z československé strany „zvláštní zájem“. Na základě přípisu zemského národního výboru v Praze – oblastní úřadovny StB, pobočky v Kladně byl na oficiálně schválenou verzi seznamu pod číslem 47 zanesen i Max Rostock.²⁷⁾ Před svým odesláním do zahraničí byl „Prioritní seznam“ Ministerstvem vnitra konzultován s Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem spravedlnosti, Svazem osvobozených politických vězňů a Židovskými náboženskými obcemi.²⁸⁾ Představoval tedy poměrně objektivní soupis osob, které se za války na území obsazeného Československa dopustily těch nejhorších válečných zločinů.

Pobočka oblastní úřadovny StB v Kladně pak na Maxe Rostocka dne 2. května 1947 podala nové trestní oznámení veřejnému žalobci mimořádného lidového soudu v Praze.²⁹⁾

---

²²⁾ SÚA, sign. 316-16-3, s. 8, sign. 316-16-3, s. 18. Hlášení škpt. Jiřího Wehle ze dne 14. 6. 1946.

Toto hlášení je adresováno odboru pro politické zpravodajství Ministerstva vnitra v Praze. Hned 12. 6. 1946 byla čsl. komisí pro vyšetřování válečných zločinů ve Wiesbadenu odeslána vojenské vládě amerického okupačního pásma Německa žádost o Rostockovo vydání do Československa. Žádost v zastoupení gen. Ečera podepsal škpt. dr. R. Hrbek.

²³⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 32, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

²⁴⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 32–33, Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. 6. 1950.

²⁵⁾ SÚA, MLS Praha, čj. Lts 5933/46.

²⁶⁾ AMV, sign. M:12414, s. 68–71.

²⁷⁾ AMV, sign. M:12414, s. 127–129.

O významu, který byl Rostockovým válečným zločinům připisován, svědčí mimo jiné i to, že z deseti osob, které byly pobočkou StB v Kladně na „prioritní listinu“ navrženy, jich k publikaci bylo nakonec vybráno pouze pět. (Přípis ZNV v Praze – obl. úřadovny StB, pobočka Kladno Ministerstvu vnitra ze dne 8. 4. 1947.) Definitivní znění „prioritní listiny“ bylo k publikaci schváleno dne 22. 5. 1947.

²⁸⁾ AMV, sign. M:12414, s. 1–18.

²⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, operativní podsv., obl. úřadovna StB Praha, pobočka Kladno. Trestní oznámení veřejnému žalobci MLS Praha, čj. 1101/47 ze dne 2. 5. 1947.

V prosinci 1947 byl Rostock znovu uveden na souhrnné mezinárodní listině válečných zločinců.³⁰⁾

Ještě před komunistickým převratem tedy Rostock patřil k poměrně úzké skupině nejvíce mezinárodně hledaných válečných zločinců. Jeho účast na vyhlazení Lidic spolu s dalšími skutečnostmi (arizace, členství ve třech zločineckých organizacích³¹⁾ apod.) byly dostatečně známy a objasněny svědectvími jeho vlastních spolupracovníků i samotných postižených, kteří válku přežili. Přesto se zdálo, že se Rostockovi podařilo za sebou zamést všechny stopy. Postupem času se šance na jeho vypátrání stále snižovaly.

Dne 19. června 1948 byl Max Heinrich Rostock francouzskými okupačními orgány v Ludwigshafenu znovu zatčen. I když nelze přesně zjistit důvod jeho zatčení, šlo patrně o podezření z valutových machinací. (Spolu s Rostockem byl totiž ve stejný den zatčen i jeho starší bratr Friedrich, který byl údajně obviněn právě z tohoto deliktu.)³²⁾

Po zdařilém útěku v září 1946 zamířil Rostock ke své rodině. Z přirozených důvodů se již s žádostí o pomoc neobrátil na svou manželku, ale na svou sestru Suzi Adamovou. K legalizování své existence si tentokrát vybral identitu jejího bývalého manžela Karla Theodora Adama, narozeného v roce 1904.³³⁾

Když se po několika týdnech zotavil, vydal se společně se svou sestrou do Flensburgu, kde mu měl známý jeho sestry, vystupující pod jménem PASTERNAK, „pomoci“.³⁴⁾ Charakter této pomoci nelze dnes jednoznačně určit. S největší pravděpodobností šlo o pomoc ekonomickou a spolu s PASTERNAKEM se Rostock v britské zóně pokoušel žít šmelinou. Každopádně byl někdy okolo 10. října 1946 pod jménem ADAM Angličany zatčen a uvězněn v britském vězení. Podařilo se mu utajit, kým ve skutečnosti je, a před Vánoci, dne 22. prosince 1946, byl z vězení propuštěn.

Odjel znovu za rodiči a od té doby se skrýval v Ludwigshafenu. Znovu si změnil jméno a vystupoval jako Karl WALTER. O době od konce roku 1946 do svého zatčení v červnu 1948 později vypověděl: „Bydlel jsem v mansardě, kterou jsem vystavěl jako ateliér, maloval jsem obrazy a vydělával jsem opět 4000 až 6000 marek v měsíci. [...] Staré obrazy jsem označoval jménem M. N. TOKA. Můj prodavač obrazů vyprávěl kupujícím, že se jedná o jméno vynikajícího profesora mnichovské akademie.“³⁵⁾ I tento drobný podvod dobře dokresluje Rostockův charakter.

Časem se urovnal i konflikt s manželkou, která společně s dětmi žila v Heidelbergu. Den před Rostockovým zatčením se jim narodila pátá dcera.³⁶⁾

Zpočátku byl Rostock vězněn v blízkém Neustadtu. Zatímco jeho bratr a další spoluzatčený Hans Kimmel³⁷⁾ byli po několika týdnech propuštěni, Max Rostock ve vězení zůstal.

³⁰⁾ SÚA, sign. 316, The central registry of war criminals and security suspects – Consolidated wanted list – Part 1 (M–Z), s. 77, č. 252 589.

³¹⁾ V roce 1946 byly SS, SD a NSDAP mezinárodním vojenským tribunálem v Norimberku prohlášeny za zločinecké organizace. (Kol.: Dějiny Německa. NLN, Praha 1995, s. 323.)

³²⁾ AMV, sign. 305-410-3, s. 154–156.

³³⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 33, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

³⁴⁾ Tamtéž, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950. Tento Alfred PASTERNAK vystupoval jako bývalý plukovník německé armády.

³⁵⁾ Tamtéž, s. 35, Výslech Rostocka dne 9. 6. 1950

³⁶⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis M. Rostocka, nečisl. „Dotazník“ z r. 1954. Edda Rostocková se narodila dne 18. 6. 1948.

³⁷⁾ AMV, sign. 305-410-3, s. 154–156, Protokol sepsaný s M. Rostockem StB dne 30. 6. 1950.

Dne 6. října 1948 se neúspěšně pokusil o útěk. Za tento pokus byl Rostock francouzským vojenským soudem odsouzen ke třem měsícům vězení,³⁸⁾ které si odpykával ve věznici v Gernersheimu. Jestliže do té doby francouzské orgány nevěděly, koho vlastně zatkly, po neúspěšném pokusu o útěk na sebe vězeň samozřejmě upozornil.

Počátkem roku 1949 byla Rostockova totožnost bezpečně zjištěna a francouzská Sûreté vyrozuměla o jeho zatčení československou delegací Ministerstva spravedlnosti v Baden Badenu. Komise informovala československý generální konzulát, který celou věc ohlásil pražskému Ministerstvu zahraničních věcí.³⁹⁾ Dne 12. ledna 1949 byla informována ústředna Státní bezpečnosti při Ministerstvu vnitra.⁴⁰⁾ Při této složité proceduře bylo zkomoleno Rostockovo přijetí. Příslušné orgány však pochopily, že se jim nabízí příležitost, jak dopadnout a potrestat dlouho hledaného válečného zločince.⁴¹⁾

Vzhledem k tomu, že Rostockovi se blížil konec jeho tříměsíčního trestu a Francie neměla zájem na jeho dalším věznění a případně soudním potrestání za předválečnou protifrancouzskou činnost, musely pražské úřady jednat co nejrychleji.

Ministerstvo spravedlnosti o případu informovalo státní zastupitelství v Praze a na jeho podnět byl Krajským trestním soudem v Praze pod čj. Tk XXVI 232/49 dne 19. ledna 1949 vyhotoven zatýkácí rozkaz.⁴²⁾ Ten se stal právním podkladem pro Rostockovo vydání do Československa. Základem pro extradiční řízení se – zřejmě kvůli časové tísní, v níž zatýkácí rozkaz vznikl – staly pouze zločiny, kterých se Rostock dopustil v souvislosti se zničením Lidic.⁴³⁾

Následujícího dne byly francouzské orgány uvědoměny o tom, že československá vláda podává oficiální žádost o Rostockovo vydání a že potřebné dokumenty budou zaslány co nejdříve.⁴⁴⁾ Začala více než rok trvající zdlouhavá jednání o tom, jakou formou bude Rostock do Československa předán.

Francouzské úřady byly připraveny Rostocka vydat již v polovině března 1949.⁴⁵⁾ Pražské úřady však po počátečním spěchu ve svém úsilí značně polevily. Lhůta pro předání extra-

---

Hans Kimmel, obch. zástupce z Ludwigshafenu, byl údajně agentem NKVD a tajným členem KPD (Komunistické strany Německa). V pravém horním rohu tohoto protokolu je rukopisná poznámka: „*Přátelé [sovětské porady] četli protokol a bez poznámek odevzdali dne 28. VII. 1950.*“

³⁸⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) svazek M. Rostocka, nečís. Acte D Accusation, Neustadt – 10. 11. 1948.

³⁹⁾ SÚA, sign. 316-168-22, s. 137.

Telegram čsl. konzulátu v Baden Badenu pražskému MZV: „*Delegace Ministerstva spravedlnosti pro pátrání po válečných zločincích v Baden Baden oznámila dne 10. 1. 1949 generálnímu konzulátu, že ve vězení v Gernersheimu je držen Max Mostock [sic], narozen 29. 9. 1912, [...] jenž byl v roce 1942 šéfem SD na Kladně. Jmenovaný je prý totožný s válečným zločincem téhož jména, hledaným ČSR a uvedeným v Crowcass v červnu 1948 pod číslem 252 589. Zmíněný francouzský úřad žádá o okamžité zaslání žádosti o vydání s odůvodněním jeho viny. Jinak bude 1. 2. 1949 propuštěn na svobodu.*“

⁴⁰⁾ SÚA, sign. 316-168-22, s. 137.

⁴¹⁾ Tamtéž, s. 143, přípis Ministerstva spravedlnosti MZV ze dne 13. 1. 1949.

⁴²⁾ Tamtéž, s. 131–132.

⁴³⁾ Podle mezinárodního práva je možné zločince, který byl vydán jedním státem k potrestání druhému, trestně stíhat pouze za zločiny, které jsou uvedeny v žádosti o vydání. Rostocka tak bylo možno na základě výše citovaného zatýkácího rozkazu v Československu soudit pouze za zločiny spáchané v Lidicích.

⁴⁴⁾ SÚA, sign. 316-168-22, Telegram čsl. konzulátu v Baden Badenu pražskému MZV ze dne 20. 1. 1949. (Čsl. konzulát v Baden Badenu byl diplomatickým zastoupením u francouzské vojenské vlády Německa.)

⁴⁵⁾ Tamtéž, s. 125. Telegram čsl. konzulátu v Baden Badenu pražskému MZV ze dne 15. 3. 1949: „*Zašlete obratem francouzský překlad zatýkače na Maxe Rostocka. Francouzské žádají též seznam a popis Rostockem*

dičních pomůcek Francouzům byla několikrát prodlužována a jednání se pohnulo kupředu teprve koncem srpna. Termín byl stanoven na 10. září 1949.⁴⁶⁾ Ukázalo se, že věc je mnohem komplikovanější, než se na první pohled zdálo. Francouzi požadovali, aby si pro Rostocka přijela československá eskorta. Proti tomu se postavily americké okupační úřady, které odmítly povolit orgánům československé bezpečnosti vstup na své území. Američané se (zřejmě zcela oprávněně) obávali, že by komunistická StB zneužila eskortu válečného zločince ke špionáži.

Obě strany tedy zvažovaly jiné možnosti. Pro čsl. orgány přicházelo v úvahu převezení Rostocka do Paříže a jeho letecká eskorta do Prahy nebo eskorta přes americké pásmo za asistence německé kriminální policie.⁴⁷⁾ Francouzi, kteří urychlení extradice několikrát neúspěšně urgovali, navrhovali předání přes Berlín a sovětskou okupační zónu Německa.⁴⁸⁾

Věci se opět pohnuly kupředu teprve v březnu roku 1950. Francouzská strana nakonec přistoupila na „leteckou“ variantu a dne 22. března 1950 eskortovala Rostocka přes Štrasburk do Paříže.⁴⁹⁾

Rostock mezitím prošel věznicemi v Landau (1. 2. – 8. 6. 1949), Trevíru (8. 6. – 22. 12. 1949) a Mohuči (od 22. 12. 1949). Před transportem do Francie byl ještě krátce ve věznicích v Koblenzi.⁵⁰⁾

Předání se nakonec ještě o několik dní pozdrželo kvůli technickým obtížím na československé straně (vybrání naprosto „spolehlivých“ příslušníků kriminální ústředny, u kterých nebyl předpoklad, že by eskorty využili k emigraci⁵¹⁾ apod.).

Dne 22. dubna 1950 byl Max Rostock v Paříži na letišti předán československým orgánům a o několik hodin později přistál na ruzyňském letišti.⁵²⁾ Když pět let předtím Československo opouštěl, věděl, že případný návrat by se mu stal osudným. Teď se tedy naplnilo jeho nejhroší očekávání a Rostock si o své budoucnosti nemohl dělat ani ty nejmenší iluze.

---

ukradených předmětů. Rostock je nyní v táboře v Landau-Pfulz. Francouzské úřady žádají, aby tam byl převzat. Havránek 489“

⁴⁶⁾ Tamtéž, s. 112, Přípis Ministerstva spravedlnosti MZV ze dne 3. 9. 1949.

⁴⁷⁾ Tamtéž, s. 111, Telegram MZV ze dne 6. 9. 1949 „ZAMINI Berlín“.

⁴⁸⁾ Tamtéž, Telegram čsl. konsulátu v Baden Badenu MZV ze dne 26. 10. 1949.

⁴⁹⁾ Tamtéž, s. 88, Přípis velvyslanectví ČSR v Paříži pražskému MZV ze dne 16. 3. 1950.

⁵⁰⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 36–48, Výslech M. Rostocka StB dne 9. 6. 1950.

⁵¹⁾ Je zcela zřejmé, že nebýt liknavosti a zbytečných průtahů, které způsobil byrokratický aparát komunistického Československa, mohl být Rostock předán k potrestání o více než rok dříve.

⁵²⁾ SÚA, sign. 316-168-22, Informace o vydání M. Rostocka z francouzského okupačního pásma Německa ze dne 24. 4. 1950.

VI. Proces a věznění (1950–1959)

Poté, co letadlo s Maxem Rostockem na palubě přistálo dne 22. dubna 1950 na ruzyňském letišti, byl válečný zločinec okamžitě eskortován do nedaleké věznice. Jeho příjezdu se mělo dostat pozornosti sdělovacích prostředků, velitel Státní bezpečnosti plk. Osvald Závodský však veškerou publicitu (zřejmě kvůli tomu, že Rostock byl vydán imperialistickou Francií) zakázal.¹⁾

Podle sdělení Ministerstva spravedlnosti měl být Rostock po skončení vyšetřování u StB „*do dán do vazby okresního soudu v Kladně, který nyní vede trestní řízení pod č. Vs 22/49, St 684/49 o. p. Kladno.*“²⁾

Okresní velitelství SNB v Kladně také začalo Rostockovu trestnou činnost skutečně vyšetřovat a dne 6. června 1950 vyslechlo klíčovou svědkyni, bývalou hospodyní lidického faráře Štemberky, Antonii Škrdlovou.³⁾ Do 14. července byli vyslechnuti další dva svědci a výslech dalších pěti se připravoval. Ani okresní prokuratura, ani soud, a dokonce ani kladenská StB nebyla informována o místě Rostockova pobytu.⁴⁾ Ten byl v té době s největší pravděpodobností vyšetřován I. (kontrarozvědným) sektorem velitelství Státní bezpečnosti ve věznici Praha-Ruzyně.

Z této doby (9. červen 1950) pochází také vůbec nejrozsáhlejší dokument, který vznikl v době Rostockova věznění, jakési „*Curriculum vitae*“ v rozsahu 140 strojopisných stran.⁵⁾ I když jde o nejrozsáhlejší a nejpodrobnější Rostockův životopis je třeba údaje v něm uvedené přijímat jen s největší opatrností.

V dalších dnech byl Rostock vyslýchán již jen v marginálních záležitostech. Dne 30. června vypovídal ohledně Hanse Kimmela, který měl být údajně tajným členem KPD a rezidentem sovětské NKVD v Ludwigshafenu.⁶⁾ Dne 7. a 13. července se výslech týkal údajných spolupracovníků francouzské Sûreté, se kterými se Rostock seznámil v době svého věznění (1948–1950)⁷⁾ a konečně dne 19. července Rostock znovu popisoval svoji zpravodajskou činnost. Zdá se, že šlo o poslední výslech až do jeho předání krajskému velitelství StB Praha.

V té době se francouzské úřady, jež si prýly být o průběhu šetření informovány, obrátily na Československo s oficiální intervencí v této záležitosti.⁸⁾ Dne 25. října 1950 vznesl zástupce velitele StB oficiální žádost krajskému velitelství StB Praha o sdělení, kdy byl Rostock dodán do soudní vazby, případně o dalších opatřeních. Odpověď, odeslaná dne 4. listopadu, obsahoval

¹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, s. 102.

²⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) svazek M. Rostocka, nečísl. Přípis Ministerstva spravedlnosti Generální prokuratuře ze dne 29. dubna 1950.

³⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Zápis o výpovědi Antonie Škrdlové (nar. 1884) ze dne 6. června 1950.

⁴⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Přípis okr. prokuratury v Kladně krajské prokuratuře v Praze ze dne 14. července 1950.

⁵⁾ AMV, sign. 305-572-2, s. 1–140. Jde o překlad Rostockova rukopisného textu, který je datován dnem 9. června 1950. Ve všech citacích je pro zjednodušení uváděn jako „*Výslech M. Rostocka StB ze dne 9. června 1950*“.

⁶⁾ Tamtéž, s. 175–177, Výslech M. Rostocka StB ze dne 30. června 1950.

⁷⁾ Tamtéž, s. 178–179, výslechy M. Rostocka StB z 7. a 13. července 1950.

⁸⁾ SÚA, sign. 316-168-22, s. 43, Nóta velvyslanectví francouzské republiky v Praze MZV ze dne 7. června 1950.

Tato nota, která zůstala zřejmě bez odpovědi, byla první z několika diplomatických nót, které francouzské velvyslanectví v letech 1950–1951 MZV předalo.

vala sdělení, že Rostock se „dle zdejšího zjištění nenalézá v žádné věznici zdejšího útvaru ani u Okresního soudu na Kladně.“⁹⁾ Vzhledem k tomu, že se Rostock nacházel ve vyšetřovací vazbě právě velitelství StB, není zcela jasné, zda šlo o nějaký zastírací manévr nebo jenom o chaos, který na velitelství StB v důsledku „pracovního vytížení“, spojeného s „bojem proti třídnímu nepříteli“, panoval. To, že Rostock nebyl více než čtvrt roku u výslechu, by odpovídalo spíš druhé možnosti. Krátce nato byl Rostock předán I. sektorem V-StB předán sektoru VI. (vyšetřování) V-StB.

Poté, co dne 24. listopadu 1950 sdělil velitel VI. sektoru velitelství sektoru I, že „zdejší sektor nemá na vytěžení jmenovaného zájem, byl velitelství Státní bezpečnosti učiněn návrh, aby Rostock byl předán justičním orgánům k dalšímu řízení.“¹⁰⁾

V závěrečné zprávě velitel 3. vyšetřovacího oddělení VI. sektoru V-StB uvedl, že „zdejšímu sektoru byl Rostock předán k vytěžení. V době své zdejší vazby napsal jmenovaný německy o svojí účasti na lidické tragédii svazek o 39 stránkách a Die mathematische Romax-Philosophie o 151 stránce. Vzhledem k tomu, že u zdejšího sektoru se nenachází orgán, který umí německy, a také jmenovaný nezná česky, navrhuji, aby jmenovaný byl předán KV StB k dalšímu šetření.“¹¹⁾

Téměř po osmi měsících „pobytu“ na velitelství StB byl Rostock dne 20. prosince 1950 předán do vazby krajského velitelství StB Praha. Tato skutečnost nabyla v pozdější době určitého významu, protože teprve od tohoto data bylo možné započítat policejní vazbu do výkonu trestu odnětí svobody.¹²⁾

Není bez zajímavosti, že v té době měl Rostock, který byl podle policejního popisu ještě v roce 1947 „nápadně štíhlé postavy“, při výšce 169 cm váhu již 93 kg.¹³⁾

Dne 12. října 1950 byli ze Sovětského svazu do Československa vydáni k potrestání tři vysocí důstojníci německých okupačních složek, kteří se v době druhé světové války na našem území dopustili válečných zločinů. Šlo o bývalé generálmajory Wehrmachtu Richarda Schmidta a Friedricha Gottschalka a bývalého SS-Gruppenführera a generálporučíka policie Ernesta Hitzegrada.¹⁴⁾

Richard Schmidt se narodil dne 28. dubna 1899 v Kollmaru v Německu. V roce 1913 ukončil základní vzdělání a v roce 1917 se vyučil tiskařem. Od října 1917 sloužil v německé armádě. Dne 2. září 1918 byl jako příslušník 34. pěšího pluku zajat Angličany. Ze zajetí se vrátil až v roce 1919. Dva roky pracoval jako horník a v roce 1921 vstoupil k policii. V roce 1928 byl jmenován poručíkem, v roce 1930 nadporučíkem a v roce 1934 kapitánem. V roce 1936 byla jeho policejní jednotka převedena k nově zřízenému Wehrmachtu. Do srpna 1939 velel

⁹⁾ AOASS, sv. č. V-2380 MV, s. 66.

¹⁰⁾ Tamtéž, s. 67.

¹¹⁾ Tamtéž, s. 68.

¹²⁾ Tamtéž, s. 1.

¹³⁾ Tamtéž, s. 1.

¹⁴⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Přípis Ministerstva spravedlnosti Generální prokuratury v Praze ze dne 18. listopadu 1950. AOASS, sv. č. V-2380 MV, výslech F. Gottschalka StB.

Býv. gen. Gottschalk tuto cestu popsal: „Dne 2. října jsem byl z válečného zajateckého tábora 27/I Krasnodarsk u Moskvy devítidenním transportem přes Kyjev, Lvov dopraven do Užhorodu, [...] dne 12. října na sov.-čsl. hranicích jsem byl od NKVD předán StB a téhož dne jsem byl vlakem dopraven do Košic [do vazby KV StB Košice]. V Košicích zůstal jsem do 2. listopadu a večerním rychlíkem jsem byl dopraven do Prahy, kam jsme přibyli dne 3. listopadu.“

Schmidt 1. praporu 60. pěšího pluku. Po vypuknutí války mu bylo svěřeno velení 3. praporu 473. pěšího pluku. Zúčastnil se tažení na Západě a v červnu 1940 byl povýšen na majora a jmenován velitelem pluku. Se svou jednotkou sloužil v době od června 1941 do března 1943 na východní frontě, kde byl 1. prosince 1942 jmenován plukovníkem. Od března do konce roku 1944 velel škole pro záložní důstojníky v Německu. Od ledna 1944 byl znovu pověřen velením frontové jednotky, a sice 290. pěšího pluku, který bránil německá postavení na Krymu. V dubnu 1944 byl zraněn a až do prosince téhož roku léčen v různých sanatoriích v Německu a ve Francii. V prosinci 1944 pod své velení dostal 254. pěší divizi, se kterou bojoval na východním Slovensku a od února 1945 ve Slezsku. Dne 1. března 1945 byl povýšen na generálmajora. Se svými prořídými jednotkami se dostal do zajetí až 12. května 1945 u saské Žitavy. Počátkem února 1945 měl dát rozkaz k vypálení východoslovenské obce Beníky. Šlo o odvetnou akci za odvezení jednoho z jeho podřízených důstojníků slovenskými partyzány.¹⁵⁾

Friedrich Karl Gottschalk se narodil 30. září 1892 v rodině aktivního důstojníka. Po maturitě na gymnáziu absolvoval kadetní školu a v roce 1912 byl jmenován poručíkem německé armády. V první světové válce bojoval na západní, srbské a rumunské frontě. Byl celkem čtyřikrát vyznamenán. Po prohrané válce byl členem Freikorpsu a zúčastnil se potlačení německé revoluce v okolí Berlína a ve východním Prusku. Po tzv. Kappově puči byl penzionován a vstoupil do služeb pruské policie, kde setrval až do roku 1935. Rok 1939 jej zastihl jako učitele na vojenském učilišti v Berlíně v hodnosti podplukovníka. Koncem září byl jako velitel dělostřeleckého oddílu převelen na novou sovětsko-německou demarkační čáru do Polska. V roce 1940 se zúčastnil francouzského tažení a byl povýšen na plukovníka. Do začátku války se Sovětským svazem sloužil ještě v Holandsku a znovu v Polsku. Na východní frontě sloužil s přerušením až do ledna 1944. Pak byl povýšen na generálmajora a přeložen do Francie. Na území obsazeného Československa přišel v polovině září 1944, kdy byl jmenován generálmajor pro zvláštní úkoly ve štábu generála Toussainta, jako vojenského velitele Čech a Moravy. Na samém sklonku války, v polovině dubna 1945, převzal velení 540. pěší divize. V květnu 1945 byl zajat sovětskými jednotkami v okolí Tábora. Při ústupu se měl se svou divizí dopustit násilností při potlačování květnového povstání ve Štokách u Jihlavy.¹⁶⁾

Posledním vydaným byl Ernest Hitzegrad. Ten se narodil 26. prosince 1889 ve Frau-stadtu v Dolním Slezsku. Jeho otec byl majitelem hotelu. Po maturitě na gymnáziu se věnoval studiu filologie. Studium nedokončil kvůli tomu, že musel po smrti svých rodičů převzít rodinný hotel. Krátce poté vypukla první světová válka, které se Hitzegrad zúčastnil v řadách německé armády. Počátkem roku 1919 byl z armády propuštěn v hodnosti záložního poručíka. Z armády přešel do služeb policie. V následujících 15 letech prošel jako policejní důstojník různým funkčním zařazením. Na rozdíl od Schmidta a Gottschalka, kteří byli nestraníky, byl Hitzegrad již od roku 1932 členem NSDAP. Dne 6. ledna 1934 se stal referentem pro pořádkovou policii pruského (resp. říšského) Ministerstva vnitra. Od roku 1938 byl členem SS. V březnu 1940 byl – již v hodnosti SS-Oberführera (plukovníka) – jmenován inspektorem pořádkové policie (Ordnungspolizei) v Braniborsku. Dne 1. října 1941 byl povýšen do hodnosti SS-Brigadeführera a generálmajora policie a v březnu 1942 jmenován inspektorem pořádkové policie v Sasku. Do Československa přišel dne 15. září 1943, kdy byl jmenován velitelem pořádkové policie v Čechách a na Moravě. Jeho pravomoci podléhaly dva pluky německé ochranné policie, dislokované v Protektorátu (pluky Böhmen a Mähren – zhruba 3000 policistů), německé četnictvo (asi 2500 mužů), česká státní policie (asi 2500 mužů) a české četnictvo

¹⁵⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Stenografický přepis hlavního líčení ze dne 24. srpna 1951.

Schmidt byl původně nařčen z vypálení východoslovenské obce Smrečany. Když bylo vyšetřováním zjištěno, že toto nařčení je liché, byl obviněn z vypálení obce Beníky.

¹⁶⁾ Tamtéž, Stenografický přepis hlavního líčení ze dne 23. srpna 1951.

(asi 7000). K 1. lednu 1944 byl povýšen na SS-Gruppenführera a generálporučíka policie a v březnu téhož roku byla jeho pravomoc rozšířena i na Sudety. Ve funkci velitele pořádkové policie setrval až do 15. února 1945. Dne 23. února téhož roku se Hitzegrad stal spojovacím důstojníkem mezi německým státním ministrem pro Čechy a Moravu K. H. Frankem a pořádkovou policií. Tím zůstal až do svého zajetí sovětskou armádou v květnu 1945. Za vinu se mu kladla zodpovědnost za činnost pořádkové policie v letech 1943–1945, především ve vztahu k nezákonnostem spáchaným na civilním obyvatelstvu při tzv. protipartyzánských akcích.¹⁷⁾

Počátkem roku 1951 se tedy Max Rostock, Richard Schmidt, Friedrich Gottschalk a Ernest Hitzegrad sešli ve vazbě krajského velitelství StB Praha.

Dne 19. ledna 1951 podal velitel KV StB Praha veliteli StB plk. Osvaldu Závodskému návrh na uspořádání společného procesu se všemi výše uvedenými válečnými zločinci. „*Vzhledem k trestné činnosti všech výše uvedených vešlo zdejší velitelství ve styk se st. prokuraturou v Praze, konkrétně se s. vrch. prok. dr. Zieglerem, který navrhl, abychom podali jedno trestní oznámení společně na všechny čtyři osoby a že by z toho byl dobrý veřejný proces. Po předběžném prohlédnutí prozatímního materiálu proti shora jmenovaným ohodnotil jejich činnost tak, že při výměře trestu lze počítat s nejvyšší možnou kvalifikací, tj. trest smrti provazem u Schmidta, Gottschalka a Rostocka, event. v případě zjištění dalších skutečností i u Hitzegrada.*“¹⁸⁾

Krajské velitelství StB Praha vypracovalo dne 30. března 1951 společné trestní oznámení na skupinu válečných zločinců „Schmidt Richard a spol.“, které dne 2. dubna téhož roku postoupilo Státní prokuratuře.¹⁹⁾

Přestože Ministerstvo zahraničních věcí obdrželo dne 21. dubna 1951²⁰⁾ další oficiální nótu francouzského velvyslanectví v Praze ve věci Rostockova potrestání, postupovaly přípravy procesu jen velmi pomalu. (Rostock byl například zřejmě poprvé a naposledy u KV StB Praha vyslechnut pouhé dva dny před sepsáním společného trestního oznámení dne 28. března 1951.²¹⁾)

Definitivní verze žaloby byla Státní prokuraturou v Praze publikována až 25. června 1951. Oproti trestnímu oznámení byl do čela této účelově sestavené skupiny s ohledem na propagandistické využití postaven za svou účast na vypálení Lidic Max Rostock.²²⁾ K původně čtyřem obžalovaným byl přiřazen ještě pátý. Byl jím bývalý kriminální sekretář jičínského gestapa a bývalý SS-Sturmscharführer Kurt Max Walter Richter.

Richter se narodil dne 20. listopadu 1908 v Sohlandu u Budyšína v Lužici. Vyučil se obchodním příručím a v roce 1927 nastoupil u policie. Od roku 1931 byl členem NSDAP. Patřil tedy, stejně jako Hitzegrad k „starým bojovníkům“. V roce 1938 se stal členem gestapa. Do obsazeného Československa přišel v srpnu 1939. Až do konce války působil na služebně gestapa v Jičíně. V květnu 1945 byl zajat jednotkami americké armády v Písku. Při úpravě demarkační linie mezi americkými a sovětskými armádami však byl po několika dnech předán Rudé

---

¹⁷⁾ Tamtéž.

¹⁸⁾ ÚDV, čj. ÚDV-316/2001, Přípis KV StB Praha velitelství StB ze dne 19. ledna 1951 (kopie dokumentu z AMV).

¹⁹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, s. 2–9, Trestní oznámení z 30. března 1951. SÚA, GP, 2 SPt 43/51, Přípis st. prokuratury Ministerstvu spravedlnosti ze dne 3. dubna 1951.

²⁰⁾ SÚA, sign. 316-168-22, Nóta velvyslanectví Francouzské republiky MZV ze dne 21. dubna 1951.

²¹⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, hl. sv., s. 74–96, Výslech M. Rostocka KV StB Praha ze dne 21. března 1951.

²²⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Žaloba ze dne 25. června 1951.

armádě. V zajetí se mu podařilo několik let žít pod falešným jménem. Poté, co byla zjištěna jeho skutečná totožnost, byl v prosinci 1949 sovětskými orgány vydán Československu.²³⁾

V době svého působení v Jičíně bylo jeho zásluhou posláno do koncentračních táborů více než 50 (!) čl. státních příslušníků, z nichž mnozí přišli o život. Při výsleších zatčených si Richter počínal zvláště surově a dva zatčené příslušníky odboje údajně vlastnoručně utloukl.

V Československu byl vyslýchán krajským velitelstvím StB v Hradci Králové (pod nějž spadal Jičín) a původně na něj byla Státní prokuraturou v Praze podána dne 27. února 1951 individuální žaloba.²⁴⁾

Pravděpodobně kvůli přetížení Státního soudu byl na jaře 1951 jeho případ spojen s „tematicky spřízněnou“ skupinou „Rostock a spol.“

„Krajská bezpečnostní pětka v Praze“, z hlediska obecného principu nezávislé soudní moci nekompetentní a nezákonný orgán krajského výboru KSČ, rozhodla doporučit všem obžalovaným trest smrti.²⁵⁾ Ministerstvo spravedlnosti (náměstek ministra spravedlnosti JUDr. Karel Klos) tento návrh akceptovalo a postoupilo ho dalšímu stranickému orgánu, politickému sekretariátu ústředního výboru Komunistické strany Československa (ÚV KSČ).

Politický sekretariát ÚV KSČ na své poradě dne 12. června 1951 schválil návrh Ministerstva spravedlnosti: Rostock, Schmidt, Hitzegrad, Gottschalk a Richter měli být Státním soudem odsouzeni k trestu smrti. Kromě nich rozhodoval politický sekretariát o osudu dalších jedenácti českých a slovenských politických vězňů. Šlo o ing. Juraje Dlouhého (popraven 8. 11. 1951), Vladimíra Veleckého (popraven 8. 11. 1951), Bohumila Sixtu (popraven 15. 2. 1952), Jana Horáčka (popraven 6. 11. 1951), Lubomíra Koukala (popraven 12. 12. 1951), Miroslava Sýkoru (popraven 1. 8. 1951), Josefa Polomského (popraven 1. 8. 1951), Miloše Morávka (popraven 1. 8. 1951), Ladislava Ceé (popraven 1. 8. 1951). Pouze u dvou (ing. Josef Reich a Karel Březina) byly schváleny tresty na svobodě.²⁶⁾

Počátkem července vypracovala Státní prokuratura předběžný plán procesu. Ten se měl konat již 19.–21. téhož měsíce. Termín konání byl do skutečného zahájení dne 23. srpna ještě několikrát změněn. Proces měl být veden v duchu hesla „Komunisté – jediní důslední bojovníci proti nacismu a fašismu“. Podle návrhu byl zorganizováním široké veřejnosti pověřen poslanec NS Jan Vodička a krajský sekretariát KSČ Praha. Pozváni měli být občané především z míst, „kde pachatelé své trestné činy spáchali, zvláště z Lidic, Kladenska, Jičína a okolí, ze Slovenska a z Moravy.“²⁷⁾

Již 5. července 1951 konstatovala zpráva Generální prokuratury, že „spojení žalob proti pěti různým válečným zločincům, u nichž není jiného společného bodu než činnost v okupačních složkách nacistických okupačních sil, není [...] patrně nejvhodnější.“ Jedním dechem však dodává, že „by nebylo účelné a vedlo by k dalším průtahům, kdyby bylo usilováno o změnu koncepce.“²⁸⁾

²³⁾ AOASS, a. č. 598 884, Pozorovací svazek vedený k osobě Waltera Richtera ÚNZ MV Valdice v letech 1961–1968 pod krycím heslem KURT.

²⁴⁾ AOASS, a. č. 969 731 MV.

²⁵⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, Bezpečnostní komise, s. 42, 48–51.

²⁶⁾ Tamtéž, s. 97–99, Zápis o projednání níže uvedených soudních případů v poradě politického sekretariátu dne 12. června 1951.

Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989“. ÚDV, Praha 2000.

²⁷⁾ SÚA, GP, 2 SPt I 43/51, nečisl. Předběžný plán procesu předložený st. prokuraturou Ministerstvu spravedlnosti dne 4. července 1951.

²⁸⁾ Tamtéž, Zpráva Generální prokuratury ze dne 5. července 1951.

Mezitím se stupňoval tlak francouzských úřadů, které žádaly urychlení Rostockova odsouzení.²⁹⁾ To bylo logické, Rostock byl Francouzi vydán v dubnu 1950 a v červenci 1951 ještě nebyl odsouzen. Ani stalinské Československo nemohlo tento mezinárodní tlak zcela ignorovat. Západní státy by této skutečnosti mohly propagandisticky využít a oprávněně poukázat na to, že politické procesy v ČSR jsou „vyráběny“ na úkor potrestání válečných zločinců.

Rostock byl ve vazbě Státního soudu v Praze na Pankráci (kam byl předán krajským velitelstvím StB dne 30. března 1951) ještě dne 18. července dodatečně vyslýchán orgány velitelství StB.³⁰⁾ (Důvodem bylo schválené vyslovení absolutního trestu.) Teprve poté směl Rostocka vyslechnout i dr. Hugo Richter,³¹⁾ designovaný předseda senátu Státního soudu. Šlo ostatně o pouhou formalitu.

Důkazní materiál proti Rostockovi byl shromažďován okresním velitelstvím SNB v Kladně (výslech Marie Jakovicové, býv. zaměstnankyně kladenského gestapa, Terezie Volfové, býv. poslulovačky ve vile ing. Frieda v Unhošti-Nouzově, Antonína Lukáše, bratra Josefa Lukáše, Heřmana Čápa, býv. správce vily ing. Frieda v Unhošti-Nouzově), jemu podřízenou stanicí SNB v Buštěhradě (výslech Růženy Petrákové a Růženy Vyžvaldové z Lidic) nebo přímo Státním soudem (výslech Karla Horna, býv. policejního rady Vládního policejního úřadu v Kladně a JUDr. Karla Nováka, právního zástupce rodiny ing. Frieda).³²⁾ Poměrně velké úsilí bylo věnováno vyhledávání svědků Rostockovy činnosti v Českých Budějovicích a v Hradci Králové. Pátrání vedené krajskými velitelstvími StB v příslušných městech však vyznělo naprázdno.³³⁾

Dne 31. července 1951 byl Rostock konfrontován s lidickými ženami. Kromě obou výše uvedených byla ke konfrontaci přizvána ještě Anna Peková. Všechny tři Rostocka bezpečně identifikovaly.³⁴⁾

Korunní svědkyně Rostockovy brutality, bývalá hospodyně lidického faráře P. Josefa Štemberky Antonie Škrdlová, se procesu s válečným zločincem Rostockem nedožila. Zemřela dne 5. dubna 1951 v nemocnici v Nové Pace ve věku nedožitých 67 let.³⁵⁾

Po další francouzské diplomatické nótě z 11. srpna 1951 byl konečně počátek procesu proti skupině „Max Rostock a spol.“ určen na 23. srpna 1951.³⁶⁾

Předsedou senátu Státního soudu byl jmenován výše zmíněný dr. Hugo Richter. V senátu zasedali soudci dr. Zdeněk Kaláb, František Stýblo, František Polanecký a ing. František Dušek (náhradníky byli Karel Bautz a Anna Součková). Státní prokuraturu zastupoval dr. Pavel Barbaš a prokurátor Hanečka. Zapisovatelem byl dr. Josef Kočí a z německého jazyka tlumočili dr. Bohdan Donner, dr. Anna Neumannová a dr. Stanislav Vaněček.

Všichni obvinění měli obhájce ex offio. (Rostock dr. Otto Müllera, Schmidt dr. Františka Vorla, Hitzegrad dr. Jiřího Vízka, Richter dr. V. Bartoše a Gottschalk dr. V. Fáčka.)³⁷⁾

---

²⁹⁾ Tamtéž, Přípis Ministerstva spravedlnosti Generální prokuratuře ze dne 4. srpna 1951.

³⁰⁾ Tamtéž, Žádost velitelství StB Státní prokuratuře o povolení výslechu M. Rostocka ze dne 17. července 1951 a výslech M. Rostocka z 18. července 1951 (5 s.).

³¹⁾ Tamtéž, Protokol Státního soudu ze dne 27. července 1951.

³²⁾ Tamtéž, výslechy byly prováděny v červenci až srpnu 1951.

³³⁾ Tamtéž.

³⁴⁾ Tamtéž, Protokol o výslechu Maxe Rostocka dne 31. července 1951.

³⁵⁾ Tamtéž, Zpráva KV StB Hradec Králové ze dne 26. července 1951.

³⁶⁾ SÚA, sign. 316-168-22, Nóta velvyslanectví Francouzské republiky MZV ze dne 11. srpna 1951.

³⁷⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Záznam o hlavním líčení.

Žaloba kladla Rostockovi za vinu, že „v letech 1939–1945 jako vedoucí kladenského Sicherheitsdienstu patřil do velitelského sboru okupantského zločineckého režimu hitlerovských nacistů. Obviněný organizoval na území Kladenska i jinde za pomoci sítě nasazených špiónů a zrádců zpravodajskou službu pro nacistický režim ve spolupráci s gestapem a SS. Kladensko, jehož dělnické a maloroľnické obyvatelstvo vždy představovalo nejlepší část avantgardy dělnického hnutí a také v době okupace bylo jedním z pilířů obrany našeho státu proti vetřelcům, bylo území pro republiku zvláště důležité. Obyvatelstvo kladenského kraje i dalších míst bylo terorizováno, žalářováno a týráno a masově popraveno. Obviněný se účastnil s K. H. Frankem, Böhmem a ostatními SS bandity organizace masakru v Lidicích, a přitom zvláště se účastnil a spolupůsobil při zatýkání mužského obyvatelstva Lidic k jeho odpravení. Bezprostředně vlastním vztažením ruky spoluzavinil obviněný ubití lidického faráře. Současně se svými podřízenými Sicherheitsdienstu vyloupil kostel a faru v Lidicích. Trestná činnost obviněného je zjištěna obsahem spisů mimořádného lidového soudu v Praze čj. Ls I 7408/46 i částečným doznáním obviněného.“

Podle kvalifikace krajského velitelství StB v Praze se tím dopustil trestného činu úkladů o republiku podle § 1 zák. č. 50/1923 (Zákon na ochranu republiky), trestného činu vojenské zraždy podle § 6 odst. 1 stejného zákona a trestného činu podle § 87 trestního zákona z r. 1852. (Tato právní klasifikace byla shodná pro všechny obžalované.³⁸⁾) Stylistická nedbalost, faktická nepřesnost a bezobsažné ideologické fráze jako by předznamenalý úroveň celého procesu.

Hlavní líčení proti pěti obžalovaným začalo u Státního soudu v Praze na Pankráci dne 23. srpna 1951 v osm hodin ráno. Po úvodních formalitách přistoupil před senát jako první právě Rostock. Líčení probíhalo podle § 154 trestního řádu odděleně a ostatní obžalovaní byli odvedeni. Na otázku, zda se cítí vinen, odpověděl Rostock, že „částečně ano“. Necítil se však vinen něčím konkrétním, ale pouze tím, že „se zúčastnil vpádu do republiky, a že [...] zde vykonával funkci pro zločineckou organizaci [...] k neprospěchu českého národa.“³⁹⁾

V průběhu dalšího výslechu před soudem Rostock vsadil na primitivní způsob obhajoby. Všechna konkrétní obvinění popíral. Snažil se popřít, že Kladno bylo do roku 1942 samostatnou služebnou, snažil se zamlžit velikost správního obvodu, který mu podléhal. Podařilo se mu zamlžit své služební přidělení v Maďarsku a na konci války. V části výslechu věnované konfidentské síti na Kladensku Rostock připustil 30–40 tajných spolupracovníků SD, i když počet, který sám uváděl ve svých dřívějších výpovědích, byl podstatně vyšší.

Když byla citována výpověď jedné z konfidentek SD Marie Macourkové z Velkých Kyšic („Panu Rostockovi jsem udala a označila dvě ženy z Dříně, které se zabývaly duchařstvím, a paní Novotnou, která snad byla z Prahy jako kartářka [obě dvě činnosti byly v nacistickém Německu zločiny, za které hrozilo v lepším případě vězení]. Rostock mě žádal, abych vyšetřila, kdo v kraji vykládá karty. Získala jsem důvěru nějakého Sonára z Kladna, jehož prostřednictvím jsem se mezi ženy, které vykládaly karty, dostala.“), popřel Rostock, že by kdy s Macourkovou vůbec mluvil. Podobně popíral i ostatní důkazy.

Zlehčoval i již dříve přiznanou spolupráci s kladenským gestapem. Hájil se tím, že hlášení, která gestapu postupoval, nevedla nikdy k žádnému zatčení. Když byl usvědčen ze lži předložením fotokopie hlášení své služebny ze dne 29. 9. 1941 o případu tajemníka Odborového domu v Kladně Sasky („V Kladně se mluvilo zejména o zatčení Sasky, k němuž došlo z naší iniciativy. [...] Nedá se doufat, že by si zachoval život, poněvadž u něho byl nalezen revolver. Místy se tvrdí, že mu pistole byla podstrčena. Všeobecně se nad ním vyslovuje soucit, ačkoliv

³⁸⁾ Tamtéž, Žaloba ze dne 25. června 1951.

³⁹⁾ Tamtéž, Stenografický záznam hlavního líčení před Státním soudem ve dnech 23.–24. srpna 1951. Z téhož pramene pocházejí i následující neoznačené citace (až po pozn. 40).

jde o bývalého známého komunistu.“ Tento případ byl doložen i svědeckou výpovědí býv. příslušníka kladenského gestapa Wilibalda Bürgera.), prohlásil, že toto hlášení bylo sepsáno pravděpodobně v době jeho nepřítomnosti v Kladně. Podobně naivně popíral i ostatní případy zatčení, ke kterým došlo z iniciativy jeho služebny.

Jako důkazního materiálu proti Rostockovi bylo používáno především spisů mimořádného lidového soudu z procesů proti bývalému veliteli kladenského gestapa Haraldu Wiesmannovi a jeho podřízenému Wilibaldovi Bürgerovi a písemných výpovědí, které byly shromážděny při vyšetřování v letech 1950–1951. Prvním svědkem obžaloby, který proti Rostockovi u soudu vypovídal, byl Antonín Lukáš. Nešlo o příliš šťastnou volbu, protože svědek mohl poskytnout pouze zprostředkované informace o perzekuci svého bratra (viz výše).

Ve 13:05 bylo líčení přerušeno, zahájeno bylo opět ve 14:49 hod. Krátce byly zmíněny Rostockovy majetkové machinace s arizací firmy „Schick a Stern“ a se zcizením majetku ing. Frieda v Nouzově. Teprve nyní výslech dospěl k pojednávání Rostockovy účasti na zničení Lidic.

Také tady se Rostock snažil zapírat a udělat ze sebe pouze pasivního pozorovatele, který s celou akcí neměl v podstatě nic společného. Podrobné šetření, které československé bezpečnostní orgány vedly již od května 1945, protokolární výpovědi bývalých příslušníků kladenského gestapa, výpověď hospodyně zavražděného lidického faráře P. Štemberky a nakonec i emotivní konfrontace s přímými účastnicemi lidické tragédie mu ale nedávaly příliš nadějí.

Na závěr výslechu navrhl částečně Rostock a částečně jeho advokát dr. Müller slyšení svědků, kterým Rostock v době okupace údajně pomohl. Na návrh státního prokurátora dr. Barbaše bylo předvolání svědků jako nadbytečné zamítnuto. Rostockův výslech byl ukončen v 17 hodin 9 minut.

Ještě téhož dne byli vyslechnuti další obvinění: Friedrich Gottschalk (17:41 až 19:51 hod.) a Ernest Hitzegrad (od 21:10 hod). První den soudního procesu proti skupině „Rostock a spol.“ byl ukončen krátce po 23. hodině.

Následujícího dne, 24. srpna 1951, byly dokončeny výslechy zbylých obžalovaných. Od rána do 12:15 hod vypovídal Richard Schmidt, po něm do 14:04 hod. Walter Richter.

Po ukončení výslechu obviněných přistoupil státní prokurátor a konstatoval jako důkaz rozsudek amerického vojenského soudu v Norimberku z 27. října 1948 v trestní věci proti býv. polnímu maršálovi von Löbovi a odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu USA v řízení proti japonskému admirálu Jamašitovi. Tyto rozsudky se týkaly odpovědnosti velitelů za zločiny spáchané jejich podřízenými. Vzhledem k nenávistné protiamerické kampani, která provázela proces a ve které byli Američané označováni za hlavní ochránce nacistů, je pozoruhodné, že se Státní soud dovolával judikátů vydaných americkými soudy.

Zhruba v 15:40 přednesli posudek znalci z vojenského a státobezpečnostního oboru. Po vyslechnutí znalců se předseda senátu obrátil na prokurátora, který přednesl žádost, aby byla žaloba na Maxe Rostocka rozšířena v tom smyslu, že *„vlastním udavačstvím na Josefu Lukášovi způsobil smrt člověku a dále že se účastnil na organizaci odvlčení lidických dětí.*“ Bez jakýchkoliv námitek mu bylo vyhověno.

Hned po něm se ujal slova Rostockův obhájce dr. Müller, který navrhoval vyslechnout některé další svědky (mj. dr. Pfaffa, který si odpykával trest odnětí svobody v délce 25 let, k němuž byl odsouzen po válce mimořádným lidovým soudem). Rostock sám ještě obhájcův návrh doplnil. Prokurátor dr. Barbaš zareagoval rovněž bezprostředně a navrhl všechny návrhy zamítnout. Podobné návrhy na předvolání svědků měli i zbývající obžalovaní. Krátce před šestou hodinou večerní se soud odebral k poradě. Líčení bylo znovu zahájeno vydáním usnesení, že *„se návrhy obhajoby na doplnění řízení pro nerozhodnost [...] zamítají.*“ (Zamítnutí všech

návrhů obhajoby na doplnění trestního řízení nebo na předvolání nových svědků bylo u Státního soudu běžnou praxí.)

Zhruba v půl sedmé bylo důkazní řízení formálně ukončeno. Slova se ujal státní prokurátor dr. Barbaš, jež pronesl závěrečnou řeč. Jeho projev, který v následujících dnech obsáhle citoval denní tisk, byl koncipován v souladu s ideologickou linií procesu opět v duchu hesla „Komunisté – jediní důslední bojovníci proti nacismu“:

„K plnění všech závazků, vyplývajících z mezinárodních dohod, se kromě Sovětského svazu zavázaly i vlády USA a Velké Britanie. Jaká je však dnešní skutečnost, občané soudci? Zatímco Sovětský svaz dbá důsledně o dodržování všech těchto dohod, zatímco vám připadl nanejvýš odpovědný úkol potrestat jedny z těchto zločinců, západní spojenci z druhé světové války tyto dohody soustavně porušují a pošlapávají. Místo společného úsilí o potrestání všech fašistických zločinců, místo očisty všeho německého života od fašismu, místo budování jednotného demokratického a mírumilovného Německa nastoupily západní okupační mocnosti pod vedením amerických imperialistů zcela jinou cestu. Je to cesta nových hrůz a lidských běd, cesta nové a ještě hrůznější války. Je to snaha o ovládnutí světa a zotročení národů, třeba i za cenu vyhlazení poloviny lidstva.“⁴⁰⁾

Ke svým vývodům nezapomněl přimíchat „zrádnou emigraci“ a „zaprodance typu Zenkla, Ripky, Majera“, jejichž návrat „je možný jenom na krvavých bodácích nacistických hrdlořezů.“

Krátce po osmé hodině večer přednesli své závěrečné expozé obhájci, kteří se převážně omezili na žádosti o uznání polehčujících okolností, mírné posuzování a uložení trestu na svobodě (odnětí svobody). Všichni obžalovaní využili možnosti posledního slova. Rostock, který mluvil jako první, musel být pro délku své řeči celkem čtyřikrát přerušen. Na závěr své řeči požádal soud: „Zachovejte se lépe, než já jsem se tenkrát zachoval. Já jsem neměl soucit. Mějte soucit se mnou.“⁴¹⁾

Druhý den soudního řízení byl ukončen krátce před 22. hodinou. Soud se odebral k závěrečné poradě.

Rozsudek byl vyhlášen dne 25. srpna 1951 v půl deváté ráno. Podle něj „všichni obvinění jako vedoucí členové zločinecké nacistické válečné organizace v uvedeném čase a místě

- a) pokusili se násilím přivtělit území republiky k cizímu území za okolností zvláště přitěžujících,
- b) za války opatřili nepříteli prospěch a způsobili škodu vojenským podnikům republiky a jeho spojenci za okolností zvláště přitěžujících,
- c) zlomyslným jednáním způsobili nebezpečství pro život, zdraví a bezpečnost těla více osobám.

Tím spáchali

ad a) trestný čin úkladů o republiku podle § 1 odst. 3 zák. č. 50/23 Sb. za okolností zvláště přitěžujících,

ad b) trestný čin vojenské zrady podle § 6 odst. 1 téhož zákona za okolností zvláště přitěžujících,

ad c) trestný čin veřejného násilí dle § 87 tr. zák. z r. 1852

a odsuzují se dle § 86 druhý odstavec poslední věta tr. zák. z r. 1852 Max Rostock, Richard Schmidt, Ernest Hitzegrad, Kurt Max Walter Richter a Friedrich Gottschalk ku trestu smrti.“⁴²⁾

⁴⁰⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. zpráva ČTK ze dne 25. srpna 1951.

⁴¹⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Stenografický záznam hlavního líčení před Státním soudem dne 24. srpna 1951.

⁴²⁾ Tamtéž, Rozsudek ze dne 25. srpna 1951.

Rostock byl uznán vinným kromě účasti na lidické tragédii ještě tím, že jako velitel Sicherheitsdienstu v Kladně a jako vedoucí člen SD od září 1939 do jara 1944 prováděl, organizoval a řídil udavačskou činnost Sicherheitsdienstu a vlastním udavačstvím zavinil smrt Josefa Lukáše z Kladna. Rozšířením obžaloby na tyto skutečnosti se Státní soud dopustil porušení mezinárodního práva, které při extradičním řízení vyžaduje stíhání vydaného zločince pouze na základě zločinu, pro který byl zločinec z jedné země do druhé vydán.

To ovšem nebyl jediný nedostatek procesu. Na povrch vyplula celá řada slabin, spojená především s nedostatečným zajištěním důkazů u býv. generálů Gottschalka, Schmidta a Hitze-grada. (Např. teprve v průběhu procesu informovalo krajské velitelství StB Žilina KV StB Praha, kde se vlastně nachází obec Beníky, kterou měly vypálit jednotky gen. Schmidta).⁴³⁾ Zdá se, že StB podcenila skutečnost, že má zjišťovat důkazy skutečných trestných činů. V letech 1950 a 1951 byla ostatně zavalena výrobou monstrprocesů proti „spikleneckým centrům“ a „protistátním skupinám“ a nacistické válečné zločince zřejmě nepovažovala za akutní problém. Selhal i Státní soud, který ostatně nebyl soudem vyhledávajícím právo, ale jen poslušným vykonavatelem příkazů stranických orgánů. Soud, který poslal na popraviště desítky nevinných lidí, nebyl schopen soudit ani opravdové zločince.

Komunistům ostatně o nějakou materiální objektivitu ani nešlo. Potřebovali propagandistický monstrproces, ve kterém by světu ukázali, že jedině oni – na rozdíl od těch na Západě – bojují proti nacistům tvrdě a nekompromisně. To dosvědčuje i publicita, které se procesu dostalo. Kromě záplavy nejrůznějších novinových článků bylo zpravodajství z procesu přenášeno i rozhlasem (pravděpodobně i ve vysílání pro cizinu: z korespondence je zřejmé, že Rostockova rodina byla o procesu i jeho výsledku bezprostředně informována)⁴⁴⁾ a zřejmě také zachyceno filmem.

Všichni odsouzení se odvolali a prostřednictvím Mezinárodního červeného kříže podávali odvolání i jejich rodiny v Německu.⁴⁵⁾

Krátce po vynesení rozsudku byl Rostock znovu vyslýchán orgány krajského velitelství StB (státní prokurátor udělil souhlas k tomu, aby Rostock mohl být ve dnech 3.–8. září vyslýchán „beze svědků a mimo budovu věznice“⁴⁶⁾ a dne 11. září byl Rostock dokonce převezen znovu do vazby KV StB Praha).⁴⁷⁾ Podle úředního záznamu o výsledku ze dne 15. září 1951 se Rostock „po rozsudku u Státního soudu v Praze velmi změnil, je zestárlý, [má] vpadlé oči a je vidět, že rozsudek na něj psychologicky velmi zapůsobil. [...] Nabízí se k jakékoliv spolupráci a sám se nabídl, zdali by bylo třeba z nějakého vězně něco vyzvědět, že jest to ochoten učinit. [...] Orgán KK/12 [orgán StB] mu sdělil, že je obchodník a že si svou hlavu může vydělat. Na to vyšetřovaný odpověděl, že jest ochoten pro nás všechno učinit.“⁴⁸⁾

Státní bezpečnost měla zájem na zahájení zpravodajské hry, která by vedla k zverbování Rostockova bratra Friedricha a jeho sestry Susan Adamové, o kterých jim Rostock namluvil,

---

⁴³⁾ Tamtéž, Telegram KV StB Žilina ze dne 24. srpna 1951.

⁴⁴⁾ SÚA, sign. 2 SPt 443/51, Novinové články o procesu se skupinou Max Rostock a spol. (O procesu informovalo Rudé právo, Zemědělské noviny, Lidové noviny a další čsl. periodika.) AMV, sign. 305-403-2, Záznam ze dne 1. října 1951.

⁴⁵⁾ SÚA, sign. 316-168-22, s. 75, Přípis Kanceláře prezidenta republiky Ministerstvu zahraničních věcí ze dne 29. srpna 1951.

⁴⁶⁾ SÚA, sign. 2 SPt 43/51, nečisl. Žádost KV StB Praha Státní prokuratury ze dne 31. srpna 1951 a následné povolení z 3. a 13. září 1951.

⁴⁷⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 80, Přípis sekretariátu velitele StB sektoru 1 V-StB ze dne 11. září 1951.

⁴⁸⁾ Tamtéž, s. 63, „Úřední záznam č. 20“ ze dne 17. září 1951.

že pracují pro CIC. Z tohoto důvodu byl přinucen k napsání dopisu na rozloučenou, který měl podle představ StB jeho bratra a sestru přimět k navázání kontaktu s čsl. rozvědkou.⁴⁹⁾

Celá tato akce byla prováděna 6. sektorem velitelství StB, pravděpodobně v součinnosti s 1. sektorem. Z neznámého důvodu (pravděpodobně vzhledem k nevěrohodnosti Rostockových tvrzení) byla v první polovině října 1951 zastavena.⁵⁰⁾

Mezitím se znovu pomalu rozbíhala těžkopádná soudní mašinérie připravující odvolací řízení. Na poradě konané dne 1. října 1951, která hodnotila průběh procesu „Rostock a spol.“, zazněly kritické hlasy především na adresu StB. Dr. Hugo Richter: „*Práce StB v tomto případě byla velmi nedbalá, jak při velkých procesech nejsme zvyklí. [...] U Schmidta byl nejnepříjemnější nedostatek práce StB, když Schmidt byl stíhán za akci proti obyvatelstvu Smrečna, které bylo změněno na Smerčany, ačkoliv nemohlo jít o činnost Schmidta, protože Schmidt až tři měsíce po věci SMERČANY přišel na území ČSR.*“ Klapka: „*Divím se, jak proces se mohl za tohoto stavu uskutečnit. Žaloba stála na vodě.*“ Cícha: „*Pokud jde o nepřipravenost procesu, šlo zde především o nedostatečnou práci StB.*“ Sirotek: „*Věc nebyla KV StB v Praze dobře zpracována. [...] Není napříště možné, aby věc byla došetřována, až když je podána žaloba.*“ Ziegler: „*Již z té skutečnosti, že trestní oznámení bylo podáváno KV StB a nikoliv MNB vyplývá, že Národní [tj. Státní] bezpečnost zcela nepochopila politický význam procesu.*“ Přípomínky byly i k práci prokuratury a především k procesním nedostatkům: odsouzení Rostocka za trestné činy, které nebyly uvedeny v extradiční žádosti a použití nepřislušného trestního zákona v případě kvalifikace trestné činnosti gen. Schmidta. O důkazním materiálu k trestné činnosti gen. Gottschalka se jeden z účastníků (Klapka) vyjádřil přímo, že „*mohlo dojít k blamáži.*“ Náměstek ministra spravedlnosti dr. Karel Klos, který poradou řídil, na závěr shrnul všechny zjištěné nedostatky:

„1) MNB věc nesledovalo a ponechalo ji KV StB, kterému po politické stránce nebyl zcela jasný politický význam procesu. Rovněž Státní prokuratura nezpracovávala zcela zodpovědně.“

2) Chybou s. Zieglera bylo to, že věc ponechal výhradně na s. Barbašovi a nezajistil, aby na věci pracoval celý kolektiv Státní prokuratury. Vedení prokuratury mělo potom provádět kolektivní hodnocení přípravy věci, aby se z ní stala opravdu věc celého kolektivu. [...]

3) V žalobě byly některé politické nedostatky a nesprávné, nepřesné formulace. I po skutkové stránce ji bylo třeba upravit. [...]

4) Napříště nemůže prokurátor v takovýchto případech nabízet důkazy, o kterých soud není informován. To je konečně již známo z našich dřívějších zkušeností. Všechny důkazy, které budou prokurátorem nabídnuty, je nutno předem probrat a zhodnotit a potom vhodnou formou podat.

5) Rovněž není možné, aby příště byl soudu navrhován svědek, aniž by bylo předem ověřeno, o čem bude u soudu vypovídat. [...]

Rovněž je třeba kritizovat nedostatek přípravy procesu z hlediska spolupráce prokurátora, Ministerstva národní bezpečnosti a StB.⁵¹⁾

Celkově lze shrnout, že po prvoinstančním procesu byly pochybnosti ohledně důkazního materiálu u odsouzených generálů Gottschalka, Schmidta a Hitzegrada. Naopak z důkazního hlediska byli „nekonfliktní“ případy Rostocka a Richtera. Vzhledem k tomu, že v zahraničí

---

⁴⁹⁾ Tamtéž.

⁵⁰⁾ Tamtéž, s. 85, Přípis velitele 6. oddělení 1. sektoru V-StB veliteli 1. sektoru V-StB ze dne 4. října 1951.

⁵¹⁾ Tamtéž, s. 65–72, Porada ze dne 1. října 1951 (hodnocení procesu Rostock a spol.)

(především ve Spolkové republice Německo) měl pražský proces velký ohlas, bylo dohodnuto opatřit odvolacímu Nejvyššímu soudu skutečně přesvědčivé důkazy o vině tří bývalých generálů.

Již 24. ledna 1952 však Generální prokuratura informovala náměstkyně ministra spravedlnosti dr. Klose o tom, že dohledávání není zatím příliš úspěšné. („*Kromě Gottschalka jeví se poměrně značně slabým i Schmidt.*“⁵²⁾)

Dne 13. února 1952 se na Generální prokuratuře v Praze uskutečnila porada zainteresovaných orgánů justice a MNB, na níž bylo dohodnuto, že odvolací řízení proti skupině „Max Rostock a spol.“ se před Nejvyšším soudem bude konat v prvním březnovém týdnu. Zároveň bylo rozhodnuto v případě, že se nepodaří získat usvědčující materiál, vyloučit trestní věc Friedricha Gottschalka k samostatnému projednávání.⁵³⁾ K tomu také došlo.

Ve dnech 5.–6. března 1952 zasedal v porotní síni Justičního paláce v Praze na Pankráci senát Nejvyššího soudu ve složení dr. L. Malý (předseda), dr. F. Sedláček, dr. Szabó, dr. Honzík, dr. Karpíšek (sudci z povolání), J. Hauptich a Fr. Budil (sudci z lidu). Rostocka, Schmidta, Hitzegrada a Richtera, kteří byli k soudu předvedeni ze soudní vazby, obhajovali ex offo stejní advokáti jako v líčení před Státním soudem. Generální prokuraturu zastupoval dr. Holubec.⁵⁴⁾ I když na poradě ze dne 13. února bylo dohodnuto, že procesu nebude dáována taková publicita, jak se původně předpokládalo, bylo jasné, že ani Nejvyšší soud není soudem, který by vyhledával právo, ale soudem, který se musí řídit především potřebami vládnoucí Komunistické strany a její propagandy.⁵⁵⁾

U odsouzených Richtera a Hitzegrada Nejvyšší soud beze změn potvrdil rozsudek Státního soudu. U Rostocka a Schmidta, kde se Státní soud dopustil formálních chyb, byly rozsudky zrušeny. Následně byli oba dva znovu odsouzeni (Rostock nyní pouze za účast na lidickém masakru a Schmidt za použití místně příslušného uherského trestního zákoníku z roku 1878) k trestu smrti.⁵⁶⁾

Odsouzení podali na místě žádost o milost, adresovanou tehdejšímu prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi. Stejná žádost byla československým úřadům zaslána již dříve příbuznými Schmidta, Rostocka a Hitzegrada ze Spolkové republiky. (Žádost o milost pro svého manžela nepodala pouze Richterova rodina, která žila v NDR.)⁵⁷⁾ Generální prokuratura navrhla ještě v den vynesení rozsudku zamítnutí žádostí. K jejímu stanovisku se téhož dne připojil i Nejvyšší soud.⁵⁸⁾

Dne 23. dubna 1952 byla z příkazu dr. Klose pro prezidenta Gottwalda a pro předsedu vlády Viliama Širokého připravena obsáhlá zpráva o případu „Rostock a spol.“ Dr. Klos zároveň upozorňoval na skutečnost, že ve Spolkové republice Německo jsou sbírány důkazy o nevinně odsouzených (především Schmidta a Hitzegrada). I tato zpráva konstatuje důkazní

⁵²⁾ SÚA, MS (dodatky), nečísl. Přípis Generální prokuratury Ministerstvu spravedlnosti ze dne 24. ledna 1952.

⁵³⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Zpráva o poradě ze dne 13. února 1952.

⁵⁴⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Protokol o zasedání Nejvyššího soudu ve věci Rostock a spol. 5.–6. března 1952. U Nejvyššího soudu byl proces veden pod čj. To III 134/51.

⁵⁵⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Zpráva o poradě ze dne 13. února 1952. („*Závěrem dohodnuto, že [...] nebude [...] procesu opatřována zvláštní publicita.*“)

⁵⁶⁾ KS Praha, čj. SPt 43/51, nečísl. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. března 1952.

⁵⁷⁾ SÚA, MS (dodatky), nečísl. Návrh Nejvyššího soudu Ministerstva spravedlnosti ze dne 6. března 1952 ohledně žádostí o milost.

⁵⁸⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečísl. Záznam zást. GP ze dne 6. března 1952. SÚA, MS (dodatky), nečísl. Návrh Nejvyššího soudu Ministerstvu spravedlnosti ze dne 6. března 1952 ohledně žádostí o milost.

nedostatky u obou výše zmíněných generálů. Ještě před zahájením odvolacího líčení se vzhledem k těmto nedostatkům uvažovalo, „že by bylo vhodné uvažovat o použití Schmidovy osobnosti k jiným, diskrétnějším účelům (otázka jeho výměny za jisté osoby určité složky naší bezpečnostní služby, právě nyní podle znalce aktuální), podobně jako u osoby Fr. C. Gottschalka.“ U toho zpráva uvádí, že „proti obviněnému není zatím naprosto žádných důkazů, že spáchal na území republiky hrdelní trestné činy.“⁵⁹⁾

Dalším důvodem k odložení popravy celé skupiny byla žádost o „prozatímní upuštění od výkonu trestu smrti“, adresovaná náčelníkem 1. odboru hlavní správy StB zástupci náčelníka HS StB škpt. Vladimíru Matouškovi ze dne 3. července 1952. Tato žádost byla odůvodněna potřebou „vytěžit“ odsouzené k otázkám, ke kterým nebyli dosud vyslechnuti.⁶⁰⁾ Vůle Státní bezpečnosti byla zřejmě rozhodující, a Prezidentská kancelář proto odložila rozhodnutí o udělení nebo zamítnutí milosti „ad acta“.

Během podzimu a zimy 1952 šly justiční a vězeňské orgány StB ve svých požadavcích na „vypůjčování“ odsouzených válečných zločinců daleko dále. Například dne 4. září 1952 byl prokuraturou povolen bezpečnostnímu orgánu č. leg. AT 168 výslech Rostocka, Schmidta, Hitzegrada a Gottschalka mimo budovu věznice na neurčito.⁶¹⁾ Odsouzení byli v té době umístěni v krajské soudní věznici v Praze na Pankráci.

Počátkem února 1953 byl Rostock pro snadnější komunikaci přemístěn přímo do vězeňského oddělení hlavní správy StB v Praze.⁶²⁾ Dne 6. února 1953 pak zopakoval Státní bezpečnosti znovu svůj návrh na spolupráci. Jako již před dvěma lety zkoušel „prodat“ zpravodajské možnosti svých sourozenců. „Všechna zde vyjmenovaná spojení mé sestry, mého bratra a mé manželky mohou být s lehkostí k prospěchu ČSR využity po zpravodajské stránce – když byste mi umožnili ono nevypsitelné štěstí vrátiti se do domoviny.“ Pro své „vysazení“ navrhoval zorganizovat fingoovaný útěk přes hranice. Při té příležitosti udal StB svého spoluvězně Františka Pokorného, který mu ve vazbě vyprávěl o možnosti ilegálního překročení čsl.-bavorských hranic. Návrh, který neopomněl okořenit ještě snůškou ideologických frází („Mně tedy tyto ideje [tj. komunistické] jsou blízkými.“), doplnil dalšími konkrétními představami. (Např. chtěl v západoněmecké tajné službě pracovat jako dvojitý agent – což je myslím pro Rostockovu obojetnou povahu charakteristické.⁶³⁾)

Případem skupiny „Rostock a spol.“ se začal – zřejmě bez patřičné koordinace s orgány StB – zabývat politický sekretariát ÚV KSČ. Na základě usnesení PS ÚV KSČ ze dne 31. 3. 1953 předložil ministr spravedlnosti dne 22. 4. 1953 zprávu o dosud nevykonaných trestech smrti.⁶⁴⁾ Tato zpráva byla PS ÚV KSČ vyžádána pravděpodobně v souvislosti s úmrtím prezidenta Gottwalda a nástupem Antonína Zápotockého.

Komise, sestavená se zástupců krajské a generální prokuratury v Praze, Ministerstva národní bezpečnosti a Ministerstva spravedlnosti, která měla tyto hrdelní případy znovu posuzovat, se na svém zasedání dne 6. května 1953 usnesla ani jednomu z odsouzených válečných zločinců udělení milosti nedoporučit. Politický sekretariát ÚV KSČ vzal zprávu komise na vě-

⁵⁹⁾ SÚA, GP, 2 SPt 43/51, nečís. Další podrobnější zpráva o věci Maxe Rostocka a spol. ze dne 23. dubna 1952.

⁶⁰⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 83, Vyjádření náčelníka 1. odboru HS StB ze dne 3. července 1952.

⁶¹⁾ SÚA, GP, 2 SPt I 43/51, nečís. Přípis St. prokuratury správě krajské soudní věznice v Praze ze dne 4. září 1952.

⁶²⁾ AMV, sign. 305-403-2, s. 82, Přípis MNB správě nápravných zařízení ze dne 7. února 1953.

⁶³⁾ Tamtéž, s. 21–23 a 24–36, Návrh na spolupráci M. Rostocka z 6. a 18. února 1953.

⁶⁴⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, Zápis ze zasedání PS ÚV KSČ ze dne 22. dubna 1953.

domí a dne 13. května 1953 schválil usnesení, aby „*ministr spravedlnosti nepoužil možnosti dané mu vládním usnesením ze dne 20. a 28. dubna 1953 a nepředložil prezidentu republiky návrh na změnu trestů smrti uložených Max Rostockovi, Richardu Schmidtovi, Ernestu Hitzegradovi a Walteru Richterovi v tresty odnětí svobody na doživotí cestou milosti.*“⁶⁵⁾

Na zasedání předsednictva vlády byl dne 2. června 1953 schválen návrh ministra spravedlnosti na provedení výkonu trestu smrti u odsouzených Rostocka, Richtera, Schmidta a Hitzegrada. Spolu s nimi měl být popraven odsouzený Josef Vávra-Stařík.⁶⁶⁾ Schůze předsednictva vlády se účastnili mimo jiné prezident republiky Antonín Zápotocký, předseda vlády Viliam Široký a ministr národní bezpečnosti Karol Bacílek, kterému bylo provedení tohoto usnesení uloženo.⁶⁷⁾

V polovině srpna 1953 hodlala Generální prokuratura nařídit výkon trestu smrti u nacistických válečných zločinců a u Vávry-Staříka. Bylo však zjištěno, že prezident Zápotocký dosud nerozhodl o jejich žádostech o milost.⁶⁸⁾

Teprve dne 21. srpna 1953 sdělilo Ministerstvo spravedlnosti Generální prokuratuře, že žádostem o milost nebylo vyhověno. Poprava byla o tři dny později stanovena na 28. srpna 1953 „za úsvitu“.⁶⁹⁾ Téhož dne (24. srpna) bylo náměstkem ministra spravedlnosti Literou sděleno Generální prokuratuře, že poprava „německých generálů“ má být odložena „*vzhledem k usnesení polit[ického] sekret[ariátu] o předložení pravoplatných a dosud nevykonaných trestů smrti prezidentu republiky.*“⁷⁰⁾

Na 149. schůzi politického sekretariátu ÚV KSČ ze dne 8. září 1953 bylo schváleno usnesení, „*aby cestou milosti byl změněn u odsouzených nacistických generálů dosud nevykonaný trest smrti na trest odnětí svobody na doživotí.*“⁷¹⁾ Této schůze PS ÚV KSČ se podle prezenční listiny zúčastnil prezident republiky Antonín Zápotocký, dále Viliam Široký, Jaromír Dolanský, Karol Bacílek, Alexej Čepička, Václav Kopecký a Antonín Novotný.⁷²⁾

Dokument o tom, kdo měl největší zásluhu na tom, že dne 28. srpna 1953 ráno byl na dvoře pankrácké věznice popraven pouze zakladatel jedné z největších protikomunistických odbojových organizací Josef Vávra-Stařík, se přes veškeré úsilí nepodařilo dohledat. Analogicky nejpravděpodobnější možností samozřejmě zůstává intervence Státní bezpečnosti, která se o nařízení poprav dozvěděla pravděpodobně až na poslední chvíli.

---

⁶⁵⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, Zápis ze zasedání komise dne 6. 5. 1953.

Členy této komise byli dr. Viktor Knapp za Krajskou prokuraturu, dr. Vařečka a dr. František Janda za Generální prokuraturu, dr. Alois Málek, dr. Jan Melichar, dr. Josef Parkan za Ministerstvo spravedlnosti a mjr. Jan Musil z StB.

⁶⁶⁾ Josef Vávra-Stařík (nar. 29. 10. 1902 ve Lhotě, okr. Zlín). Jeho účast ve druhém i třetím odboji dodnes čeká na objektivní zhodnocení.
Biografické údaje: Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989. ÚDV, Praha 2000, s. 141.

⁶⁷⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, Zápis ze schůze předsednictva vlády konané dne 2. června 1953. Kromě nich se schůze účastnili arm. gen. JUDr. Alexej Čepička, Václav Kopecký, prof. PhDr. Zdeněk Nejedlý, J. Uher, O. Beran a Rudolf Barák z titulu svých funkcí náměstků předsedy vlády.

⁶⁸⁾ SÚA, GP, „Jan-72/53“, s. 2, Přípis Generální prokuratury ze dne 17. srpna 1953. SÚA, MS (dodatky), nečísl. a neoznačený přípis z 20. srpna 1953.

⁶⁹⁾ SÚA, GP, „Jan-72/53“, s. 4, 5, Přípisy Generální prokuratury Ministerstvu spravedlnosti a Ministerstvu národní bezpečnosti z 24. srpna 1953.

⁷⁰⁾ SÚA, GP, „Jan-72/53“, s. 7, Úřední záznam ze dne 24. srpna 1953.

⁷¹⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, sv. 64, a. j. 174, Zápis ze 149. schůze PS ÚV KSČ konané dne 8. září 1953.

⁷²⁾ Tamtéž, Prezenční listina z 8. září 1953.

Další otázkou zůstává, nakolik příslušní činitelé StB počítali s možností perspektivního agenturního rozpracování některého z odsouzených. Jestliže počítali s využitím Rostockovy opakované nabídky spolupráce, proč k ní nedošlo například v roce 1955, když byly z československých věznic propuštěny desítky retribučních vězňů, odsouzených k vysokým trestům za válečné zločiny? Domnívám se, že nejpravděpodobnějším vysvětlením je varianta živých rukojmí, které bylo možné ve vhodné chvíli v tichosti vyměnit např. za agenty československé rozvědky vězněné v západním Německu.

Na základě rozhodnutí politického sekretariátu ÚV KSČ bylo ministru spravedlnosti dr. Václavu Škodovi uloženo, aby „*podal prezidentu republiky žádost o milost pro ty odsouzené k trestu smrti, kteří jsou již odsouzeni delší čas a trest nebyl dosud vykonán.*“⁷³⁾

Návrh ministra spravedlnosti čj. T 1461/53-HSOS/5 „*na prominutí trestu smrti pro Maxe Rostocka, Richarda Schmidta, Ernesta Hitzegrada a Kurta Waltera Richtera s prosbou o jeho schválení*“ byl vypracován 2. října 1953. Ministr jej signoval o den později. Návrh obsahoval stručné životopisy odsouzených a popis jejich trestné činnosti. Dále návrh rekapituloval obsah žádostí o milost a negativní stanoviska prokurátorů a soudů. Teprve poslední odstavec sedmistránkového dokumentu obsahoval vlastní návrh ministra spravedlnosti. Uvádělo se v něm: „*Změna trestu smrti v trest odnětí svobody na doživotí. Poněvadž od vynesení rozsudku v první stolici do vydání rozhodnutí ze 4. května 1953 o amnestii uplynula doba delší jednoho roku, činím tento návrh podle č. 2 usnesení vlády z 20. a 28. dubna 1953,*⁷⁴⁾ *jímž bylo rozhodnutí o citované amnestii doplněno.*“⁷⁵⁾

Bývalý dlouholetý vězeň nacistických koncentračních táborů Antonín Zápotocký⁷⁶⁾ tento návrh schválil a dne 14. října 1953 udělil čtyřem německým válečným zločincům milost.

V prvním roce Zápotockého vlády (od 28. 3. do konce roku 1953) bylo popraveno celkem 41 odsouzených k trestu smrti.⁷⁷⁾ Prezidentskou milost dostalo pouze osm odsouzených. Kromě čtyř nacistických válečných zločinců ještě bývalý sovětský partyzán Timofej Simulenko (byl dosud státním občanem SSSR) a pouze tři čl. státní příslušníci (!).⁷⁸⁾

Dne 23. října konečně (po více než třech letech) proběhlo u Nejvyššího soudu odvolací řízení s pátým členem Rostockovy „skupiny“, s býv. genmjr. Friedrichem Gottschalkem. I jemu byl trest smrti zmírněn na trest odnětí svobody na doživotí.⁷⁹⁾

⁷³⁾ SÚA, archiv ÚV KSČ, sv. 64, a. j. 175, s. 44–51, zápis ze 150. schůze PS ÚV KSČ ze dne 9. září 1953.

⁷⁴⁾ Na základě vládních usnesení z 20. a 28. dubna 1953 (nešlo pravděpodobně o čl. 2, ale o čl. 23) bylo dne 4. května 1953 vydáno rozhodnutí prezidenta republiky a vlády ČSR o amnestii, která se v některých případech, posuzovaných individuálně ministrem spravedlnosti, mohla týkat i retribučních a politických zločinců (čl. IX). SÚA, fond Předsednictvo vlády, „Seznam usnesení z 19. schůze předsednictva vlády, konané dne 28. dubna 1953 na Hradě“, úřední list Československé republiky, částka č. 57, s. 567–569. „Rozhodnutí prezidenta republiky a vlády o amnestii.“

⁷⁵⁾ SÚA, MS (dodatky), Návrh ministra spravedlnosti na prominutí trestu smrti v 1 trestním případě ze dne 3. října 1953.

⁷⁶⁾ Antonín Zápotocký byl v letech 1939–1945 vězněn v několika nacistických koncentračních táborech. Byl navíc rodákem ze středočeských Zákolan, které jsou vzdáleny jen několik kilometrů od Lidic.

⁷⁷⁾ Otakar Liška a kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989. ÚDV, Praha 2000.

⁷⁸⁾ SÚA, GP, „Jan-72/53“, s. 11, Přípis Ministerstva spravedlnosti Generální prokuratury ze dne 3. prosince 1953.

⁷⁹⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Friedricha Gottschalka. SÚA, GP, osobní (vězeňské) spisy R. Schmidta, E. Hitzegrada a W. Richtera. Friedrich Gottschalk byl na svobodu propuštěn dne 14. 1. 1960. Richard Schmidt a Ernest Hitzegrad dne 20. 12. 1961 a Walter Richter až 9. 5. 1968.

Pravděpodobně teprve počátkem roku 1954 byly o Rostockově osudu oficiální cestou informovány francouzské úřady. V přípisu Ministerstva spravedlnosti Ministerstvu zahraničních věcí ze dne 22. února 1954 se uvádí: „*Francouzské úřady žádaly opětovně zprávu o trestné věci Maxe Rostocka, o níž se zmiňoval i západní tisk. Okolnost, že jsme francouzským úřadům na jejich dotazy v přiměřené době neodpovídali, měla podle našeho názoru za následek, že francouzské úřady neodpovídaly na urgence našeho generálního konzulátu v Baden Badenu ve věcech dalších našich žádostí o vydání.*“⁸⁰⁾

Krátce poté, dne 30. prosince 1953, byl Rostock převezen z Prahy-Pankráce do NPT Leopoldov (věznice č. 2), kam dorazil následujícího dne. Od počátku roku 1954 byl zařazen na pracovišti „Agrostroj – velká hala“,⁸¹⁾ kde podával průměrný pracovní výkon. Podle posudku náčelníka věznice z 26. října 1954 daný trest dosud „*nesplnil účel prevýchovy a nie sú predpoklady, že by viedol riadný život pracujúceho človeka. Preto na základe hornouvedených skutočností tunajšie veliteľstvo nedoporučuje, aby mu bol trest cestou milosti prezidenta republiky zmiernený.*“⁸²⁾

Přesto byl Rostock v roce 1955 zahrnut do amnestie prezidenta republiky z 9. května 1955 a usnesením Krajského soudu v Praze (předseda senátu JUDr. Vojtěch Rudý) ze dne 2. srpna 1955 mu byl trest odnětí svobody na doživotí zmírněn na trest odnětí svobody na 25 let.⁸³⁾

Krátce nato proběhla v Leopoldově vzpoura odsouzených, které se aktivně zúčastnil i vězeň číslo 2390 – Max Rostock (v té době v NPT č. 1). Zatímco organizátoři, kteří byli z řad československých politických vězňů, byli ve zvláštním procesu u Krajského soudu v Nitre odsouzeni k mnohaletým dodatkovým trestům (až 10 let!),⁸⁴⁾ byl čerstvě amnestovaný nacističtí potrestán pouze 10 dny samovazby!⁸⁵⁾

Ještě před udělením amnestie byl Rostock třikrát kázeňsky trestán (v únoru 1955 spal, když neměl, v březnu téhož roku narušoval pracovní morálku a jedno potrestání bylo ještě z roku 1951). V listopadu 1955 byl znovu kázeňsky potrestán za nesložené šaty, v lednu 1956 znovu za spánek po budičku a o měsíc později za schovávání nedovolených věcí na cele.⁸⁶⁾ To se také odrazilo v dalším posudku, který na něj vypracoval náčelník NPT v souvislosti s Rostockovou žádostí o obnovení trestního řízení ze září 1956.⁸⁷⁾ Posudek se ve svých závěrech shodoval se závěry posudku z roku 1954, uváděl však mnohem více negativních okolností, proč ke zmírnění trestu nemá dojít. Generální prokuratura pak dne 26. října shledala Rostockovu žádost jako bezdůvodnou.⁸⁸⁾

Rostock si pak podal žádost o milost přímo prezidentu republiky. Žádost, která byla Rostockem podána v prosinci 1956, byla dne 2. září 1957 definitivně zamítnuta. V odůvodnění Ministerstva spravedlnosti stálo: „*Odsouzený se dopustil během okupace jako velitel SD na Kladně společensky vysoce nebezpečných a zavržených trestných činů. Mimo jiné se*

⁸⁰⁾ SÚA, sign. 316-168-22, s. 16, Přípis Ministerstva spravedlnosti MZV ze dne 22. února 1954.

⁸¹⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis M. Rostocka, vnitřní strana desek. (Stejně tak i další údaje o místu výkonu trestu.)

⁸²⁾ Tamtéž, nečísl. Odsouzení Rostock Max – posudok ze dne 26. října 1954.

⁸³⁾ KS Praha, čj. Ts I 55/51, Usnesení KS Praha ze dne 2. srpna 1955, čj. 6 Nta 4/54.

⁸⁴⁾ Ústní vzpomínka polického vězně gen. Miroslava Káchy, přímého účastníka leopoldovské vzpoury, ze září 2001.

⁸⁵⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) svazek M. Rostocka, nečísl. Záznam o disciplinárním trestu ze dne 3. září 1955.

⁸⁶⁾ Tamtéž, nečísl. Záznamy o disciplinárních trestech z let 1955–1956.

⁸⁷⁾ Tamtéž, nečísl. „Posudok“ ze dne 14. září 1956.

⁸⁸⁾ Tamtéž, nečísl. Sdělení Generální prokuratury ze dne 26. října 1956.

*účastnil zločinecké akce proti Lidicím a násilného odvezení lidických dětí. Jeho trestná činnost je dosud v živé paměti pracujících kladenského okresu. Ve výkonu trestu se odsouzený projevuje jako nepřítel lidově demokratické republiky, jeho chování je neuspokojivé, byl vícekrát disciplinárně trestán. Trest u něho neplní výchovný účel. Z těchto důvodů rozhodlo Ministerstvo spravedlnosti, že nepodá návrh na udělení milosti.*⁸⁹⁾

Dne 28. září 1957 byl Rostock převezen z Leopoldova do NPT ve Valdicích u Jičína, kde setrval až do 16. srpna 1958. Zde byl zaměstnán v podniku Kohinoor III.

Mezitím podala Rostockova manželka novou žádost o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody u svého manžela. I tato žádost byla usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 29. prosince 1957 zamítnuta.⁹⁰⁾

Z Valdic byl Rostock dne 22. srpna 1958 přemístěn do věznice Mírov, kde byl zaměstnán lepením sáček. Zde byl také v září 1958 naposledy kázeňsky potrestán (opět spánek po budíčku). Šlo o jeho celkem devátý trest (v březnu 1957 ještě pracovní nekázeň).⁹¹⁾ Na Mírově byl Rostock vězněn do 7. ledna 1959. Toho dne byl převezen znovu do Leopoldova, kde setrval až do 10. září téhož roku.

Poslední posudek, vypracovaný náčelníkem NPT č. 1 v Leopoldově dne 8. dubna, uvádí: *„Po stránce politickej sa medzi odsúdenými prejavuje jako zatvrdilý nacista a zosmiešňuje marxizmus. O ľudovodemokratickom zriadení sa vyjadruje posmešne. Doterajší výkon trestu neplní výchovný účel, vzhľadom na jeho postoj k práci a jeho neukázené chovanie a taktiež pre závažnosť trestnej činnosti.*⁹²⁾ Ještě dne 11. srpna 1959 varuje náčelník Sboru nápravných zařízení, že jakékoliv zmírnění trestu je u Maxe Rostocka možné jen po jeho předběžném písemném souhlasu.⁹³⁾ Je to pravděpodobně v souvislosti s novou žádostí o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody, kterou si Rostock počátkem srpna 1959 opět podal.⁹⁴⁾

O jeho případné propuštění se však v té době začínají zajímat a později i zasazovat zcela jiné autority. Dne 11. září je Rostock eskortován do věznice č. 1 v Praze-Ruzyni. Začíná tak poslední etapa jeho druhého, nedobrovolného pobytu v Československu.

---

⁸⁹⁾ Tamtéž, nečísl. Přípis Ministerstva spravedlnosti ze dne 2. září 1957.

⁹⁰⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Usnesení KS Praha ze dne 29. prosince 1957.

⁹¹⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) svazek M. Rostocka, nečísl. Záznamy o disciplinárních trestech z let 1957–1958.

⁹²⁾ Tamtéž, nečísl. „Posudok“ z 8. dubna 1959.

⁹³⁾ Tamtéž, nečísl. Přípis náčelníka NPT Leopoldov ze dne 11. srpna 1959.

⁹⁴⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Žádost o upuštění od výkonu zbytku trestu odnětí svobody z 10. srpna 1959.

VII. Akce FRITZ (podzim 1959 – léto 1960)

Přesně šest let poté, co byla nacistickým válečným zločincům prezidentem Zápotockým udělena milost, podal referent 6. oddělení IV. odboru I. správy Ministerstva vnitra¹⁾ por. Miroslav MAŠINDA²⁾ návrh na provedení osobního kontaktu s odsouzeným Maxem Rostockem. Cílem tohoto kontaktu mělo být zjištění, zda je Rostock stále ochoten ke spolupráci se Státní bezpečností tak jako v roce 1950. Studium archivních materiálů bylo totiž zjištěno, že „v průběhu výkonu trestu [...] spolupráce nebyla přijata, protože orgánové [příslušníci StB] přihlíželi k [Rostockovi] jako k člověku, který má na svědomí Lidice, a k jeho podlézavému charakteru.“³⁾ V očích por. MAŠINDY a jeho nadřízených šlo zřejmě o trestuhodnou nedbalost, která měla být po letech napravena. Celá akce dostala krycí označení FRITZ.

Dne 20. října 1959 proběhla v budově ruzyňské věznice první schůzka mezi vytypovaným agentem a jeho řídicím orgánem. Rostock byl vyslýchán ke své činnosti v SD a k poměrům v NPT. Přestože z jeho pohledu šlo o rutinní výslech, vycítil svou příležitost a neopomněl zdůraznit, že „nabízel spolupráci orgánům MV již v roce 1950.“⁴⁾ Npor. MAŠINDA byl s tímto konstatováním zřejmě spokojen a jako „domácí úkol“ uložil Rostockovi písemně vypracovat nový návrh ke spolupráci. Kromě toho měl v následujících šesti dnech znovu podrobně sepsat svůj životopis.⁵⁾ Bylo jasné, že novým pánům nevadí ani jeho „podlézavý charakter“, ani lidická minulost.

Na dalších schůzkách ve dnech 27. října a 6. listopadu 1959 byla s FRITZEM znovu podrobně probírána jeho administrativní výpověď z roku 1950. Návrh na spolupráci byl v podstatě mlčky akceptován.⁶⁾

Důvěra ve FRITZE vzrostla natolik, že I. správa MV požádala dne 11. listopadu 1959⁷⁾ náčelníka Nápravně pracovního tábora Ruzyň kpt. Karla Nedbala,⁸⁾ aby na další schůzku mohl být odsouzený Max Rostock uvolněn mimo budovu věznice. Obdrželi samozřejmě bezprostřední souhlas, a tak mohl být již o dva dny později (13. listopadu) Rostock svým řídicím orgánem vyzvednut a v civilních šatech, které mu StB opatřila, převezen na konspirační chatu MV do Kerska.

Tam se obě strany během dne dohodly na konkrétních formách budoucí spolupráce. Po propuštění a vyhoštění se měl FRITZ soustředit na co nejrychlejší aklimatizaci a získání zá-

---

¹⁾ I. správa Ministerstva vnitra byla krycím označením pro rozvědku StB. IV. odbor ofenzivně pracoval proti německy mluvícím zemím.

²⁾ Rostockovým řídicím orgánem byl Miroslav Majdloch (nar. 1923), krycími jmény MAŠINDA a MATYÁŠ. Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, II. část, s. 28, Získání krycí adresy dne 8. 6. 1959.

Ostatní příslušníci I. správy MV, kteří figurují v Rostockově případu, byli ztotožněni jako Otakar Steinlauf (nar. 1924) – kpt. SUCHÝ, Jiří Čadek (1927–1991) – kpt. ČAREK, PhDr. Miroslav Řehoř (nar. 1926) – kpt. ŘÍČAN a Bohumír Molnár (1924–1991) – DRÁBEK.

³⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, II. část, s. 2–6, Návrh na provedení osobního kontaktu ze dne 14. 10. 1959.

⁴⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 1–5, Úřední záznam, bez datace.

⁵⁾ Archiv I. S-FMV, sv. „U“ (42 683/021), nečisl. 1 blok formátu A4 v rozsahu 78 listů s datací 21.–26. 10. 1959.

Bývalý nacistu do něj zakomponoval mimo jiné i kapitolu „Ich habe mich für den Sozialismus entschieden“ (s. 50).

⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 21 595. Složka „Max Rostock“ obsahuje německy psaný návrh na spolupráci v rozsahu tří rukopisných listů s datací 21. října 1959.

⁷⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečisl. Odsouzený Max Rostock – uvolnění, 11. 11. 1959. Tento dokument, podepsaný na jedné straně pplk. DRÁBKEM (v zast. náčelníka I. S-MV plk. Jaroslava Millera) a kpt. Karlem Nedbalem, obsahuje podrobné údaje (včetně přesného času) o všech pozdějších odchodech Rostocka z NPT. Do 4. února 1960 jich bylo celkem 12.

⁸⁾ Karel Nedbal (nar. 1919), původním povoláním mechanik (člen KSČ od r. 1946), vstoupil do služeb MV v r. 1949. Od 1. 3. 1956 do 15. 12. 1963 byl (nejdříve v hodnosti kpt., od 9. 5. 1960 mjr.) náčelníkem Věznice č. 1 v Praze-Ruzyni.

kladního existenčního zajištění. Teprve poté měl navázat kontakt se svými bývalými kolegy z SD. V této fázi měl udržovat kontakt s pražskou centrálou pouze prostřednictvím korespondence. Zhruba po půlroce měl agenta na konspirativní schůzce v zahraničí úkolovat přímo jeho řídicí orgán. Rostock jako místo schůzek navrhl Vídeň. To pracovníci rozvědky odmítli a nekompromisně trvali na východním Berlíně. Vzápětí byl FRITZ obviněn z chytračení. (Důvodem bylo několik nepřesných informací, které uvedl ve svých dřívějších výpovědích.) Poznal, že přecenil svou pozici a začal se překotně omlouvat. Poukázal mimo jiné na to, že „*dnes se opět cítí [být] člověkem a mluví s námi [příslušníky StB] jako se svými kolegy.*“

Odpoledne se na schůzku dostavil MAŠINDŮV představený (zástupce náčelníka IV. odboru I. správy MV) kpt. SUCHÝ, který se nechal informovat o dosavadním průběhu a výsledcích.

Na závěr vznesl FRITZ celou řadu požadavků. Předně žádal, aby se až do svého vyhoštění nemusel vracet do věznice. Když mu bylo sděleno, že to je nemožné, žádal alespoň dvojité porce vězeňské stravy. Z hlediska konspirace byl i tento požadavek označen za nereálný, ale FRITZ dosáhl alespoň toho, že na konspiračních schůzkách bude dostávat potravinové balíčky na přilepšenou.⁹⁾

Další dvě schůzky, ve dnech 20. a 27. listopadu, proběhly opět na konspirační chatě MV. FRITZ na nich byl vyzván, aby sepsal seznam osob, které hodlá po svém návratu do SRN kontaktovat. Navrhl celkem 19 bývalých příslušníků SD, k nimž nebyly žádné připomínky.¹⁰⁾ Problémy nastaly až poté, když předložil svůj návrh legendy, kterou měl při návratu do Německa použít. FRITZ sám sebe považoval za „posledního navrátilce“, kterému bude ve Spolkové republice věnována patřičná pozornost. Cítil „*nutnost nastoupit život v NSR tak, aby co možná nejširší okruh lidí věděl, že se vrátil.*“¹¹⁾ Hodlal vydat tiskové prohlášení, ve kterém by odsoudil fašismus v Německu a vyzdvihl poměry v ČSR. Tento jeho návrh byl označen za fantazii, vycházející z neznalosti poměrů na Západě. StB mu navrhla dvě střízlivější varianty, které však – jakkoliv byly blízké jeho opravdovému přesvědčení – nemohly uspokojit jeho velikášské ambice. Podle první z nich se po desetiletém věznění vrací z Československa jako zarytý nacist s nenávisť vůči všemu českému, podle druhé pak jako pasivní nacist, který rezignuje na veškerou veřejnou aktivitu a chce mít konečně klid. Aby získal racionálnější náhled na německou současnost, dostal s sebou na celu noviny z východního i západního Německa.¹²⁾

Vidina brzkého propuštění a snaha zalíbit se novým pánům probudily u FRITZE aktivitu, která byla svou formou přinejmenším nevhodná, svým obsahem pak provokační až urážlivá. Na schůzce dne 27. listopadu přišel FRITZ s projektem autobiografické knihy, kterou „*by chtěl [...] očistit jednotky SS a SD od své minulosti.*“ V části věnované pobytu v československých věznicích měla být „*také určitou satisfakci v náš prospěch.*“¹³⁾ (Tedy ve prospěch komunistického zřízení v ČSR.) Příslušníkům StB zřejmě ani v nejmenším nevadil záměr sepsat knihu, která by rehabilitovala jednotky SS. Zato si byli dobře vědomi situace v československých nápravně výchovných zařízeních a FRITZOVÍ doporučili, aby se držel pravdy, protože

⁹⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 6–9, Záznam ze schůzky ze dne 17. 11. 1959.

¹⁰⁾ Tamtéž, s. 16–18.

„*Zpravodajské možnosti: FRITZ po vyhoštění může dobře pomoci při vyhledání svých bývalých styků, členů SD, u kterých je předpoklad, že mohou být využiti západoněmeckou zpravodajskou službou. FRITZ má možnost odhalit styky těchto lidí do ČSR. Při schůzkách bude však nutné FRITZE tlačit na konkrétní odpovědi o plnění úkolů a na pamatování jmen a pramenů získaných zpráv. Npor. MAŠINDA.*“ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, s. 21–28, „Memorandum“ z 25. 11. 1959.

¹¹⁾ Tamtéž, s. 11–15, Záznam ze schůzky ze dne 2. 12. 1959.

¹²⁾ Tamtéž.

¹³⁾ Tamtéž.

„z naší strany nemáme zájem o podání zkreslených zpráv o způsobu života v našich věznicích.“¹⁴⁾

Tento argument FRITZ zřejmě uznal a po svém návratu do Ruzyně začal pro změnu pracovat na podkladech pro scénář autobiografického velkofilmu. Toto veledílo nazval „SURSUM CORDA... WENN ALLE KINDER DER WELT“. Do hlavní role skromně obsadil sám sebe. Film měl být zhotoven v pražském Filmovém studiu Barrandov v koprodukcii s Hollywoodem, Mosfilmem a filmovými studii v Mnichově, Paříži, Budapešti a východním Berlíně. (V písemném návrhu je pod tímto výčtem nakreslena ještě Davidova hvězda a není zcela zřejmé, zda bývalý esesák chtěl do koprodukčního podniku zapojit ještě izraelské filmaře nebo jestli hvězdu použil jen jako efektní ornament.) Aby využil své malířské schopnosti, navrhl pro jistotu i plakát. Film měl být věnován mimo jiné zničení Lidic a lidickým dětem. FRITZ, který se osobně podílel na jejich tragickém osudu, jako by úplně ztratil soudnost. Je příznačné, že se pod svůj pětapadesátistránkový výtvar podepsal jako „ein SS-Mann mit Herz“.¹⁵⁾ Sám sebe ještě více než čtrnáct let po skončení války považoval za příslušníka SS (i když „mit Herz“). Tolerance, s jakou přistupovala StB k Rostockovým výtvarům pošlapávajícím památku jeho lidických obětí, je přinejmenším nebývalá.¹⁶⁾

A nejen to: dne 4. prosince 1959 jej npor. MAŠINDA za odměnu vyvezl na první z „poznávacích“ výletů, které neměly bezprostřední pracovní poslání. Po projíždě Prahou okolo míst, která byla spojena s FRITZOVÝM válečným pobytem (bydliště jeho sestry v Biskupské ulici, ale i sídlo pražského gestapa a SD v Petschkově paláci), si oba zajeli na oběd do obce Slapy. Po obědě se vrátili do Prahy, odkud pokračovali na sever, do Mělníka. Cestou projevil FRITZ přání, aby mohl po propuštění zůstat v Československu, a řídicí orgán jej musel dlouze přemlouvat, aby od svého záměru upustil.¹⁷⁾ Mělník byl jedním z měst, která za války patřila do kompetence kladenské služebny SD a npor. MAŠINDA si toho byl velmi dobře vědom: „FRITZ si [...] pamatoval místa na Mělníku a již předem uvedl, že vinice pod zámek je vinicí sv. Ludmily. O tom jsme se přímo na místě přesvědčili a FRITZ byl rád, že se nemýlil, a že [...] ještě dobře zná místa [svého] služebního obvodu.“¹⁸⁾

Další schůzka následovala již 9. prosince 1959 a šlo při ní o praktický výcvik v používání tajného písma a šifrování dopisů.¹⁹⁾ FRITZ dostal přidělenou krycí adresu. Po svém „vysazení“ měl veškerou korespondenci odesílat na adresu Oldřicha Rohleny,²⁰⁾ Břanovická 294/5,

---

¹⁴⁾ Tamtéž.

¹⁵⁾ Archiv I. S-FMV, sv. „U“ (42 683/021), nečísl. 1 blok formátu A4 v rozsahu 55 listů s datací 30. 11. – 1. 12. 1959.

¹⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 19–20, Záznam ze schůzky ze dne 7. 12. 1959.

Byl mu vysloven pouze zákaz dalšího psaní na cele, který ovšem až do svého propuštění soustavně porušoval.

¹⁷⁾ Z uvedeného je patrné, že Rostock byl naprosto psychicky nevyrovnanou osobností. Njen, že přeceňoval sám sebe, ale pod vlivem emocí nebyl naprosto schopen domyslet důsledky svého jednání. Propagandistické využití jeho setrvání v Československu mohlo být pro komunistický režim efektivnější než jeho pochybná zpravodajská činnost v zahraničí.

¹⁸⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 19–20, Záznam ze schůzky ze dne 7. 12. 1959.

¹⁹⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, s. 32, Záznam ze schůzky ze dne 12. 12. 1959.

²⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, s. 28, Záznam o získání krycí adresy ze dne 8. 6. 1959.

Oldřich (někde uváděn též jako Bedřich) Rohlena (nar. 1914). V roce 1959 úředník ČSD na nádraží Praha-Bubny, nižší funkcionář KSČ. Dne 8. 6. 1959 byl na svém pracovišti navštíven por. MAŠINDOU, který se na něj obrátil jako „příslušník Bezpečnosti a člen KSČ na člena KSČ“ s požadavkem propůjčení jeho poštovní schránky pro potřeby StB. Rohlena mu vyhověl a uvedl, že něco takového považuje za „povinnost straně.“ Adresa měla být původně použita do akce MICHAL, k tomu však zřejmě nedošlo. Po skončení akce FRITZ už nebyla využívána.

Praha 8-Kobylisy. Téhož dne se Rostock stal se souhlasem tehdejšího ministra vnitra Rudolfa Baráka oficiálně registrovaným agentem I. správy MV.²¹⁾

Dne 11. prosince 1959 se Krajský soud v Praze ve svém neveřejném zasedání usnesl upustit od výkonu zbytku trestu odnětí svobody nad odsouzeným Maxem Rostockem, vzhledem k tomu, že „*odsouzený má být vyhoštěn.*“ Poněkud zmatené a nepřilíš logické zdůvodnění („*Krajský soud podle § 347 tr. ř.²²⁾ může upustit od výkonu trestu odnětí svobody, jestliže odsouzený má být vyhoštěn. Protože tomu tak v daném případě u Maxe Rostocka má být, soud zvážil celý případ u jmenovaného a rozhodl, že bude upuštěno od výkonu zbytku trestu, který si měl ještě Max Rostock odpykat, protože bude z ČSR vyhoštěn.*“) bylo zcela objasněno poslední větou: „*Soud své rozhodnutí opřel o vyjádření příslušných československých orgánů.*“²³⁾ Jaké „příslušné orgány“ za Rostocka u soudu intervenovaly, je mimo veškerou pochybnost.

Vyhoštění bylo jedinou možností FRITZOVA urychleného propuštění z výkonu trestu. Podmínečné propuštění podle čl. právního řádu nepřicházelo v tomto případě v úvahu, protože FRITZ si zatím neodpykal ani polovinu ze svého pětadvacetiletého trestu. V úvahu sice přicházelo ještě nové udělení prezidentské milosti, to by však mohlo celou věc zdržet a zkomplikovat.

Poté, co se FRITZ dozvěděl o tom, že bude propuštěn, vypověděly mu nervy. Požádal velitele věznice o rozhovor a rozhodně odmítl konspirativní schůzku mimo Ruzyň. Velitel věznice FRITZE přijal, až když se dne 16. prosince 1959 do Ruzyně dostavil i npor. MAŠINDA. Společnými silami se jim podařilo agenta uklidnit. MAŠINDA vybídl Nedbala, aby FRITZOVI preventivně přidával do jídla uklidňující prášky. Když FRITZ podepsal kopii soudního rozhodnutí, navrhl mu jeho řídicí orgán pro rozptýlení další „poznávací“ výlet. („*Po podepsání jsem se FRITZE zeptal, zda chce jít ven, a když souhlasil, zařídil jsem jeho přestrojení do civilního oděvu.*“²⁴⁾) Tentokrát jeli služebním automobilem přes Beroun do Plzně. Cestou FRITZ svému řídicímu orgánu vyprávěl o agentech, které v Berouně v době války řídil a zavzpomínal i „noční život“ v okupované Praze. V Plzni se oba prošli po hlavním náměstí a posvačili v cukrárně. (MAŠINDA koupil FRITZOVI na jeho přání pečivo se šlehačkou.) Po procházce v Plzni se vraceli stejnou cestou do Berouna. Z Berouna odbočili směrem na Kladno přes Nouzov (kde Rostock za války bydlel).²⁵⁾ Z Kladna jeli „*okolo Lidic a FRITZ nám ukázal, kde a jak byla provedena akce LIDICE.*“ Po letech se tedy zločinec příslovečně vrátil na místo činu. Tentokrát jako agent tajné policie státu, který na mezinárodním fóru halasně žádal nekompromisní potrestání všech dosud žijících válečných zločinců.

Po cestě byla FRITZOVI sdělena kostra legendy, kterou měl použít v případě, že by jej v Německu vyslyšali k jeho pobytu v Ruzyni. Podle této legendy měl být do půlky listopadu

²¹⁾ Tajný rozkaz ministra vnitra č. 72 ze dne 20. 4. 1954. Podle Směrnice o agenturní práci z r. 1954 (bod 5) se „*vázání agentů z řad cizinců [...] provádí pouze se souhlasem ministra nebo jeho náměstků.*“

²²⁾ Zákon č. 64/1956 Sb. o trestním řízení (tr. řád) ze dne 19. 12. 1956, hlava XVIII, 2. odd., § 347 – Upuštění od výkonu trestu, odst. 1: „*Soud může upustit od výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vyhoštěn.*“

²³⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, s. 562, Usnesení z 11. 12. 1959.

Oficiálně se tak dělo na základě chronologicky poslední z řady žádostí (z 1. 8. 1959) o prominutí zbytku trestu odnětí svobody, které podával buď Rostock nebo jeho rodina. Dostatečně výmluvné je však to, že jedno z vyhotovení usnesení měl tajně dostat i náměstek ministra vnitra (pověřený operativním řízením StB) Josef Kudrna. Předsedou senátu, který rozhodl o Rostockově propuštění, byl soudce František Veselý. Rostock byl s touto skutečností seznámen dne 14. 12. 1959.

²⁴⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 21–22, Záznam ze schůzky ze dne 17. 12. 1959.

²⁵⁾ AOASS, a. č. V-2380 MV, s. 145. Do 30. 10. 1941 byl policejně hlášen na adrese Unhošť č. p. 570. Dům byl majetkem po židovských emigrantech.

na cele s vězněm Machtem, jež koncem listopadu zemřel, a od prosince až do propuštění s vězněm Wilibaldem Placákem, který s FRITZEM skutečně ve dnech 17.–19. prosince 1959 sdílel celu. Placák měl FRITZOVĚ sloužit jako alibi a zároveň o něm podávat zprávy StB.²⁶⁾

Den před Štědrým dnem, 23. prosince 1959, předal npor. MAŠINDA za přítomnosti dalšího příslušníka I. správy MV kpt. ČARKA FRITZOVĚ vánoční balíček (šunku, cigarety, čokoládové bonbony a dezertní čokoládové pečivo). FRITZ byl roztrpčen, protože téměř najisto očekával, že na Vánoce už bude u své rodiny. Oba příslušníci StB nad tím vyslovili lítost: oni by také byli raději, kdyby se už po svátcích mohl pustit do „práce“. Vyhoštění je bržděno francouzským „Permit Office“²⁷⁾ a československé úřady nemohou ani na „přimluvu“ StB tento proces urychlit.²⁸⁾

Přesně za týden, 30. prosince 1959, se uskutečnila další „udržovací“ schůzka. Na programu byl tentokrát další výlet, a sice přes Mělník a Roudnici do Litoměřic. V Roudnici ukazoval FRITZ svým průvodcům s pýchou hostinec, kde jej za války údajně obsluhoval převlečený rtm. Gabčík, jeden z parašutistů, kteří provedli atentát na Heydricha. Tato historka samozřejmě patřila k dalším FRITZOVÝM smyšlenkám, kterým snad věřil jenom on sám. Když projížděli Terezínem, FRITZ jen tak mimochodem prohlásil, že zde byl na návštěvě v roce 1941²⁹⁾ (Terezín již nepatřil do kompetence kladenského SD). V Litoměřicích se agent a jeho doprovod naobědvali a prohlédli si město. Na zpáteční cestě se ještě zastavili na svačinu, protože FRITZ měl chuť na tlačenkou. Na celu dostal ke čtení německé noviny a byl znovu upozorněn, aby už nic nesepisoval.³⁰⁾

Jak se zdá, StB se opravdu snažila FRITZOVĚ poslední dny v kriminále co nejvíce zpříjemnit. Dne 7. ledna 1960 ho vyzvedli příslušníci I. správy MV kpt. ČAREK a kpt. ŘÍČAN a všichni tři pak společně šli na filmové představení Král Šumavy („*teré se mu velmi líbilo a velice je chválil*“) a po jeho skončení na večeři. Během schůzky byl znovu upozorněn na to, aby na cele nic nepsal, „*vzhledem k tomu, že nám hned na začátku schůzky předal balík popsanych papírů.*“³¹⁾ Obsahovaly opět obvyklou sbírku nerealizovatelných megalomanských návrhů, které už StB nestály ani za analýzu. Kromě toho se FRITZ na přelomu let 1959 a 1960 zabýval vytvořením vlastní filosofie, která byla primitivní a nesourodou směsicí křesťanských, marxistických a nacistických tezí.

Další, tentokrát jakási „opakovací“ schůzka se uskutečnila za účasti zástupce náčelníka IV. odboru I. správy SUCHÉHO a referentů ŘÍČANA a ČARKA na konspirační chatě MV v Kersku. Hned v úvodu provedl agent „sebekritiku“ a přítomným orgánům slíbil, že se vzdá svých absurdních projektů a nadále se bude řídit pouze radami, které mu dá StB. V pracovní části schůzky byl přezkoušen z tajnopisu a legendy, která byla ještě vylepšena: Někdy kolem 20. listopadu 1959, když se začalo jednat o jeho vyhoštění, měl být vyslýchán (imaginárním) důstojníkem StB, kterému nabídl svou spolupráci. Podle legendy se tento příslušník nad takovým návrhem pohoršil a kategoricky ho

²⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 35–42, celkem čtyři strojopisné AZ, datované 20. 12. 1959.

Zprávy podával jako tajný spolupracovník GLORIA. Ani před svým spoluvězněm (o kterém byl Rostock přesvědčen, že je spolupracovníkem nebo dokonce převlečeným příslušníkem StB) se nijak netajil tím, že je „*neobyčejně hrdý na to, že byl [...] důstojníkem SS.*“

²⁷⁾ Československo v r. 1959 nemělo přímé diplomatické styky se SRN (ty byly navázány až v r. 1973). Rostockovo vyhoštění bylo provedeno přes francouzské velvyslanectví v Praze (potvrzení výstupního víza) a francouzskou Permit Office. Cestovní doklad (č. série B 045497) byl (spolu s výstupním vízem) Rostockovi vystaven československým Ministerstvem zahraničních věcí a dodán prostřednictvím orgánů MV.

²⁸⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 23, Záznam ze schůzky ze dne 24. 12. 1959.

²⁹⁾ Věcný a do jisté míry kolegiální způsob, jakým spolu konverzovali bývalý příslušník SS (resp. SD) s příslušníkem StB na místě utrpení tisíců nevinných lidí, je opravdu poněkud zarážející.

³⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 24, Záznam ze schůzky ze dne 31. 12. 1959.

³¹⁾ Tamtéž, s. 25, Záznam ze schůzky ze dne 8. 1. 1960.

odmítl: „Musíte pochopit, že my si nemůžeme dovolit spolupracovat s člověkem, který byl funkcionářem SD, a ještě k tomu na Kladně a v době, kdy byla prováděna akce LIDICE!“ FRITZOVÍ bylo znovu zopakováno, že musí vystupovat jako starý nacist, protože „tak bude mít podle našeho názoru nejlepší podmínky k tomu, aby mohl navázat na staré styky z řad orgánů SD.“ Aby si posílil důvěru orgánů MV, předstíral FRITZ, že „tuto věc nemohl dlouho pochopit, a sám se vyjádřil, že v nitru nacistou nemůže být. Deset let pobytu v ČSR, téměř pravidelná četba našeho tisku, rozhlas a televize zanechaly v něm hluboké dojmy, hlavně pokud jde o pohled na nový socialistický řád a tato skutečnost nemůže být podle něj [...] ignorována.“³²⁾ Znělo to zřejmě tak přesvědčivě, že schůzka nadále pokračovala v ovzduší nevázané společenské konverzace. FRITZ šel se svou servilitou tak daleko, že požádal přítomné rozvědčíky, aby před jeho vysazením mohl být uspořádán večírek na rozloučenou. I když byl tento návrh příslušníky StB zdvořile odmítnut, přesunula se celá společnost krátce po obědě z Kerska do pražské kavárny Savarin, kde se zúčastnili odpoledního tanečního programu. Když se blížila obvyklá doba návratu do Ruzyně, FRITZ „nás žádal, zda bychom s ním nemohli zůstat na další program, [...] a to takovým způsobem, že nebylo možné odřiči.“³³⁾ Do Ruzyně se rozjařený FRITZ vrátil až okolo jedné hodiny po půlnoci dne 12. ledna.³⁴⁾

V té době se FRITZ začal na cele věnovat poezii: s datací 17. ledna 1960 vznikla německy psaná autobiografická báseň s českým názvem *Není esesák jako esesák* (18 lístků formátu A6), zakončená heroickým (a zřejmě i mimořádně pravdivým) zvoláním: „*Und euch Tschechen NIE vergessen mag: Max einer Esesák!*“ Také tento „výtvar“ věnoval svým řídicím orgánům.³⁵⁾

Další dvě schůzky, které proběhly do konce ledna 1960, již měly za cíl pouze „vzít [FRITZE] opět jednou ze samovazby mezi lidmi, aby přišel na jiné myšlenky.“³⁶⁾ Dne 18. ledna 1960 jej ŘÍČAN a ČAREK vzali do kina Alfa na Václavském náměstí na novou českou veselohru *Děvče od vody* a po představení na obligátní večeri, tentokrát do vinárny U čísla 14. Na ukrácení dlouhé chvíle do další schůzky dostal FRITZ dvě čísla západoněmeckého týdeníku Spiegel.³⁷⁾

Obdobný scénář měla i schůzka dne 26. ledna. Tentokrát se šlo do kina Sevastopol na blíže nespecifikovaný švýcarský film (v německé verzi) a na večeri do vinárny Bibita. (Na rozdíl od „cestovatele“ MAŠINDY byli ŘÍČAN a ČAREK vysazeni spíše na „kulturu“.) Oba si pochvalovali, že se „FRITZ na tyto schůzky velmi těší a tyto schůzky napomáhají k utužování svazků a k lepšímu poznání.“³⁸⁾ FRITZ vyslovil přání přečíst si další Spiegel a dostat na přílepenou hovězí konzervu.³⁹⁾

Poslední schůzka agenta FRITZE s příslušníky I. správy MV (ČAREK, ŘÍČAN) se uskutečnila dne 3. února 1960. Příslušníci StB vzali FRITZE do města, aby si obstaral civilní oblek a věci potřebné na cestu. Tento nákup nebyl hrazen z prostředků rozvědky. FRITZ na-

³²⁾ Tamtéž, s. 26–28, Záznam ze schůzky ze dne 12. 1. 1960.

³³⁾ Je téměř neuvěřitelné, jakou péčí a starostlivostí zahrnovala StB nacistického válečného zločince v době, kdy ve vězeních a pracovních táborech trpěly tisíce nevinně odsouzených politických vězňů. Srovnejme např. osud prof. dr. Růženy Vackové, která byla odsouzena ve vykonstruovaném procesu s tzv. Katolickou akcí v r. 1951. Na svobodu byla (podmíněně) propuštěna až v roce 1967!

³⁴⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Odsouzený Max Rostock – uvolnění. Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 26–28, Záznam ze schůzky ze dne 12. 1. 1960.

³⁵⁾ Archiv I. S-FMV, sv. „U“ (42 683/021), 18 lístků formátu A6, dat. 17. 1. 1960. Překlad: „*A také na Vás Čechy [miněno orgány StB] nikdy nemůže zapomenout: Max – Esesák!*“

³⁶⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 29, Záznam ze schůzky ze dne 19. 1. 1960.

³⁷⁾ Tamtéž.

³⁸⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 30, Záznam ze schůzky ze dne 27. 1. 1960.

³⁹⁾ Tamtéž.

kupoval za peníze, které si ušetřil během svého pobytu ve vězení.⁴⁰⁾ Na oběd jej ještě naposledy pozvala rozvědka (restaurace Černý kůň ve Vodičkově ulici). Po obědě přišlo na řadu závěrečné prozkoušení ze všech podstatných okruhů perspektivní spolupráce. Odehrálo se v blíže neurčeném pražském konspiračním bytě IV. odboru. V 15 hodin se na schůzku dostavil zástupce náčelníka tohoto odboru SUCHÝ, který FRITZovi oznámil, že odjíždí již zítra.⁴¹⁾ Po skončení této „pracovní“ části schůzky byl už nejvyšší čas na večeři, která proběhla „*ve veselém přátelském rozhovoru na mimopracovní téma.*“⁴²⁾

Ráno ještě Rostock v Ruzyni podepsal formální prohlášení o zachování „*naprosté mlčenlivosti o všem, o čem se ve vazbě (trestu) dozvěděl*“⁴³⁾ a poté byl předán náčelníkovi ústředního eskortního střediska (ÚES) kpt. Zdeňkovi Ptákovi, který osobně provedl jeho eskortu až na hraniční přechod Rozvadov. Podle jeho hlášení „*v průběhu [...] vyhoštění nevznikly žádné komplikace jak při odbavování na OPK (měl řádné doklady), tak i během jeho eskorty. Choval se naprosto slušně a ukázněně. Mluvil poměrně dobře česky a stále jen prohlašoval, že to bezpečnostní orgány dobře dělají a že plně sympatizuje s naším zřízením a že ví, co má dělat. (Měl zřejmě na mysli orgány I. správy MV, kteří s ním byli ještě ve výkonu trestu několikrát mimo objekt Ministerstva vnitra.)*“⁴⁴⁾

Agent FRITZ opustil území republiky dne 4. února 1960 v půl třetí odpoledne.⁴⁵⁾ Jeho vysazení „*bylo provedeno bez předběžného oznámení orgánům pohraniční policie Německé spolkové republiky, čímž bylo zabráněno jakýmkoliv možností jeho očekávání ze strany orgánů NSR.*“⁴⁶⁾

I když FRITZ nebyl – jak se naivně domníval – „posledním navrátilcem“, věnovaly mu přes skeptický přístup jeho řídicích orgánů západoněmecké sdělovací prostředky alespoň jistou pozornost. Důvodem byla dezinformační kampaň, kterou zinscenovala jeho rodina, a tragické úmrtí jeho manželky jen několik dní před jeho propuštěním. V tiskové zprávě, kterou vydala agentura DPA,⁴⁷⁾ se například uvádělo, že FRITZ v inkriminované době v Lidicích vůbec nebyl a že celé jeho věznění bylo justičním omylem. Z pražského vězení byl pak propuštěn dokonce

---

⁴⁰⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Hlášení náčelníka ÚES kpt. Zdeňka Ptáka o Rostockově vyhoštění ze dne 8. 2. 1960.

Za téměř deset let, které Rostock strávil v kriminále, si ušetřil částku 2823,16 Kčs. Téměř stejnou částku – 2059,50 Kčs – tvořily přímé výdaje rozvědky (balíčky na přilepšenou, občerstvení, večeře, návštěvy vináren apod.) spojené s akcí FRITZ v době od 20. 10. 1959 do 3. 2. 1960.

⁴¹⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Přípis MV-HS VB adresovaný ÚES ze dne 2. 2. 1960.

Dne 2. 2. 1960 byly hlavní správou VB odeslány ÚES Rostockovy cestovní doklady spolu s žádostí o urychlenou eskortu. ÚES tyto doklady obdržela následující den, tedy 3. 2. 1960.

⁴²⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 43–44, Záznam ze schůzky ze dne 4. 2. 1960.

⁴³⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Prohlášení ze dne 4. 2. 1960.

⁴⁴⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Hlášení náčelníka ÚES kpt. Zdeňka Ptáka o Rostockově vyhoštění ze dne 8. 2. 1960.

⁴⁵⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Protokol o vyhoštění z ČSR do NSR ze dne 5. 2. 1960.

⁴⁶⁾ SÚA, GP, osobní (vězeňský) spis Maxe Rostocka, nečísl. Hlášení náčelníka ÚES kpt. Zdeňka Ptáka o Rostockově vyhoštění ze dne 8. 2. 1960.

I když Rostock nebyl podle hlášení kpt. Ptáka v SRN očekáván, byl hned ve Waidhausu, jak později vylíčil, „*podroben důkladnému výslechu. Z jeho slov je cítit hořkost, když zmiňuje, že přes svou žádost neobdržel ani šálek kávy, ani sklenici vody a nikdo mu nenabídl ani cigaretu.*“ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 47, Tragische Heimkehr aus Prager Kerken. (Tento článek vyšel v blíže nespecifikovaném lokálním periodiku v Ludwigschafenu.)

⁴⁷⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 45–46, Zvláštní zpravodajství ČTK (DPA dne 6. 2. 1960 z Ludwigschafenu). Jde o cyklostylovaný monitor zpráv o ČSR, který nebyl určen pro čsl. veřejnost.)

díky intervencím českých odbojářů.⁴⁸⁾ V každém jiném případě by po zveřejnění podobných zjevných lží a výmyslů následoval protiútok československých sdělovacích prostředků. V tomto případě byla „legenda“ rozšířená západoněmeckým tiskem možná ještě účinnější než ta, kterou svého agenta vybavili v pražské centrále, a proto byla ponechána bez komentáře.

Asi měsíc po FRITZOVĚ vysazení přišel na smlouvanou adresu v Břanovické ulici v Praze 8 první kontakt, mající prověřit spojení. Byla jím pohlednice s nezávadným textem v otevřené řeči, odeslaná z Mannheimu⁴⁹⁾ dne 2. března 1960. Za ní následoval zhruba po měsíci druhý, stejně koncipovaný pozdrav. Obě zprávy podepsal RUDI. Spojení bylo navázáno.

První agenturní zprávu (AZ) zaslal FRITZ do Prahy dne 16. dubna 1960. Sděloval v ní, že si našel zaměstnání jako malíř za hodinovou mzdu. Dále sděloval některé rodinné záležitosti. Zpráva došla v pořádku a tak jako všechny následující⁵⁰⁾ byla bezchybně zašifrována.

Podruhé se FRITZ ozval 4. května 1960. Z této zprávy je cítit rozčarování nad tím, že při svém návratu nedostal od západoněmeckého státu žádné finanční prostředky a jeho materiální situace byla mnohem horší, než si představoval.⁵¹⁾

Ve své třetí zprávě FRITZ oznamoval, že změnil zaměstnání. Nyní pracoval jako obchodní zástupce a jeho měsíční příjem dosahoval zhruba 600,- DM. To nebylo příliš velké zlepšení a FRITZ si opět stěžoval na tíživou finanční situaci.⁵²⁾

Termín první schůzky ve východním Berlíně byl ještě v Praze pevně stanoven na 1. července 1960 před hotelem Johannishof v Johannishofstrasse.⁵³⁾ V termínu, který byl dohodnut pro odvolání schůzky, zaslal OSKAR (tak se FRITZ v otevřeném textu podle instrukcí podepisoval) svou poslední agenturní zprávu, ve které uváděl, že na cestu do východního Berlína nemá peníze a v novém zaměstnání stejně dostane dovolenou nejdříve v prosinci. Pak se definitivně odmlčel jak on, tak pražská centrála.

Je zřejmé, že agent postupoval po celou dobu přesně podle instrukcí, které v Praze obdržel. Rozvědka – jako snad jediná organizace komunistického Československa – disponovala dostatečně velkými fondy v konvertibilních měnách, aby mu pomohla překonat jeho finanční obtíže, a tím si jej ještě více zavázat. Nabízí se tedy otázka, proč se od léta 1960 se svým nadějným informátorem nepokusila ani jednou navázat kontakt a bez dalšího slibně se rozvíjející spolupráci přerušila.

Odpověď najdeme ve dvou hlášeních dalšího z agentů I. správy MV působícího ve Spolkové republice. Pod krycím jménem POP se skrývá Rostockův bývalý nadřízený SS-Hauptsturmführer dr. Wernfried Pfaff, který byl na rozdíl od FRITZE naprosto prověřeným a spolehlivým spolupracovníkem.⁵⁴⁾

Ve svých zprávách ze 7. a 22. dubna 1960 podrobně rozepisuje, jak se na něj Rostock hned po svém příjezdu obrátil jednak s žádostí o finanční výpomoc a jednak (aniž by sám tušil, že POP je komunistickým agentem) s tím, že se v Praze zavázal ke spolupráci s StB a jedním

---

⁴⁸⁾ Autorem těchto dezinformací byl Rostockův starší bratr Friedrich, který byl po r. 1950 údajně dokonce dvakrát ilegálně v Československu, aby za bratra intervenoval.

⁴⁹⁾ Všechny FRITZEM odeslané AZ byly lokovány a odesílány z Mannheimu.

⁵⁰⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 49–51, AZ z 16. 4. 1960. Ke každé AZ je ve svazku přiloženo její rozšifrování a vyhodnocení.

⁵¹⁾ Tamtéž, s. 42–54, AZ z 4. 5. 1960.

⁵²⁾ Tamtéž, s. 55–57, AZ z 5. 6. 1960.

⁵³⁾ Tamtéž, s. 74–75, Plán spojení FRITZ ze dne 25. 11. 1959.

⁵⁴⁾ Dr. Wernfried Pfaff působil v letech 1939–1945 v aparátu SD v obsazeném Československu. Naposledy jako vedoucí služebny SD v Hradci Králové. (Tady byl několik měsíců v r. 1944 Rostockovým přímým představitelem.) Měl hodnost SS-Hauptsturmführer. Po válce byl MLS odsouzen k mnohaletému trestu na svobodě.

z těch, o kterých má podávat zprávy, je právě on. POP dále líčil svou odmítavou reakci na Rostockovu žádost o osobní rozhovor i o finanční výpomoc.⁵⁵⁾

Na I. správě MV bylo ještě několikrát zvažována možnost využít FRITZE alespoň k zpravodajské dezorientaci západoněmecké kontrarozvědky. První takový návrh padl již na podzim 1960, tedy v době, kdy se blížil termín FRITZOVY dovolené. Návrh, adresovaný ministru vnitra Rudolfu Barákovi FRITZOVÝM bývalým řídicím orgánem npor. MAŠINDOU, zůstal tentokrát bez odpovědi.⁵⁶⁾

Další takový návrh byl podán v roce 1964 při provádění vnitřní skartace FRITZOVA svazku. (Mezitím byla dne 31. ledna 1962 akce oficiálně ukončena a svazek byl uložen.) Kpt. Hubert z 15. odboru I. správy MV,⁵⁷⁾ který skartaci prováděl, po předběžném prostudování svazku podal návrh na nové zpravodajské využití. Osloveny byly 6. a 8. odbor.⁵⁸⁾ Ani jeden však o FRITZOVU reaktivaci neprojevil zájem.⁵⁹⁾

Rostockovým případem se (pravděpodobně v souvislosti s trestním stíháním bývalého velitele pražského gestapa dr. Ernesta Gerkeho) v letech 1974 a 1982 zabývala i Československá vládní komise pro stíhání válečných zločinců.⁶⁰⁾ Jeho nové rozpracování se v souvislosti s tím, že Rostock byl za svou účast na vyhlazení Lidic již jednou pravomocně odsouzen, jevílo jako neefektivní.

Rostock se krátce po svém propuštění přestěhoval z Blumenthalu do Brém, kde pracoval jako řadový zaměstnanec obchodní firmy. Ke své nacistické minulosti byl ještě několikrát vyslýchán (např. v souvislosti s vyšetřováním Hermanna Krumeye v roce 1963).⁶¹⁾ Zemřel ve Spolkové republice Německo roku 1986 ve věku 74 let.

---

⁵⁵⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683/020, s. 60–65, AZ TS POP z 7. 4. a 22. 4. 1960, s. 71–73 výpisy z těchto AZ (překlady do češtiny).

⁵⁶⁾ Tamtéž, s. 66, Návrh ze dne 3. 11. 1960.

⁵⁷⁾ 15. odbor I. správy MV (po reorganizaci v r. 1964) – operativní mechanická evidence, archiv.

⁵⁸⁾ 6. odbor I. správy MV (po reorganizaci v r. 1964) – odbor zahraniční kontrarozvědky.
8. odbor I. správy MV (po reorganizaci v r. 1964) – dezinformace a aktivní opatření.

⁵⁹⁾ Archiv I. S-FMV, sv. č. 42 683, s. 42, Návrh z r. 1964.

⁶⁰⁾ KS Praha, čj. 5 Ts I 55/51, Žádosti vládní komise pro stíhání válečných zločinců z let 1974 a 1982 o zapůjčení soudního spisu. Spisem se s negativním výsledkem v letech 1991–1992 zabývalo rehabilitační oddělení MS ČR.

⁶¹⁾ AMV, sign. 325-2-4, s. 319–327.

Hermann Krumej (nar. 1905 v Šumperku) byl v letech 1940–1944 vedoucím Centrály pro přesídlení Poláků a Židů v Lodži. Od roku 1944 působil v hodnosti SS-Obersturmbannführera jako Eichmannův spolupracovník v Maďarsku. Mimo jiné měl přímou zodpovědnost za osud 88 zavražděných lidických dětí. Max Rostock byl v jeho kauze vyslechnut jako svědek dne 24. 10. 1963. V té době bydlel v Brémách na adrese Adolf Reichwein Strasse 32.

Závěr

Jméno Maxe Heinricha Rostocka nepatří k těm, která by byla známá ze stránek učebnic dějepisu. Nebyl geniálním špiónem ani filosofem nebo spisovatelem. Nebyl dokonce ani úspěšným obchodníkem, za kterého se rád vydával. Byl – řečeno slovy Daniela J. Goldhagena – jen „Hitlerovým ochotným katanem“. Jedním z tisíců, kteří se díky svému nacistickému přesvědčení nezdráhali splnit většinu rozkazů. Tato poslušnost mu nakonec vynesla místo mezi padesáti Československem nejvíce hledanými válečnými zločinci. Za přímou účast na vyhlazení obce Lidice byl pak odsouzen k trestu smrti. Kdyby byl skutečně popraven, nikoho by dnes pravděpodobně nenapadlo věnovat jeho osobě více než krátkou zmínku v odborných publikacích zabývajících se dějinami německé okupace.

Rostock však popraven nebyl, a proto se – díky objevu téměř půl století starých dokumentů, z nichž bylo zřejmé, že od prezidenta republiky Antonína Zápotockého obdržel v roce 1953 milost – stal ještě patnáct let po své přirozené smrti objektem politického a novinářského zájmu. (Viz např.: Mladá fronta Dnes, 8. 6. 2001; Právo, 11. 6. 2001; Týden, 19. 6. 2001; Slovo, 16. 7. 2001.) Spolu s tím vyvstala i potřeba získat o něm co nejvíce biografických údajů a z hlediska historické objektivity uvést na pravou míru některá nepřesná nebo zavádějící tvrzení, která se objevila v tisku.

I když Rostock v Československu strávil jen necelých patnáct let (srpen 1939 – jaro 1944 a duben 1950 – únor 1960), podařilo se v našich archivech najít překvapující množství dokumentů vztahujících se k jeho osobě. V některých oblastech (např. jeho mládí a služba u SD do roku 1939 nebo život v „illegalitě“ v letech 1945–1948) zůstáváme odkázáni téměř výhradně na jeho vlastní (někdy nepřesná, jindy záměrně zkreslující) tvrzení. Relativně dobře se dá konfrontací různých pramenů rekonstruovat jeho působení v obsazeném Československu v letech 1939–1944, a především jeho klíčová účast při vyhlazení Lidic.

Ještě lépe je pak zdokumentován Rostockův druhý, nucený pobyt v Československu v letech 1950–1960. Byly zjištěny některé překvapující skutečnosti, jako např. Rostockova opakovaná nabídka spolupráce StB v letech 1951–1953, která mu pravděpodobně dvakrát zachránila život. Naopak dokument, který by zcela objasňoval důvody, proč byl ke spolupráci „zverbován“ až v roce 1959 a proč se StB po jeho „defekci“ nepokusila využít jej k některé svojí zpravodajské hře, buď neexistuje, nebo dosud leží v archivech neobjeven. V této souvislosti se nabízí řada hypotéz, jež mohou být posouzeny až po důkladné analýze ostatních archivních materiálů z proveniencí StB. Otázka, proč StB spolupracovala s člověkem tak nízkých morálních kvalit a takové minulosti, je v této souvislosti pouze otázkou řečnickou. Snad každého při četbě „záznamů z konspirativních schůzek“ napadne scéna z Fučíkovy Reportáže psané na oprátce. Stylizace Rostockova „řídícího orgánu“ do role gestapáckého komisaře Böhma pak navíc jen podtrhuje ideovou podobnost nacistické a komunistické totality.

Kapitolou, která by rozhodně stála za podrobnější zpracování, je Rostockovo několikaměsíční působení v obsazeném Maďarsku (jaro 1944 – prosinec 1944). Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu se obrátil na velvyslanectví Maďarské republiky s žádostí o dohledání materiálů v maďarských archivech. Do dnešního dne (listopad 2001) však na svou žádost neobdržel odpověď.

I přes tato „bílá místa“ se domnívám, že původního záměru, který byl publicistickým zpracováním tohoto případu sledován, bylo dosaženo. Tato studie nezpochybnuje oběti protinacistického odboje. Jasně však dokazuje, že propagandistické heslo o komunistech jako jediných opravdových a nesmiřitelných bojovnících proti nacismu bylo jen prázdnou frází, sloužící k oklamání okolního světa i vlastních občanů.

SOUPIS PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny:

Archiv Ministerstva vnitra:

- fond č. 52: Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD,
- fond č. 301: Vyšetřovací komise pro národní a lidový soud při Ministerstvu vnitra,
- fond č. 305: Ústředna StB po roce 1945,
- fond č. 315: Zemský odbor bezpečnosti (ZOB II),
- fond č. 325: Správa vyšetřování StB, oddělení válečných zločinů.

Archiv odboru archivní a spisové služby Ministerstva vnitra.

Archiv I. správy Federálního ministerstva vnitra.

Spisovna Krajského soudu Praha.

Spisovna Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

Státní ústřední archiv:

- archiv ÚV KSČ,
- fond Generální prokuratura (GP),
- fond Mimořádný lidový soud (MLS),
- fond Ministerstvo spravedlnosti (MS),
- fond č. 316: Komise pro stíhání válečných zločinců.

Literatura:

Beneš, Josef: Kaine, kde je tvůj bratr? Česká katolická charita, Praha 1971.

Butler, Rupert: Černí andělé. Columbus, Praha 1996.

Kalibová, Miloslava: Lidice. Kokos a OÚ Lidice 1997.

Kol.: Dějiny novověku IV. SPN, Praha 1973.

Kol.: Dějiny Rumunska. NLN, Praha 2000.

Kol.: V boji za svobodu Československa. HÚ ČSA, Praha 1990.

Kontler, László: Dějiny Maďarska. NLN, Praha 2001.

Liška, Otakar – kol.: Vykonané tresty smrti – Československo 1918–1989, ÚDV, Praha 2000.

Biman, Stanislav: Nacistická bezpečnostní služba v Protektorátu Čechy a Morava. Sborník archivních prací 2, 1972.

Malá čl. encyklopedie. Academia, Praha 1985–1987.

Müller, Helmut – kol.: Dějiny Německa. NLN, Praha, 1995.

Ottův slovník naučný. J. Otto, Praha 1900.

Šolc, Jiří: Bylo málo mužů. Merkur, Praha 1991.

Werth, Alexander: Osud Francie. Fr. Borový, Praha 1937.

SOUPIS PŘÍLOH

Příloha č.		Str.
1	Fotografie M. H. Rostocka (pravděpodobně 1940–1945; SÚA)	68
2	Fotografie M. H. Rostocka v civilu (pravděpodobně 1939–1944; SÚA) a v Kluži (léto 1944; AOASS). Vila ing. Frieda v Unhošti-Nouzově (foto au- tor) a dům Pražské železářské společnosti v Hut'ské ulici na Kladně (foto autor) ...	69
3	Ukázka Rostockovy kladenské činnosti: zpráva o vyšetřování Žida Zuckermanna (1941; AMV)	70
4	Fotografie Lidic (St. ústav památkové péče), lidického farního kostela (St. ústav památkové péče) a tamějšího faráře Josefa Štemberky (z publikace Lidice shall live. Společnost pro obnovu Lidic, Praha 1947.)	71
5	Fotografie Památníku Lidice, dnešní úpravy základů lidického kostela (foto autor)	72
6	Pochvala Rostockovi za aktivní účast při potlačování maďarského povstání (1944; AOASS)	73
7	Přepis zprávy o Rostockově zatčení americkými orgány (1946, SÚA)	74
8	Část pátracího listu po Rostockovi (1946; AMV)	75
9	Část mezinárodní listiny válečných zločinců s Rostockovým jménem (1947, SÚA)	75
10	Titulní strana zatýkacího rozkazu Krajského soudu Praha (1949; SÚA)	76
11	Zápis o vydání M. Rostocka do Československa (1950; AOASS)	77
12	Část rozsudku Státního soudu (1951; SÚA)	78
13	Nářízení a odvolání výkonu trestu smrti (1953; SÚA)	80
14	Návrh ministra spravedlnosti na prominutí trestu smrti čtyřem válečným zločincům (1953; SÚA)	81
15	Fotografie K. M. W. Richtera, R. Schmidta, E. Hitzegrada a F. Gottschal- ka (SÚA)	85
16	Rostockovy vězeňské fotografie (SÚA)	86
17	Ukázka Rostockovy vězeňské „tvorby“: „báseň“ Není esesák jako esesák! a titulní list „filmového scénáře“ (1959–1960; Archiv I. S-FMV)	87
18	Rostockova nabídka spolupráce Státní bezpečnosti (1959; Archiv I. S-FMV)	92

19	Usnesení Krajského soudu o Rostockově propuštění (1959; Krajský soud Praha)	97
20	Přepis rozhodnutí o spolupráci s M. Rostockem (1959; Archiv I. S-FMV)	98
21	Fotografie M. H. Rostocka (1959–1960; Archiv I. S-FMV)	99
22	První strana Rostockovy vlastnoruční agenturní zprávy a opis jedné jeho tajnopisné zprávy (1960; Archiv I. S-FMV)	100
23	Přepis zdůvodnění ukončení spolupráce s M. H. Rostockem (1962; Archiv I. S-FMV)	101
24	Přehled hodnotí SS a jejich přibližných ekvivalentů v hodnostech pře- dmnichovské čsl. armády	102

PŘÍLOHA č. 1

Max Heinrich Rostock (pravděpodobně 1940–1945).

PŘÍLOHA č. 2

Max Rostock v civilu
(pravděpodobně 1939–1944).

Max Rostock v Kluži
(léto 1944).

Funkcionalistická vila ing. Frieda v Unhošti-Nouzově, Rostockovo unhošťské bydliště.

Dům Pražské železářské společnosti v Hutské ulici (č. p. 1347), Rostockovo kladenské bydliště.

PŘÍLOHA č. 3

Ukázka Rostockovy kladenské činnosti: zpráva o vyšetřování Žida Zuckermanna (1941).

Sicherheitsdienst R. S. II
D. Dienststelle Kladno

Kladno, den 29.4.41

BNr. 881 /41

3. V 1941

An den *2049. 41
Mein Rump.*

Herrn Oberlandrat

K l a d n o

M

Betr.: Jude Z u c k e r m a n n , ehem. Geschäftsreisender
Vorg.: Ohne

Es wurde die Beobachtung gemacht, daß der Jude Zuckermann, ehem. Geschäftsreisender in Kralup, Nr.150, Schiebergeschäfte betreibt.

Am 30. März 41 bot er, wie festgestellt wurde, im Gasthaus am Ring, Inhaber Slabý, mehreren Personen Knochenleim zum Verkauf an für den Preis von 16 Kronen per Kilo. Der Jude besucht das Gasthaus mehrmals in der Woche und zwar in den Abendstunden von 8 bis 10 Uhr abends. Der Jude betreibt auch eifrigst Flüsterpropaganda. Er soll auch mit der Firma V.Sommer in Kralup in Verbindung stehen. Stapo hat Kenntnis.

Rostock
4. Obersturnführer.

Kladno, den 6. Mai 1941.

Der Oberlandrat
IX - 44/448/41.

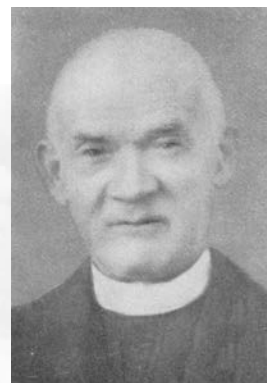
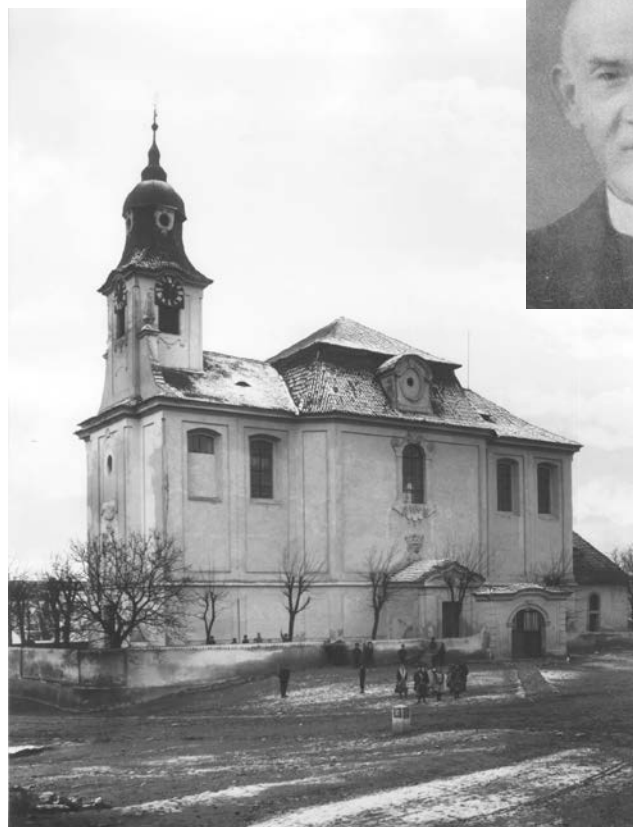
Urschriftlich
gegen Rückgabe an das Deutsche Gendarmeriekommando,
K l a d n o
mit der Bitte übersandt, die notwendigen Ermittlungen anzustellen und mir nach Abschluss derselben zu berichten.

Auftrage
Hersck

PŘÍLOHA č. 4

Celkový pohled na Lidice, lidický farní kostel a tamější farář Josef Štemberka.

PŘÍLOHA č. 5

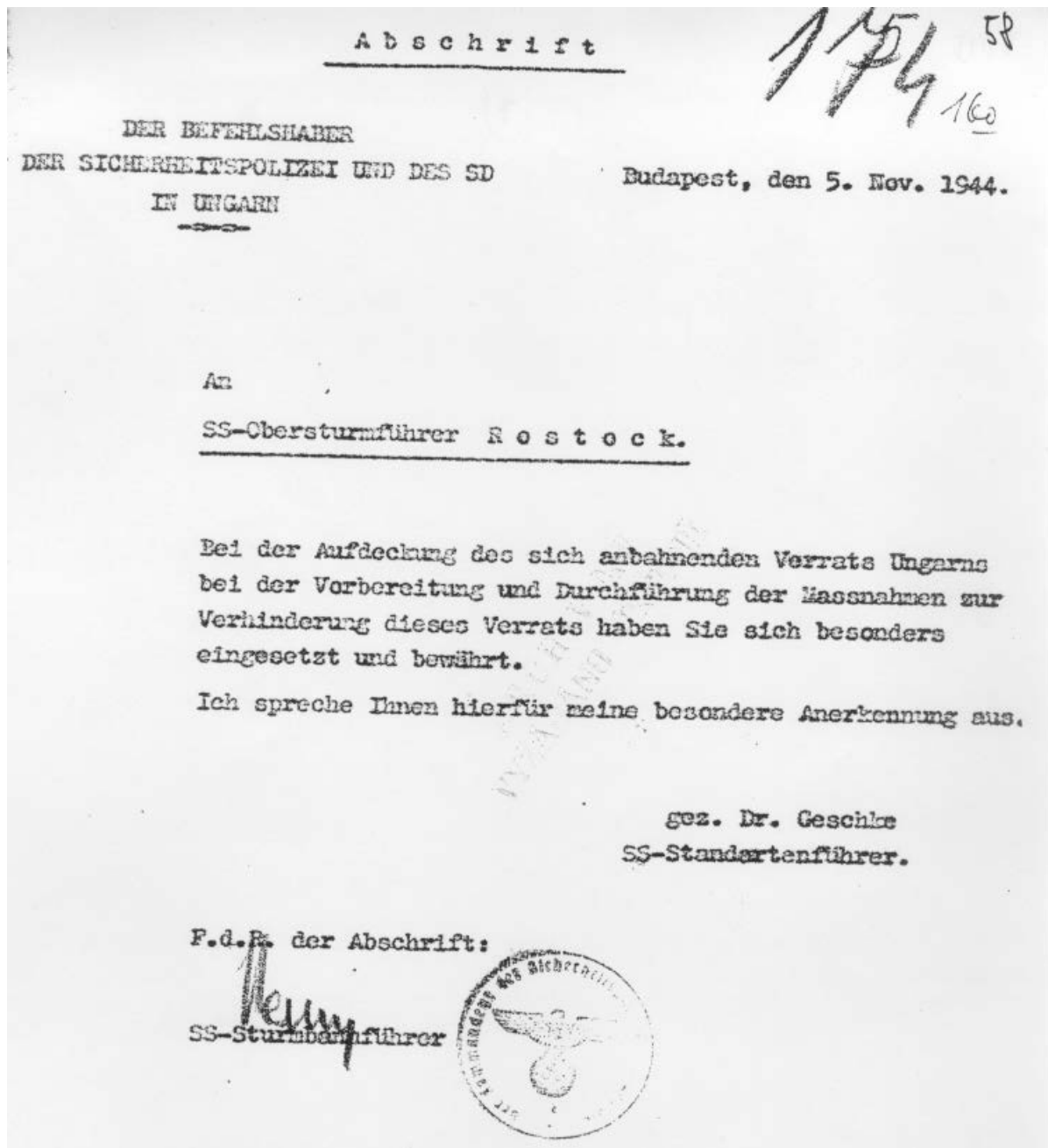

Památník Lidice, pohled na dnešní úpravu základů lidického kostela.

PŘÍLOHA č. 6

Pochvala Rostockovi za aktivní účast při potlačování maďarského povstání (1944).

PŘÍLOHA č. 7

Přepis zprávy o Rostockově zatčení americkými orgány (1946). (Vyplněný formulář.)

REQUEST FOR DELIVERY OF A PERSON
DESIRED FOR TRIAL FOR A WAR CRIME

Place **WIESBADEN**

Date **13 June 1946**

To the Military Governor,
United States Zone, Germany.

I, being the authorized representative of the Government of CZECHOSLOVAKIA, request on behalf of my government that **Rostock Max**, who is believed to be **at custody of the CIC, Heidelberg** be delivered to CZECHOSLOVAKIA for trial for the hereinafter described offense.

My government has evidence that the person requested did, at **Kladno and Prague, Czechoslovakia** commit the following crime:

As chief of the SD and member of the Gestapo at Kladno and Prague he took part in the annihilation of Lidice and is responsible for the mistreatment of Czechoslovakiaa political prisoners and their deportation into German Concentration Camps.

Nationality of person requested: **German**

Nationality of victim: **Czechoslovaks**

My government agrees that if the person is not tried and convicted within six months from the date he is so delivered, he will be returned upon request. It is understood that other conditions may be imposed by the Military Governor, United States Zone, upon the delivery of the person requested. If my government accepts delivery subjects to such conditions, it agrees to abide by them.

/ Name / **For General Dr. B. Ečer**

/ Title / **St. Capt. Dr. R. Hrbek**

Description of person desired will be entered upon the attached SHAEF-CROWASS „Wanted Report“ Form.

1 Incl : Wanted Report Form
INCL 1

PŘÍLOHA č. 8

Část pátracího listu po Rostockovi (1946).

Registrurní číslo

PÁTRACÍ LIST

Pohlaví: M Ž
zakroužkuj potřebné

Příjmení: Rostock

První jména: Fritz

Aliases: / Fritz /

Civilní zaměstnání: vedoucí služebny SD v Kladně

Národnost: Německá

(1) pouze pro použití úřadem

3502

Datum narození (3)	Místo narození (3a)	Váha (3b)	Výška (4)
29.9.1912	Luauksaifen a.Rh.	70 kg	169-71

Vlasy (5)		černé 1	tmavo - hnědé 2	hnědé 3	světlé 4	kaštanové 5	šedé 6
zakroužkujte vhodná čísla						☒	
		prošedivělé 7	lysý 8	vlnitý 9	krátce přistřižený 10	barvený 11	mikado 12
Oči (6)		modré 1	hnědé 2	světle-hnědé 3	šedé 4	zelené 5	šilhavé 6
zakroužkujte vhodná čísla					☒		
		brýle 7	slepý 8	levé chybí 9	pravé chybí 10	monokl 11	
Pleť (7)		tmavá 1	světlá 2	svěží 3	bledá 4	rudá 5	snědá 6
zakroužkujte vhodná čísla				☒			
		píhovitá 7	pořobaná 8	bradavice 9			

PŘÍLOHA č. 9

Část mezinárodní listiny válečných zločinců s Rostockovým jménem (1947).

- 77 -

(ROS)

NAME	C.R. FILE NUMBER	SEX	NATIONALITY	DATE OF BIRTH	RANK	OCCUPATION	UNIT	PLACE AND DATE OF CRIME	REASON WANTED
ROSSMAN, Georg	308528	M	Ger.			Hilfsaufseher, Blechhammer, Wielkie Strzelce, Slask, (Ger., Pol.) 1.-2.45			MURDER
ROSSMEIER, Max	267813	M	Ger.			See names listed under "Special Headings"			
ROSSOF, Karl	196845	M	Ger.			SS-Sturmfr., C.C., Auschwitz, (Pol.) 40.			MURDER
ROSSOW	1239	M	Ger.			Oberzahlstr., C.G., Compiègne, (Fr.)			MISC. CRIMES
ROSSOW	188810	M	Ger.			Gendarm, Feldgendarmarie, Bar-Le-Duc, (Fr.) 20.-23.3.44			MURDER
ROSST	128822	M	Ger.	10		Civ., Beton-Werk Lausig, (Ger.) 10.43-1.45			MISC. CRIMES
ROSSWEIN	67023	M	Ger.			Oberjunker, SS-Div. "Das Reich", Trebons, Pouzat, Bagneres, de Bigorre, (Fr.)			MURDER
ROST	761	M	Ger.			Commander, Army, Swiecia, (Pol.)			MURDER
ROST	1469	M	Ger.			Capt., Platz-Emt.,			MISC. CRIMES
ROST	173441	M	Ger.			C.G., Rotenfels, Guggenau, (Ger.) 9.44			INTERF.
ROST	180782	M	Ger.			Opl., Army, Semousac, (Fr.) 28.9.44			MURDER
ROST (see ROOST)	192146	M	Ger.						
ROST, Paul	264905	M	Ger.			SS-Osturmfr., Extermination-Camp, Sobibor, (Pol.)			MURDER
ROSTOCK, Max, Fritz (or ROSTOCK)	252589	M	Ger.	12		SS-Osturmfr., Gestapo-Head, Kladno, Lidice, (Czech.) 40-42			MISC. CRIMES
ROSTOCK, Helmut	262168	M	Ger.			Crim. Commissary, Gestapo, Neustadt, (Ger.) 1.41			MURDER
ROSTBERG	301776	M	Ger.			Capt., 723 Gren. Regt., Kriegsgericht, Utrecht, (Neth.) 7.7.44			BRUTALITY
ROTSBAUER, Karl	267146	M	Ger.	circa 09		Rotfr., Gestapo, Marseille, (Fr.)			MURDER
ROTSBERG, Wilhelm	264760	M	Ger.			Hptcharfr., Gestapo, KDS, IV B, Paris, (Fr.) 43-44			SUSPECT
ROTH	12487	M	Ger.			SD., Sipo, Clermont-Ferrand, (Fr.) 43-44			TORTURE
ROTH	165546	M	Ger.			Chief, C.G., Essen, (Ger.) 44-45			TORTURE
ROTH	169041	M	Ger.			Detachment, Waffen-SS, C.G., Buzeller, (Fr.) 42-44			MURDER
ROTH	191855	M	Ger.			Leader, SS, C.G., Dachau, (Ger.)			TORTURE
ROTH	193929	M	Ger.	14. 8.21		Customs-official, Unit 57727 B, Larmor-Plaubian, Semaphore, De Guesch			MURDER

PŘÍLOHA č. 10

Titulní strana zatýkacího rozkazu Krajského soudu Praha (1949).

Tk XXVI 232/49

Z a t ý k a c í r o z k a z .

Max R o s t o c k , narozený 29. září 1912 v Ludwigshafenu, ženatý, /manželka Kateřina-Kitty, roz. Meisnerová/, německé národnosti, býv. spoludávatel firmy Rostock a spol. v Brně a býv. příslušník gestapa a velitel Sicherheitsdienstu v Kladně, posledně bytem v Kladně, v domě Pražské železářské společnosti v Kladně, budiž z důvodů § 175 č. 2 tr. ř. zatčen a dodán do vazby podepsaného soudu, ježto jmenovaný je důvodně podezřelý z následujících zločinů :

1/ Zločin dle § 5, 134 trest. zák., spáchaný tím, že obviněný jako velitel Sicherheitsdienstu v Kladně se svými podřízenými účastnil se začátkem června 1942 vyhlazení Lidic a vyvraždění jejich mužských obyvatelů v počtu 174. Jako velitel jedné jednotky, která se akce účastnila, spolurozhodoval o postupu a vydával rozkazy, směřující k vyvraždění mužů v Lidicích.

2/ Zločiny dle §§ 171, 173, 174 Ic), IIb), 175 Ia), 179 trest. zák., spáchané tím, že kritického dne v obci Lidice samostatně se svým oddílem vykonal prohlídku v kostele na faře, při čemž nejdražší předměty, zejména zlaté skvosty značné hodnoty pro sebe odejmul a odvezl v době, když obec byla již v plamenech, na místě a na věci službám božím zasvěceným.

3/ Zločin dle § 5, 90 trest. zák., spáchaný tím, že kritického dne spolu s ostatními veliteli násilím nechal odvéstí proti jejich vůli, velký počet žen a dětí z obce Lidice, které nato byly odvezeny do různých koncentračních táborů v Německu.

4/ Zločiny dle § 5, 166, 167a), c) trest. zák., § 1 odst. 1-3, § 3 odst. 2 zák. č. 40/48 sb., spáchané tím, že kritického dne spolu s ostatními členy služebny SD v Kladně, způsobil požár kostela a fary v Lidicích, kterážto akce byla speciálně svěřena oddílu SD v Kladně, čímž byl vydán cizí majetek v nebezpečí a to za obzvláště nebezpečných okolností, ve velkém měřítku a ve spolčení ke zhárství.

Popis jeho osoby nedal se zjistiti přes pátrání u velitelství oddílu státní bezpečnosti v Kladně.

Podle zprávy Delegace ministerstva spravedlnosti pro pátrání po válečných zločincích v Baden Badenu obviněný Max Rostock je držen ve vězení v Gernersheimu.

PŘÍLOHA č. 11

Zápis o vydání M. Rosstocka do Československa (1950).

Sektor BAa VI. 102
Č- A-102564/0631-50 V Praze dne 21. dubna 1950.

I n f o r m a c e   p r o   O l .

R o s s t o c k   Max, býv. velitel SD na Kladně.
Vydání do CSR.

Jak jsem Vás již předběžně informoval, dnešního dne o 12.30 hod bude dopraven na ruzyňské letiště letadlem z Paříže válečný zločinec a býv. šef kladenského Sicherheitsdienstu Max R o s s t o c k, jeden z hlavních původců lidické tragedie. Eskortu provádějí orgánové kriminální ústředny /VB/2/.

Soudruh Oravan z odd. VB/2 vznesl dnes požadavek, zda by nemohl býti na letištiě pozván kameraman čs. státního filmu, který by filmoval převzetí tohoto válečného zločince čs. bezpečnostními orgány. S. Oravan se dále přimlouval o to, aby extradice Rosstocka byla vhodným způsobem zveřejněna též tiskem a rozhlasem. Žádá se o rozhodnutí v této věci.

Velitel sektoru BAa VI :
M. Kalaš

*St. Kopalů plave
22. 11. 50
Korukon
Zároveň s II. sektorem
22. 11. 50.
Zároveň s II. sektorem
22. 11. 50.
Zároveň s II. sektorem
22. 11. 50.*

*St. Kopalů s. Zároveň s II. sektorem,
Zároveň s II. sektorem*

PŘÍLOHA č. 12

Část rozsudku Státního soudu (1951).

5 Ts I 55/51

J m é n e m r e p u b l i k y !

Státní soud v Praze uznal v trestní věci proti
Max R o s t o c k o v i a společníkům po hlavním líčení
konaném ve dnech 23.-25.srpna 1951

t a k t o p r á v e m :

- 1./ Max R o s t o c k , nar. 29.9.1912 v Ludwigshafenu/Německo/,
býv.SS Obersturmführer u SD Kladno,
posledně bytem Heidelberg, Nádražní ul.1.,
- 2./Richard S c h m i d t , nar. 28.4.1899 v Kolmaru/Německo/ býv.
generálmajor německé nacistické armády,
posledně bytem v Lüdensheidu/Vestfálsko
v Německu/.,
- 3./Ernst H i t z e g r a d , nar. 26.12.1889 ve Franštadu/Německo/,
býv.generalporučík pořádkové policie SS
Gruppenführer, posledně bytem Drážďany,
Víděnská ulice 82.,
- 4./Kurt Max Walter R i c h t e r , nar.20.11.1908 v Sohlandu
/Německo/,býv.kriminální sekretář
jičínského gestapa,posledně bytem Jičín,
Kneislova 567.,
- 5./Friedrich Carl G o t t s c h a l k , nar.30.9.1892 ,býv.general-
major německé nacistické armády,posledně
bytem Berlin,Steglitz,Bismarkova 76.,

v š i c h n i t.č. ve vazbě státního prokurátora v Praze,
j s o u v i n n i , ž e

- 1./Max R o s t o c k jako velitel Sicherheitsdienstu v Kladně,
a jinde jako vedoucí člen SD od září 1939 do jara 1944 pro-
váděl ,organisoval a řídil udavačskou činnost Sicherheitsdienstu,
vlastním udavačstvím zavinil smrt Josefa Lukáše z Kladna a
činně se účastnil na organizaci a provedení vyhlazovací akce
Lidic,zejména na vyplenění a vypálení kostela a vyplenění
fary a na odvláčení lidických dětí,

- 2./Richard S c h m i d t jako velitel 254 německé pěší divise dal začátkem roku 1945 rozkaz k vyplenění a vyhlazení osady Beniky u Lipt.Sv.Mikuláše, při němž byli tři čsl.občané zabiti, jeden těžce zraněn a všichni ostatní obyvatelé odvezení,
- 3./Ernst H i t z e g r a d jako velitel veškeré pořádkové policie v Čechách a na Moravě od září 1943 do poloviny února 1945 organizoval veškeré zločinné akce této policie, zejména její teroristické akce proti partyzánům,
- 4./Kurt Max Walter R i c h t e r jako vedoucí člen jičínského gestapa od srpna 1939 až do konce okupace řídil jeho protiodbojové oddělení, surově týral vyšetřovance a způsobil smrt většího počtu čsl.občanů,
- 5./Friedrich Carl G o t t s c h a l k jako generál Tausaintova štábu od září 1944 řídil obranné válečné akce v moravském prostoru a od poloviny dubna 1945 do konce okupace jako velitel 540 ochranné německé divise zavinil teroristické akce této divise v uvedeném prostoru,

t e d y

- všichni obvinění jako vedoucí členové zločinecké nacistické válečné organizace v uvedeném čase a místě
- a/ pokusili se násilím přivtělit území republiky k cizímu státu za okolností zvláště přitěžujících,
  - b/ za války opatřili nepříteli prospěch a způsobili škodu vojenským podnikům republiky a jeho spojenci za okolností zvláště přitěžujících,
  - c/ zlomyslným jednáním způsobili nebezpečství pro život ,zdraví a bezpečnost těla více osobám.

T í m s p á c h a l i

- ad.a/ trestný čin úkladů o republiku podle § 1 odst.3 zák.č. 50/23 Sb. za okolností zvláště přitěžujících,
- ad.b/ trestný čin vojenské zraedy podle § 6 odst.1 téhož zákona za okolností zvláště přitěžujících,
- ad.c/ trestný čin veřejného násilí dle § 87 tr.zák. z r.1852,

a o d s u z u j í s e

dle § 86 druhý odstavec poslední věta tr.zák. z r.1852
Max ~~Bo~~stock, Richard Schmidt, Ernst Hitzegrad, Kurt Max
Walter Richter a Friedrich Carl Gottschalk ku trestu s m r t i .

PŘÍLOHA č. 13

Nařízení a odvolání výkonu trestu smrti (1953).

V Praze dne 24. srpna 1953.

čj.: GPB - J - 69/53

Ministerstvo spravedlnosti

P r a h a .

K rukám s. Dr. Parkána.

Nařizují výkon trestu smrti na odsouzených Maxu Rostockovi, Richardu Schmidtovi, Ernstu Hitzegradovi, Kurtu Maxu Walteru Richterovi na den 28. srpna 1953 na úsvitu.

Je nutné zařídit, aby předseda senátu, který bude přítomen výkonu trestu, dostavil se do mé kanceláře již 27. srpna 1953 v 10.00 hod. dopoledne.

Přednosta oddělení :
Dr. Janda v.r.

U. Z.

Dne 24. srpna 1953 volal nám. min. spravedlnosti s. Štíra a sdělil, že má být odložena poprava nĕm. generálů vzhledem k usknesení polit. sekret. o předložení praropltných a dosud nevykonaných trestů smrti, prezidentu republiky.

24. VIII 53

— 4 —

PŘÍLOHA č. 14

Návrh ministra spravedlnosti na prominutí trestu smrti čtyřem válečným zločincům (1953) – přepis a faksimile závěrečné pasáže, s podpisem prezidenta A. Zápotockého.

Číslo: T 1461/53-HSOS/5

TAJNÉ

NÁVRH

ministra spravedlnosti JUDr. Václava Škody na prominutí trestu smrti pro Maxe Rostocka, Richarda Schmidta, Ernesta Hitzegrada a Kurta Maxe Richtera s prosbou o jeho schválení.

Běžné číslo: 1.
Číslo kanceláře prezidenta republiky: T 5490/53.
Předmět návrhu: Prominutí trestu smrti.

Jméno, osobní a rodinné poměry odsouzených:

1/ Max Rostock se narodil 29. září 1912 v Ludwigshafenu. Vyučil se malířem písma, od jara 1933 byl členem NSDAP a SA, od roku 1935 byl příslušníkem SS. V roce 1934 vstoupil do služeb SD v Ludwigshafenu a od té doby byl členem SD a vedoucím špionážního oddělení jejich služeben v různých městech Porýní. V září 1939 byl povolán do vedoucího úseku SD v Praze a dne 15. dubna 1940 stal se vedoucím služebny SD v Kladně, kde působil do března 1943, od té doby pak jako náměstek vedoucího služebny SD v Českých Budějovicích a v Hradci Králové až do jara 1944, kdy byl odvelen do Maďarska jako referent pro německé soukmenovce.

2/ Richard Schmidt se narodil 28. dubna 1899 v Kolmaru; vyučil se tiskařem, a když se po první světové válce vrátil z anglického zajetí, stal se horníkem. V roce 1921 vstoupil do policejních služeb a v roce 1936 byl i se svojí policejní jednotkou převzat do německé armády v hodnosti hejtmana. Druhé světové zúčastnil se jako důstojník, bojoval v Belgii a Francii a po přepadení Sovětského svazu bojoval na východní frontě s přestávkami do roku 1944, kdy se stal v prosinci toho roku velitelem 254. pěší divize v prostoru Košice jako plukovník. Dnem 1. března 1945 byl povýšen na generála.

3/ Ernst Hitzegrad se narodil 26. prosince 1889 ve Franstadu. Po maturitě a po skončení první světové války, které se zúčastnil jako poručík v záloze, vstoupil v roce 1919 do policejních služeb. Službu vykonával v pruském ministerstvu vnitra a po Hitlerově nástupu v říšském ministerstvu vnitra. Jako policejní plukovník stal se inspektorem pořádkové policie. Členem NSDAP byl od roku 1932, v roce 1938 vstoupil do SS, kde nakonec dosáhl hodnosti SS Gruppenführera, odpovídající policejní hodnosti Generalleutnanta.

4/ Kurt Max Walter Richter se narodil 20. listopadu 1908 v Sohlandu. Ve svých 17ti letech vstoupil do Stahlhelmu, bojové formace německé nacionální strany. V roce 1931 stal se členem NSDAP. V roce 1942 vstoupil do SS. Nejdříve byl zaměstnán jako úředník na pile, v roce 1927 vstoupil do policejních služeb v Chemnici a v roce 1938 přešel do služeb gestapa jako kriminální asistent. Od 1. srpna 1939 byl povolán na gestapo v Jičíně, kde byl až do konce okupace vedoucím oddělení stíhajícího veškerý vlastenecký odboj.

Všichni jsou německé národnosti, ženatí a před příchodem na území ČSR bydleli v Německu. Před odsouzením, o které jde, byli zachováni a podle vlastních prohlášení jsou nemajetní.

Všichni byli nám vydáni ke stíhání jako váleční zločinci, a to Rostock francouzskou vládou, ostatní tři Sovětským svazem.

Výrok o vině a popis činu:

Byli uznáni vinnými rozsudkem Státního soudu v Praze z 25. srpna 1951 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu jako soudu odvolacího ze 6. března 1952 trestným činem úkladů o republiku, trestným činem

vojenské zrady a Rostock a Richter také trestným činem veřejného násilí, Schmidt pak trestnými činy návodu k vraždě, k žhářství a k neoprávněnému porušení osobní svobody.

Jde o skupinu osob, jejichž činnost navzájem souvisí jen potud, že jde o válečné zločince ve smyslu moskevské deklarace z 1. listopadu 1943, která slavnostně prohlásila, že němečtí důstojníci, vojáci a členové nacistické strany budou posláni zpět do států, na jejichž území se dopustili válečných zločinů, aby tam byli potrestáni podle zákonů příslušné země. Podle této deklarace je osobně stíhatelný každý, kdo spáchal při účasti na zločinné, tj. útočné válce, jakýkoliv trestný čin.

K této deklaraci přistoupila vedle jiných států také Československá republika, ustanovená deklarace stala se tak součástí našeho právního řádu.

Pokud jde o trestnou činnost jednotlivých odsouzených:

Max Rostock jako velitel SD v Kladně zúčastnil se činně na organizaci a provedení vyhlazovací akce Lidic, zejména na vyplnění a vypálení kostela a vyplnění fary a na odvlčení lidických dětí. Dne 9. června 1942 zúčastnil se porady na kladenském gestapu, kde velitel bezpečnostní policie Böhme udělal všem vedoucím účastněných složek příkazy o způsobu jejich účasti a nasazení při vyhlazení Lidic. Podle této porady bylo úkolem Rostockovým jako velitele SD na Kladně zajistit a provést prohlídku a vyrabování lidické fary a kostela a jeho vypálení. Téhož dne v noci dostavil se se svými lidmi na velitelské místo ve stodole za Lidicemi, kde Böhme a šéf gestapa Geschke vydali poslední rozkazy k nastávající akci. Rostock se svými lidmi provedl prohlídku fary a kostela, odcizil a svým autem dal do své služebny odvézt veškeré církevní nádobí (kalichy, svíce, monstrance), matriky a zásoby. Faráře dal odvést na Horákův statek mezi ostatní mužské obyvatelstvo určené k zastřelení a sám surově faráře kopl, až farář upadl. Dne 10. června účastnil se jako pozorovatel provádění poprav mužů a pak byl přítomen, když jeho lidé připravovali zápalné nálože v kostele, který pak zapálili. Dne 12. června zúčastnil se v Kladenské realce násilného odloučení lidických dětí od jejich matek a když se zoufalé matky bránily tomu, aby jim děti byly odebrány, surově řval, strkal do nich a srážel je na podlahu. Děti byly potom odvlčeny na neznámá místa a jejich osud není dodnes znám.

Státní soud uznal Rostocka vinným, že také jinde jako vedoucí člen SD od září 1939 do jara 1944 prováděl, organizoval a řídil udavačskou činnost Sicherheitsdienstu a že vlastním udavačstvím zavinil smrt Josefa Lukáše z Kladna. Vzhledem k tomu, že Rostock byl vydán našim úřadům zahraniční státní mocí v extradičním řízení, které bylo zavedeno jen ohledně účasti odsouzeného na lidickém zločinu a jen pro tuto činnost byl nám vydán, Nejvyšší soud rozsudečný výrok nalézacího soudu o vině, pokud přesahoval rámec extradice, zrušil a zmíněnou část rozsudečného výroku pomínul.

Richard Schmidt se stal v prosinci 1944 velitelem 254. německé pěší divize, která tehdy operovala v prostoru Košice. Za ústupových bojů koncem ledna 1945 v prostoru Lipt. Sv. Mikuláš v prvních dnech února 1945 byl zajat partyzány dělostřelecký poručík jeho divize Speckmann, což Schmidt hlásil armádnímu velení. Nato, prý podle rozkazu armádního velení, vydal Schmidt rozkaz provést teroristickou akci proti osadě Beníky, která prý byla sídlem partyzánů. Tato akce byla provedena ve dnech 4. a 5. února 1945, kdy na jeho rozkaz vesnice byla ostřelována, mužské obyvatelstvo odvlčeno k armádnímu velitelství, ženy s dětmi do vězení. Cela obec byla potom vypálena. Při této akci byli 3 občané zastřeleni, jeden stařec těžce zraněn, obec vyrabována, zásoby odvezeny. Muži byli pak odvlčeni do koncentračních táborů. Tuto teroristickou akci dal Schmidt provést jako velitel divize proti civilnímu obyvatelstvu a vůbec se nepřesvědčil, zda v obci Beníky partyzáni jsou. Šlo o akci teroristickou a nikoliv o akci bojovou snášející se s předpisy mezinárodního válečného práva.

Schmidt byl nalézacím soudem za tento čin vinným také trestným činem veřejného násilí podle trestního zákona z r. 1852, platného jen v českých zemích. S ohledem na místo spáchaného činu bylo třeba věc posoudit podle trestního zákona platného v místě a v době spáchaní trestného činu, a proto Nejvyšší soud zrušil nesprávnou kvalifikaci, přičemž na skutkovém zjištění nalézacího soudu nic nezměnil a trestný skutek obviněného kvalifikoval jako návod k vraždě, k žhářství a k neoprávněnému porušení osobní svobody podle trestního zákona z r. 1878 tehdy na Slovensku platného.

Ernest Hitzegrad přišel na naše území dne 15. září 1943 jako velitel veškeré pořádkové policie v Čechách a na Moravě. Dne 15. února 1945 se stal spojovacím důstojníkem mezi Schönerovou armádou a K. H. Frankem. Obviněnému podléhaly všechny policejní složky a četnictvo na území býv. Protektorátu. Tyto složky a zejména Ochranná policie, podléhající jeho velení a jeho rozkazu, spolupracovaly při akcích prováděných gestapem proti českému obyvatelstvu a partyzánům a asistovaly jako popravčí čety. V druhé polovině roku 1944 byly policejní pluky „Böhmen“ a „Mähren“ nasazeny z rozkazu obviněného do bojů proti partyzánům a obviněný rozmnožil početní stav těchto pluků a jednotky, které si vyžádal z Německa. Pro tyto boje byly zřízeny zvláštní tzv. Jadgkomanda, malé, rychlé a pohyblivé jednotky, dobře vyzbrojené. Chycení partyzáni byli předá-

vání gestapu k mučení a popravám a rovněž tak obyvatelé, kteří partyzánům pomáhali. K takovým akcím došlo zejména 11. května 1944, kdy u řeky Bečvy v obci Poličná byl popraven partyzán Stanislav Mikulášek, 12. listopadu 1944 tamtéž popraveni 2 partyzáni, 9. listopadu 1944 v Kunovicích jeden partyzán a 3 podporovatelé partyzánů, dne 5. listopadu 1944 v Dolní a Prostřední Bečvě 2 podporovatelé partyzánů a téhož dne v Zubří 2 partyzáni, účastníci slovenského národního povstání. K podobným nelidským a ukrutným akcím nacistů, na nichž měla účast pořádková policie podléhající rozkazu obviněného, došlo v létě 1944, kdy komando ochranné policie zajalo v Chrudimském okrese 7–8členný desant těžce raněných parašutistů, kteří v chrudimských kasárnách ochranné policie bez pomoci a ošetření podlehlí svým zraněním. Na podzim 1944 došlo k vyvraždění 12ti členného desantu v čáslavském prostoru a v prosinci 1944 k četným akcím proti občanům, kteří byli týráni a dodáváni do koncentračních táborů. Šlo o různé akce, zejména v prostoru Radhoště. Tehdy bylo zatčeno a později umučeno 28 osob, 20 dalších osob zatčeno a vězněno až do osvobození a vypáleny 4 usedlosti, přičemž asi 3 osoby byly za živa upáleny. Kromě toho bylo několik partyzánů na místě zastřeleno a jeden z nich spáchal sebevraždu, aby se vyhnul zajetí. O těchto akcích byl Hitzegrad dobře zpraven a jako velitel podílel se na nich svými rozkazy, jak svědčí písemná hlášení z 21. listopadu a z 1. prosince 1944, jím vlastnoručně podepsaná, v nichž podává zprávu o výsledku těchto akcí K. H. Frankovi.

Kurt Max Walter Richter se stal ihned po svém příchodu na jičínské gestapo pověstným ve své činnosti jako nejsurovější člen gestapa. Byl všeobecně nazýván ďáblem a obávali se ho i samotní zaměstnanci gestapa. Má na svědomí dlouhou řadu lidí mučených nejsurovějším způsobem a posílaných bezcitně na smrt. Při výsleších používal nejrůznějších metod rafinovaného a bestiálního mučení. Mlátil vyšetřované tlustou holí po celém těle, zejména na citlivých místech, jako je krajina ledvin, tloukl je po chodidlech, holeních kostech, tloukl je pěstmi a vším, co mu přišlo do ruky. Bil je do úst, vyrážel jim zuby, způsoboval jim bolestivá a dlouhotrvající zranění. Ztýrané vězně posílal do koncentračních táborů. Tímto způsobem vyšetřoval stovky lidí, a jen podle jeho vlastního doznání poslal do koncentračních táborů asi 50 lidí a tolik lidí rovněž předal soudu. Dvě osoby vyšetřované obviněným byly podle jeho doznání popraveny a asi 20 vyšetřovanců zahynulo v koncentračních táborech. Při zatýkání mlynáře Lásky použil ve vražedném úmyslu střelné zbraně a Lásku smrtelně zranil, takže po dlouhém utrpení zemřel. Při vyšetřování utloukl vlastní rukou Bedřicha Hlouška a Jana Hlaváčka.

Nalézací soud v důvodech svého rozsudku výslovně zdůraznil, že všichni shora jmenovaní věděli a museli vědět, že nacistický režim je zločinný a že nedbá žádného práva, kdykoliv je to k jeho prospěchu. Za této situace každé jejich rozhodnutí a opatření, pokud již samo o sobě nebylo jasným zločinem, jest kvalifikováno jako jednání zlomyslné, ohrožující život, zdraví a bezpečnost těla. Zejména to platí o těch, kteří vykonávali vedoucí funkci. Velitel je podle mezinárodního a čl. práva zodpovědným za činy útvarů, nad nimiž vykonává velitelskou pravomoc. Na základě zmíněné již Moskevské deklarace byla uzavřena Londýnská dohoda z 8. srpna 1945 o souzení válečných zločinců druhé světové války. Podle této dohody jsou trestně zodpovědní nejen původci spikleneckého plánu na rozpoutání útočné války, ale i všichni ti, kdo tento plán provádějí, neboť podle čl. 8 charty nezbavuje nikoho trestní zodpovědnosti námitka, že zločin byl spáchán na vyšší rozkaz

Výměr trestu: Trest smrti.

Při výměře trestu vzal soud v úvahu, že své zločiny páchali částečně po dlouhou dobu, částečně v poslední době, kdy bestialita zločinných prostředků vyvrcholila. Jednali se zvláštní rafinovanou záludností (Rostock), sadistickou surovostí (Richter), všichni pak promyšleně a podle plánu. U všech jde o souběh zločinů, jejichž jsou původci a návodci. Kromě doznání skutkových okolností nebylo nic polehčujícího shledáno.

Obsah žádosti za milost:

Odsouzení, případně jejich manželky a příbuzní žádají za milost pro odsouzené uvádějíce, že se trestných činů, jimiž byli uznáni vinnými, nedopustili, nebo že prováděli rozkazy dané jim jejich představenými. Mimoto došla celá řada podání, podávána i prostřednictvím cizích zastupitelských úřadů, zejména britského velvyslanectví a mezinárodního červeného kříže, jimiž se příbuzní a přátelé odsouzených snažili prokázat jejich nevinu. Podání měla společný ráz a společnou formu, neboť byla dokládána důkazy o tvrzených podáních ve formě tzv. affidavitů. Všechna podání přicházející tak či onak z ciziny přesvědčují svým jednotným rázem, že jde zřejmě o akci inspirovanou z jednoho ústředí a snažící se předem sebrat materiál k rozvíření veřejného mínění v západním Německu. Poněvadž šlo o podání došlá ještě před rozhodnutím Nejvyššího soudu, byla celému odvolacímu řízení věnována největší péče a bylo prováděno rozsáhlé došetření. Odvolacímu řízení byla proto také u všech obviněných věnována neobyčejná pozornost spojená s úsilím o zjištění materiální pravdy. Snažení to setkalo se s úspěchem.

Návrhy prokurátorů a soudů:

Státní soud v Praze usnesl se po slyšení státního prokurátora nedoporučit odsouzené milosti prezidenta republiky z toho důvodu, že povaha trestných činů, které odsouzení spáchali, vyžaduje nejpřísnějšího trestu. Přitom Státní soud přihlížel i k osobám jednotlivých pachatelů a došel i v tomto směru k závěru, že ani u jednoho z nich není dána možnost k nápravě.

Nejvyšší soud se rovněž usnesl jednomyslně nedoporučit odsouzené milosti prezidenta republiky, poněvadž neshledal závažných a zřetelných okolností, které by odůvodňovaly udělení milosti. Generální prokurátor projevil s tímto stanoviskem souhlas.

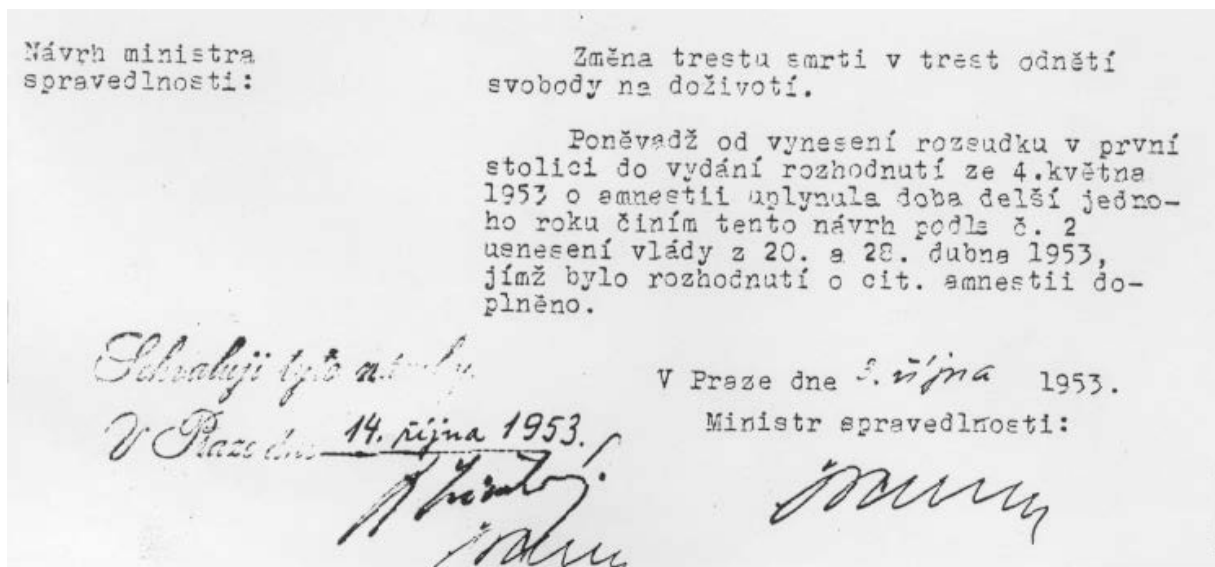
Návrh ministra spravedlnosti:

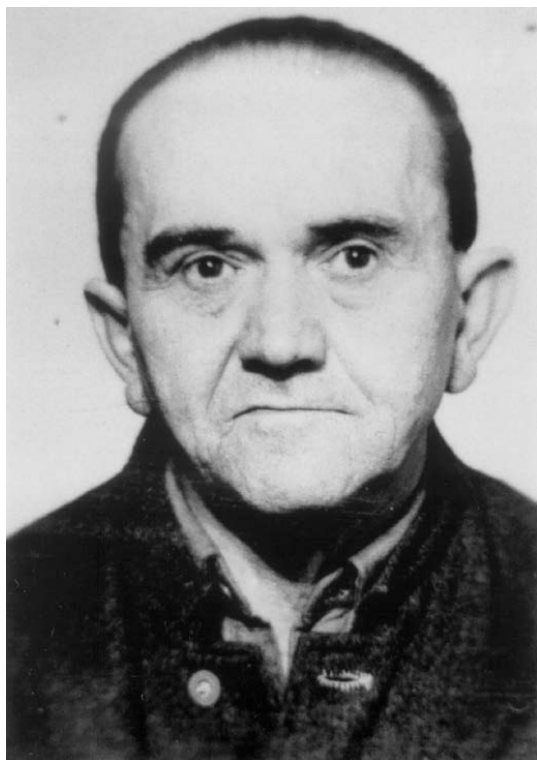
Změna trestu smrti v trest odnětí svobody na doživotí.

Poněvadž od vynesení rozsudku v první stolici do vydání rozhodnutí ze 4. května 1953 o amnestii uplynula doba delší jednoho roku, činím tento návrh podle č. 2 usnesení vlády z 20. a 28. dubna 1953, jímž bylo rozhodnutí o cit. amnestii doplněno.

V Praze dne 3. října 1953.
Ministr spravedlnosti
Škoda [vlastnoruční podpis]

Schvaluji tyto návrhy.
V Praze dne 14. října 1953
A. Zápotocký [vlastnoruční podpis]

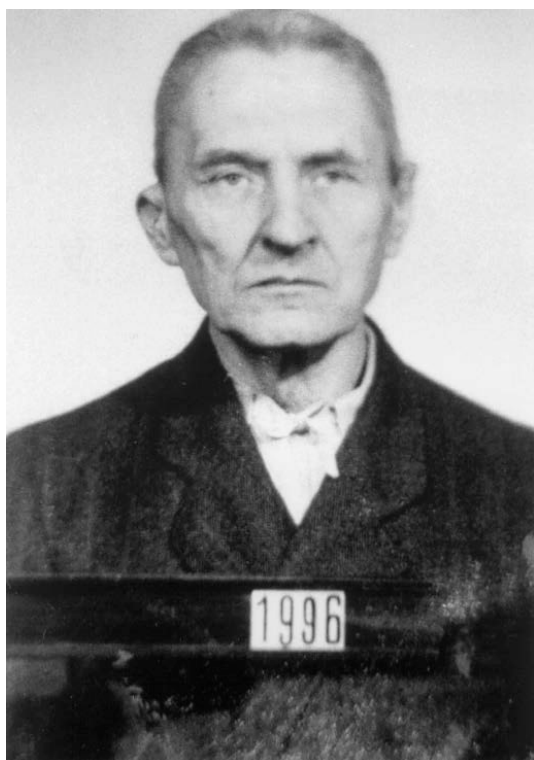

Kurt Max Walter Richter

Richard Schmidt

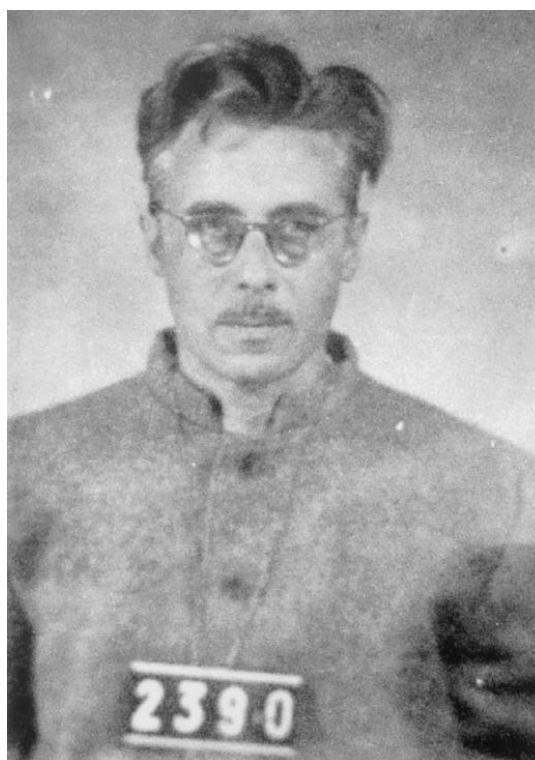
Ernest Hitzegrad

Friedrich Gottschalk

PŘÍLOHA č. 16

Rostockovy vězeňské fotografie (blíže nedatovány).

PŘÍLOHA č. 17

Ukázka Rostockovy vězeňské „tvorby“: „báseň“ Není esesák jako esesák! a titulní list „filmového scénáře“ (1959–1960).

NENÍ ESESÁK JAKO ESESÁK!

-1-

Gedicht nach dem Leben. Von
Max Heinrich Rostock alias Meissner et. Adami

Gewidmet meinen tschechischen Freunden.
Ruzyně, den 17. I. 1965

- ① Verraten, verkauft und verbannt;
Verschleppt in ein fremdes Land;
Mit Handschellen, an Ketten gezeret - eingesperrt
In einer Sprache, die ich nicht gekannt

ESESÁK GENANT

Und daheim über'm Rhein
Da weint die Mütter mein;

Und meine Frau mit
Sechs Kindern steht allein.
ganz

-2-

- ② Scharfe Kommandos, Hunger und Not,
Monster-Prozess, verurteilt zum Tod!
Jetzt muss ich unterm Galgen geh'n
Werd' ich es übersteh'n?

ESESÁK LASS SEH'N!

Und daheim über'm Rhein
Da weint die Mütter mein,
Und meine Frau mit
Sechs Kindern steht ganz allein

- ③ Unten im Galgen drei Sommer ü. zwei Winter!
Schmerz um die Mütter, Frau und die Kinder.
Ich reiß mich zusammen, es ruft in mir:
„Zeig' ihnen, politischer Offizier,
WELCH EIN ESESÁK STEHT HIER!“

Und zuhause überm Rhein
Da weint die Mütter mein,
Und meine Frau mit
Sechs Kindern steht ganz allein

- ④ Und jemand sagt: „Vielleicht ist es schade
Und der ESR-Präsident gibt die Gnade
Statt Galgen und Tod
Kommt Arbeit und Brot!“

ESESÁK HALTAUS IN DER NOT!

Und zuhause überm Rhein
Da hofft die Mütter mein...
Doch meine Frau mit
Sechs Kindern steht immer noch all

- ⑤ Mit Zriebele, Federn und Tüten fing's an,
Dann Kanis schleifen und schweissen dran;
Doch an der Drehbank stell ich 'nen ganzen Mann
Sogar als Kontrolloz man mich gebrauchen kann
ESESÁK VORAN!

Und zúhause überim Rhein
Wartet die Mütter mein;
Mich meiner Frau mit
Sechs Kindern strömt Hoffnung ein

- ⑥ Das technische Wort ich nimmehr verstand⁻⁶⁻
Bin kein Fremder mehr in diesem Land!
Viele gute Männer reichen mir die Hand!
Eine zweite Heimat ich hier fand!
UND DER ESESÁK HAT'S ERKANNT!

~~Ab~~ zúhause überim Rhein
Da wartet die Mütter mein!
Mich meine Frau mit
Sechs Kindern ~~ist~~ schon so lange allein
Und so möcht ich denn heim!

-7-

⑦ Zehn Jahre marschier'ich Tag für Tag;
Es gab auch viel SRANDA, nicht nur Plag'!
Und mein Herz beweist EUCH Schlag um Schlag

NENÍ ESESÁK JAKO ESESÁK!

Und EUCH TSCHECHEN® NIE VERGESSEN MAG:

Max
Güler Esesák!

⊗ Im Sinne von
TSCHECHOSLOWAKEN

-8-

Und zuhause über'm Rhein
Da freit® sich die Mutter mein!
Und auch die Frau mit
Sechs Kindern ist bald nicht mehr allein
Denn nun kehr ich HEIM! -
Heim, & zu meinem Rhein!

Und ich gelob' Euch, als Offizier und Mann
Mitzuhelfen, daß es nie mehr Faschismus
-NIKDI- geben kann!

Bitte mir diesen Block einmal zurückzugeben !!

(Lassen Sie mich diesen Block für die dem H. Präsidenten dort (SPAN. SAAL) übergeben)

Wenn Sie mir für den "Schwejk-Artikel" ein Honorar geben wollen. Bitte. Ich bin zwar stolz, aber nicht eingebildet in jede Arbeit (auch geistige) ist ihres Lohnes wert. Aber wie Sie wollen. —

den Kindern von Lidice u. Anne Frank gewidmet ~~gewidmet Anne Frank~~ ~~SS-Mitglied~~ Kinderkopf

FILM-IDEE

HRADSKIN

~~TITEL~~

MAX HEINRICH ROSTOCK

spielt sich selbst

SURSUM CORDA!

... WENN ALLE KINDER DER WELT ...

~~Moldan~~ ~~John~~ ~~Wanda~~
gewidmet den Kindern von LIDICE u. ANNE FRANK!
DIE MENSCHHEITSGESCHICHTE DES XX. JAHRHUNDERTS

VOM LEBENDIGEN LEBEN SELBST GEDREHT

DAS GANZE FILMGESCHEHEN IST DOKUMENTARISCH BEWEISBAR

UNERHÖRTE LEBENDIGE, PACKENDE, SYMBOLIK!

(ECHTE)

Eine KO-Produktion unter
Oberleitung der staatlichen Tschechoslowakischen
FILMPRODUKTION BARANOV

- ČSR - PRAHA

MITWIRKENDE FILMPRODUZENTEN:

HOLLYWOOD

USA

MOSFILM

MOSKAU

MÜNCHEN (DBR)

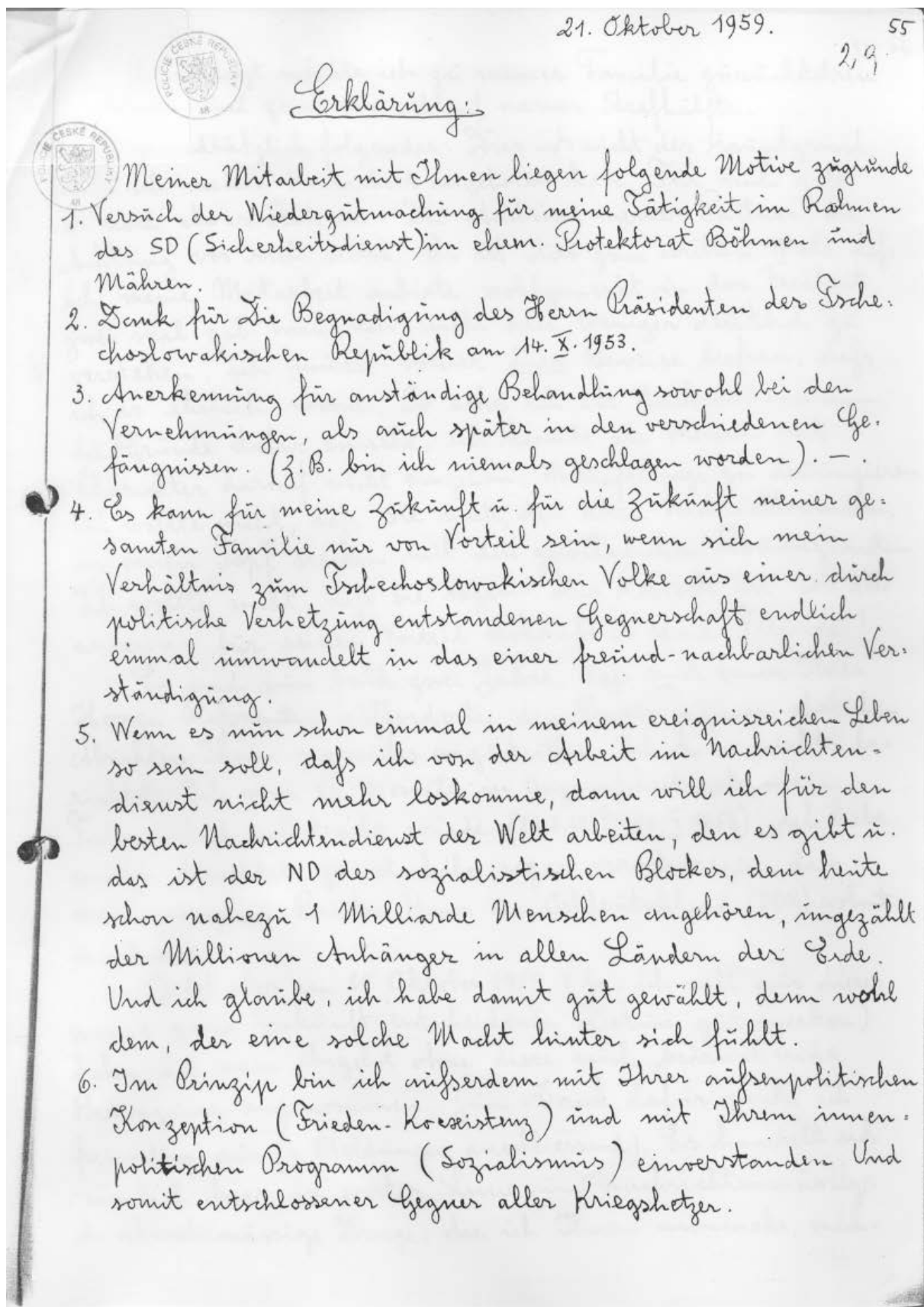
PARIS

BUDAPEST

BERLIN (DDR)

ES MUSS DIE FILM-
KONKURRENZ
BESTEHEN
BLEIBEN
London **NICHT!**

7 Nicht zuletzt möchte ich zu meiner Familie zurückkehren^{50 56}
können und zwar vor Ablauf meiner Strafhälfte.

Dazu grundsätzlich folgendes: Dies ist nicht der Hauptgrund,
dass ich meine Mitarbeit angeboten habe. Für mich gilt
es noch etwas Höheres: Die Achtung meiner Partner, die
Achtung vor sich selbst. Es ist dies zum dritten Male, dass
ich meine Mitarbeit anbiete, wohlgemerkt in der Freiheit.
Zwei mal gab man mir mehr oder weniger deutlich zu
verstehen, ich müsse vorher hier Beweise liefern, dass
ich es ehrlich meine. So sehr ich als Nachrichtemann
die Gründe dafür einsehe, ich konnte als Mensch mit
Charakter darauf nicht eingehen: Mitgefangene zu demütigen.
Ich wollte nicht, dass Sie mich, den alten Nachrichtemann,
in einen Topf stecken mit den gewöhnlichen Demütigten.
Ich wollte nicht, dass Sie sagen: Der Rostock ist wie alle
anderen: für seinen Vorteil verkauft er seine Freunde!

Es sind nun bald zwei Jahre, dass mich einer Ihrer
Herren Referenten aufforderte, den Beweis meiner ehrlichen
Absichten Ihnen gegenüber anzutreten. Ich habe nichts be-
richtet. Ich war 26 Monate in Ungewissheit, ob mein
Todes-Urteil vollstreckt würde (26.8.1951 - 14.8.1953), ich habe
nichts berichtet, ja ich habe sogar verschwiegen, dass
mein jüngerer Bruder Hans in Ostdeutschland (DDR) wohnt
u. arbeitet!

Jetzt aber am 20. Oktober 1959 (ja, ich will mir dieses
meine ganze Zukunft entscheidende Datum gut merken)
haben Sie mein Angebot ohne diese mich bedrückende
Bedingung angenommen. Zum Dank dafür packe ich
freiwillig aus (s. Meldungen angeschlossen). Es handelt sich
nämlich hier in erster Linie um nachrichtennässige
u. abwehremässige Dinge, die ich Ihnen nunmehr, nach

Prohlášení

Moje spolupráce s Vámi je motivována takto:

1. Pokus o odčinění mých aktivit v rámci SD (Bezpečnostní úřad) v bývalém Protektorátu Čechy a Morava.
2. Dík za omilostnění panem prezidentem Československé republiky ze dne 14. 10. 1953.
3. Uznání za slušné zacházení jak při výsleších, tak i později v různých věznicích (např. mě nikdo nikdy neuhodil).
4. Pro mou budoucnost a pro budoucnost celé mé rodiny může být jedině přínosem, když se můj vztah k československému lidu změní z nepřátelství, vyvolaného politickým štváním, na přátelské a sousedské porozumění.
5. Když už to v mém – na události tak bohatém – životě musí být, že už se práce ve zpravodajské službě nemohu zřeknout, tak chci pracovat pro tu nejlepší zpravodajskou službu na světě, jaká existuje. Je to zpravodajská služba socialistického bloku, ke kterému dnes patří téměř jedna miliarda lidí včetně milionů příznivců ve všech zemích světa. A věřím, že jsem zvolil dobře, neboť blaze tomu, kdo za sebou cítí takovou moc.
6. V principu jsem mimoto s Vaší zahraničněpolitickou koncepcí (mírová koexistence) a s Vaším vnitropolitickým programem (socialismus) srozuměn, a tím jsem také rozhodným protivníkem všech válečných štváčů.
7. V neposlední řadě bych se chtěl moci vrátit ke své rodině, a to ještě před vypršením poloviny mého trestu. K tomu říkám rozhodně: Toto není hlavní důvod, že jsem nabídl spolupráci. Pro mě je zde něco vyššího: úcta mých partnerů, úcta k sobě samým. Je to již potřetí, co nabízím svou spolupráci (budu si to dobře pamatovat na svobodě). Dvakrát mi bylo více nebo méně zřetelně dáno na srozuměnou, že musím nejprve zde prokázat, že to myslím poctivě. Ač jako zpravodajský pracovník pro to chápu důvody, nemohl jsem na to jako člověk s charakterem přistoupit – udávat spoluvězně. Nechtěl jsem, abyste mě, starého zpravodajce, strčili do stejného hrnce jako obyčejné udavače. Nechtěl jsem, abyste řekli: Ten Rostock je jako ostatní, pro svou výhodu prodává své přátele!

Jsou to teď skoro dva roky, co mě jeden z Vašich pánů referentů vyzval, abych podal důkaz svých poctivých úmyslů vůči Vám. Nepodával jsem žádné zprávy. Byl jsem 26 měsíců v nevědomosti o tom, zda bude můj rozsudek smrti vykonán (26. 8. 1951 – 14. 10. 1953), nepodal jsem žádnou zprávu, dokonce jsem zamlčel i to, že můj mladší bratr Hans žije a pracuje ve východním Německu!

Nyní ale, 20. října 1959 (ano, budu si toto tak rozhodující datum pro celou mou budoucnost dobře pamatovat), jste mou nabídku přijali bez těchto pro mě tak utiskujících podmínek. Jako dík za to nyní dobrovolně vypovídám (viz přiložené hlášení). Jde zde totiž v první řadě o zpravodajské a obranné věci, které Vám konečně, co jsem se stal Vaším spolupracovníkem (a ne donašečem), nemohu zadržet, neboť nyní, dovolte mi to říci, se už jedná o NÁS.

V Praze 21. října 1959

Max Rostock

Věc: Susanne Adam, roz. Rostock, Ludwigshafen/R, sekretářka na ředitelství fy Grünzweig & Hartmann

Adamova, jak ji doma žertem jmenujeme, za války Vašemu lidu za mého přispění velmi pomohla. Nepíšu Vám podrobnosti, to už udělala ona sama, když otevřela Vaším úředníkům dveře svého bytu v Praze, Biskupská 8, neboť věřila, že bude moci znovu získat něco ze svého majetku, který tam zanechala. Adamova přinesla také pro mě mnoho obětí (ve Flensburgu se vydávala před anglickými policejními úřady za mou ženu atd.). Možná, že za ta léta udělala pro mě víc, než mohu vědět. V takovém případě by to byla pro ni ještě lepší záruka než skutečnost, že můj mladší bratr Hans Rostock, nar. 1918 ve Wildau u Berlína, zde bydlí a také pracuje jako inženýr.

O tom více ústně, v každém případě jsem na ni již dost často a zřetelně upozornil.

d. O. [shora uvedený]

PŘÍLOHA č. 19

Usnesení Krajského soudu o Rostockově propuštění (1959).

Čj. 5 Ts I 55/51 - 562

U s n e s e n í .

Krajský soud v P r a z e usnesl se v neveřejném zasedání, konaném dne 11.prosince 1959 k žádosti ods. Maxe Rostocka takto :

Podle § 347 ods. 1 tr.ř. u p o u š t í soud od výkonu zbytku trestu odnětí svobody u odsouzeného Maxe R o s t o c k a , nar. 29.9.1912 v Ludwigshafenu, původně reklamního malíře, naposledy býv. SS Obersturmführera, posledně bytem Heidelberg, Nádražní ul.č.1, t.č. ve výkonu trestu odnětí svobody, neboť odsouzený má být vyhoštěn.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem býv.státního soudu v Praze ze dne 23.-25.3.1951, zn.sp. 5 Ts I 55/51 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu v Praze ze dne 5.-6. 3.1952, čj. To III 134/51 byl Max Rostock odsouzen pro mimořádně nebezpečnou činnost proti českému obyvatelstvu na Kladensku, prováděnou v době od září 1939 do jara 1944, k trestu smrti.

President republiky uživ svého práva udíletí milost, změnil toto rozhodnutí soudu v trest odnětí svobody na doživotí.

Usnesením krajského soudu v Praze ze dne 2.8.1955 vzhledem k rozhodnutí presidenta republiky o amnestii ze dne 9.5.1955 čl.VIII odst.2 byl trest odnětí svobody na doživotí změněn na trest odnětí svobody v trvání 25 roků.

Odsouzený Max Rostock podal 1.8.1959 žádost o upuštění od výkonu zbytku trestu a o vyhoštění.

Krajský soud podle § 347 tr.ř. může upustit od výkonu zbytku trestu odnětí svobody, jestliže odsouzený má být vyhoštěn. Protože tomu tak v daném případě u Maxe Rostocka má být, soud zvážil celý případ u jmenovaného a rozhodl, že bude upuštěno od výkonu zbytku trestu, který si měl ještě Max Rostock odpykat, proto, že bude z ČSR vyhoštěn. Soud své rozhodnutí opřel o vyjádření příslušných československých orgánů.

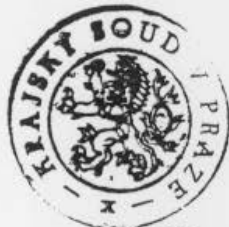
Poučení: Proti tomuto usnesení lze podat stížnost do tří dnů ode dne doručení. Stížnost by bylo nutno zaslat krajskému soudu v Praze a rozhodoval by o ní Nejvyšší soud.

V P r a z e dne 11.prosince 1959.

Předseda senátu:

František Veselý.

Za správnost vyhotovení
vedoucí úředník oddělení

Toto rozhodnutí je správnoplatné
a vykonatelné.

Krajský soud v Praze
dne 11. pros. 1959

*Karel ma ...
v Praze dne 11. 12. 59.
Max Rostock*

PŘÍLOHA č. 20

Prepis rozhodnutí o spolupráci s M. Rostockem (1959). (Vyplněný formulář.)

Potvrzují:

Náčelník součásti MV

[nevyplněné pole, škrtnuto]

V **Praze** dne **9. prosince** 1959

ROZHODNUTÍ

o zavedení agenturního svazku na

Příjmené a jméno: **Rostock Max**

dřívější jméno: [nevyplněné pole]

data a místo narození: **29. 9. 1912, Ludwigshafen**

bydliště - místo: **Heidelberg**   okres: **Heidelberg**

bývalé zaměstnání (povolání): **člen SD**

nynější zaměstnání (povolání): **ve výkonu trestu**

Po prostudování získaných materiálů (dokumentů) navrhuji zavést

(druh svazku*): **osobní agenturní svazek agenta**

který povedu pod krycím jménem (heslem)

(krycí jméno - heslo oper. svazku - číslo svazku):

FRITZ   02683   42683

se zaměřením do problematiky StB: **Gehlenova organizace**

bude rozpracován po problematice StB: [nevyplněné pole]

Důvod zavedení svazku**): **získání ke spolupráci s MV na základě dobrovolnosti.**

Funkce, hodnost a jméno

Souhlas náčelníka oddělení

operativního pracovníka

[nevyplněné pole]

ref. npor. MAŠINDA [vlastnoruční podpis]

Souhlas náčelníka odboru

mjr. SUCHÝ [vlastnoruční podpis]

Vysvětlivky:

*) a) druh svazku spolupracovníka: 1) Agent, 2) Informátor, 3) Rezident, 4) Majitel konspiračního bytu

b) druh svazku operat. rozpracování: 1) skupinový, 2) osobní, 3) evidenční, 4) pátrací.

**) U důvodu se uvádí, kdy a na jakém podkladě byl spolupracovník získán, nebo z jaké trestné činnosti je osoba podezřívána.

Max Heinrich Rostock (fotografie z let 1959–1960).

PŘÍLOHA č. 22

První strana Rostockovy vlastnoruční agenturní zprávy a opis jedné jeho tajnopisné zprávy (1960).

Mannheim, 15. 6. 1960

Lieber Odo!

Ich habe schon lange nichts mehr von Dir gehört und so schreibe halt ich. vielleicht gibst Du Antwort.

Jetzt wird es hoffentlich schönes Wetter auf die Feiertage geben, damit man auch etwas von seiner Freizeit hat.

Geschäftlich muss man sich halt herumreißen. Zwar gibt es genug Arbeitsplätze, aber es wird auch viel verlangt.

Zu den Feiertagen würde ich gerne in die Schweiz oder nach Österreich fahren, aber ich habe noch nicht so viel Geld zusammengeparnt. Ich würde gerne mal wieder Salzburg sehen, wo wir so schöne Tage verbracht haben.

Sei Du heute herzlichst begrüßt

von Deinem Oskar

Akce FRITZ - opis tajnopisné zprávy ze dne 20.6.1960

67

ZUM TREFF KANN ICH NICHT KOMMEN, WEIL ICH KEIN GELD HABE UND AUCH KEINEN URLAUB BEKOMME ERSTER IM URLAUB IM DEZEMBER-
HABE NOCH NICHT ALLE BEKANNTEN AFGESUCHT - WENN BERLIN-BESUCH IST
HIER, HABE ICH KEINEN GRUND NACH BERLIN ZU FAHREN.
AUFENTHALT UNVERÄNDERT - RUDI

hodnocení:

Zpráva byla dobře připravena a v pořádku vyvolána.

PŘÍLOHA č. 23

Přepis zdůvodnění ukončení spolupráce s M. Rostockem (1962).

I. správa, IV. odbor

Praha 30. 3. 1962

Zdůvodnění

k uložení osobního agenturního svazku čís. 02683 agenta FRITZE do archivu MV.

Agent FRITZ byl získán ke spolupráci dne 9. 12. 1959 na základě dobrovolnosti před svým propuštěním z vězení a vypovězením z naší republiky.

Agenturní zprávou ze dne 14. 4. 1960 bylo zjištěno, že FRITZ po svém příjezdu do NSR celou spolupráci s námi shodil.

FRITZ poslal celkem čtyři tajnopisné zprávy a v poslední odvolal osobní schůzku. Odvolání schůzky zdůvodnil tím, že nemá v současné době peníze na cestu. Z naší strany nebylo provedeno další vyvolání schůzek.

Vzhledem k shora uvedeným skutečnostem navrhuji uložit osobní agenturní svazek čís. 02683 do archivu MV na dobu 10 let.

Krycí adresa použitá FRITZEM pro spojení s námi zůstává evidována u jeho osobního svazku.

FRITZ použil adresy: Rohlena Bedřich [sic] , Praha 8, Bořanov [...].

MAŠINDA.

[vlastnoruční podpis]

Souhlasím:

Náčelník IV. odboru I. správy:

v. z. [podpis nečitelný]

PŘÍLOHA č. 24

Přehled hodností SS a jejich přibližných ekvivalentů v hodnostech předmnichovské čsl. armády. (S použitím knihy: Butler, Rupert: Černí andělé. Columbus, Praha 1996.)

SS-Mann – vojín	SS-Obersturmführer – nadporučík
SS-Schütze – vojín	SS-Hauptsturmführer – kapitán
SS-Oberschütze – vojín	SS-Sturmbannführer – štábní kapitán, major
SS-Sturmmann – svobodník	SS-Obersturmbannführer – podplukovník
SS-Rottenführer – desátník	SS-Standartenführer – plukovník
SS-Unterscharführer – četař	SS-Oberführer – plukovník
SS-Scharführer – rotný	SS-Brigadeführer – brigádní generál
SS-Oberscharführer – rotmistr	SS-Gruppenführer – divizní generál
SS-Hauptscharführer – štábní rotmistr	SS-Obergruppenführer – armádní generál
SS-Sturmscharführer – praporčík	SS-Oberstgruppenführer – armádní generál
SS-Untersturmführer – podporučík, poručík	

SEZNAM ZKRATEK

- a. č. – archivní číslo
a. j. – archivní jednotka
a. s. – akciová společnost
AMV – archiv Ministerstva vnitra
AOASS – archiv odboru archivní a spisové služby
apod. – a podobně
arm. – armádní
asp. – aspirant
atd. – a tak dále
AZ – agenturní zpráva
BdS – Befehlshaber der Sicherheitspolizei (velitelství Bezpečnostní policie)
býv. – bývalý
CIC – Counter Intelligence Corps (Kontrarozvědné sbory)
č. – číslo
č. p. – číslo popisné
čet. – četař
čj. – jednací číslo
čl. – článek
čet. – četař
čsl. – československý
ČSR – Československá republika
ČTK – Československá tisková kancelář
des. – desátník
DM – Deutsche Mark (německá marka)
dr. – doktor
fa – firma
FMV – Federální ministerstvo vnitra
gen. – generál
genmjr. – generálmajor
GP – Generální prokuratura
hl. – hlavní
hod. – hodina
HS – hlavní správa
ing. – inženýr
JUDr. – doktor obou práva
k. s. – komanditní společnost
kg. – kilogram
kol. – kolektiv
KPD – Kommunistische Partei Deutschlands (Komunistická strana Německa)
kpt. – kapitán
KS – krajská správa
KSČ – Komunistická strana Československa
KV – krajské velitelství
leg. – legitimace
mj. – mimo jiné
mjr. – major
MLS – mimořádný lidový soud
MNB – Ministerstvo národní bezpečnosti
MS – Ministerstvo spravedlnosti
MU – Masarykova univerzita
MV – Ministerstvo vnitra
MZV – Ministerstvo zahraničních věcí
n. p. – národní podnik
např. – například
nar. – narozen
NB – Národní bezpečnost
NDR – Německá demokratická republika
NLN – Nakladatelství Lidových novin
NPT – nápravně pracovní tábor
NS – Národní shromáždění
NSDAP – Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Nacionálně socialistická německá dělnická strana)
NSR – Německá spolková republika
o. p. – oblastní pobočka
obl. – oblastní
OBZ – Obranné zpravodajství
odb. – odbor
odd. – oddělení
okr. – okres, okresní
OPK – oddělení pasové kontroly
OSN – Organizace spojených národů
OZ – Obranné zpravodajství
PČR – Policie České republiky
PhDr. – doktor filosofie
plk. – plukovník
podsv. – podsvazek
por. – poručík
pozn. – poznámka
pplk. – podplukovník
prof. – profesor
přísl. – příslušník
PS – politický sekretariát
r. – rok
RAD – Reichsarbeitsdienst (Říšská pracovní služba)
RAF – Royal Air Force (Královské letectvo)
resp. – respektive
rkp. – rukopis
RM – Reichsmark (říšská marka)
roz. – rozená
RSHA – Reichssicherheitshauptamt (Říšský hlavní bezpečnostní úřad)
rtm. – rotmistr
ŘNB – ředitelství Národní bezpečnosti
ř. z. – říšský zákoník
s. – strana
S – správa
SA – Sturmabteilung (Úderné oddíly)
Sb. – Sbirka zákonů
SD – Sicherheitsdienst (Bezpečnostní úřad)
Schupa – Schutzpolizei (Ochranná policie)
sign. – signatura
Sipo – Sicherheitspolizei (Bezpečnostní policie)
SPN – Státní pedagogické nakladatelství
spol. – společníci
SS – Schutzstaffeln (Ochranné oddíly)

st. – státní
StB – Státní bezpečnost
SÚA – Státní ústřední archiv
sv. – svazek
svob. – svobodník
škpt. – štábní kapitán
tr. ř. – trestní řád
TS – tajný spolupracovník
tzv. – tak zvaný, tak zvaně
ÚDV – Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů
komunismu
ÚES – ústřední eskortní středisko
UK – Univerzita Karlova
ÚNZ – ústav nápravných zařízení
úř. – úřadovna

USA – United States of America (Spojené státy
americké)
ÚV – ústřední výbor
V – velitelství
v. o. s. – veřejná obchodní společnost
WA – Werk Abwehr (hospodářská kontrarozvědka
SD)
YMCA – Young Men's Christian Association
(Křesťanské sdružení mladých lidí)
zál. – záloha
ZNV – zemský národní výbor
ZOB – zemský odbor bezpečnosti
zvl. – zvláštní

JMENNÝ REJSTŘÍK

Příčinou neúplnosti některých jmen je neúplnost pramenných materiálů.

A	F
Adam, Karel Theodor 35 Adamová, Susan 21,30,35,47,96	Fáček, V. 43 Felkl, Oskar 21,22,31 Forster, Walter 22 Frank, Karl Hermann 22,24,41,44, 82, 83 Fried, Antonín 18,19,30,43,45,66,69 Fučík, Julius 64
B	G
Bacílek, Karol' 51 Bähren, Paul von 22 Balley 33 Barák, Rudolf 51,57,63 Barbaš, Pavel 8,43,45,48 Bartoš, V. 43 Bautz, Karel 43 Beneš, Josef 23,65 Beran, O. 51 Bernhard, Heinrich 28 Biman, Stanislav 10,65 Böhm, Josef 64 Böhme, Horst 20,22–24,44,82 Borový, František 11,65 Březina, Karel 42 Bublík, Josef 17 Budil, František 49 Bürger, Wilibald 23,24,31,44,45 Butler, Rupert 65,102	Gabčík, Jozef 59 Gerke, Ernest 63 Geschke, Ernest 22,28,82 Goldhagen, Daniel Jonah 64 Gottschalk, Friedrich Karl 39–50,52, 66, 85, 108–110 Gottwald, Klement 49,50
C	H
Ceé, Ladislav 42 Cícha 48	Hage 28 Hanečka 43 Harris, Dawe 33 Hauptich, J. 49 Havránek 36 Heber 23 Hense 24 Heydrich, Reinhard 10,18,20,21,23,59 Hiebsch 14 Himmler, Heinrich 15 Hitler, Adolf 9,13,14,22,27,64, 81 Hitzegrad, Ernest 39–52,66,81–83,85,108–110 Hlaváček, Jan 83 Hloušek, Bedřich 83 Holubec 49 Honziček 49 Horáček, Jan 42 Horák, Josef 22–24 Horn, Karel 43 Horty, Miklos 27 Hrbek, R. 34,74 Hrubý, Jan 17 Huber, Johann 23 Hubert 63
Č	J
Čadek, Jiří 55 Čáp, Heřman 43 Čepička, Alexej 51 Čížek, Karol' 25 Čoupek, Jindřich 17	Jacobi, Walter 22,26 Jahn, Ludwig 8 Jakovicová, Marie 16,17,43 Jamašita 45 Janda, František 51
D	
Dlouhý, Juraj 42 Dolanský, Jaromír 51 Donner, Bohdan 43 Dušek, František 43 Dvořák, Oldřich 17	
E	
Ečer, Bohuslav 31,32,34,74 Eichler, Werner 25,26,31 Eichmann, Adolf 27,28,63 Eisenhower, Dwight David 33	

K

Kácha, Miroslav 53
Kaláb, Zdeněk 43
Kalibová, Miloslava 23,24,65
Karpíšek 49
Khol 14
Kimmel, Hans 35,38
Kirchenbaum, Moric 8
Klaibová, Miloslava 22
Klapka 48
Klein 28
Klos, Karel 42,48,49
Knapp, Viktor 51
Knox 10,11
Kočí, Josef 43
Kopecký, Václav 51
Kouba, Bohuslav 17
Koukal, Lubomír 42
Krammer, Rudolf 19
Kratochvíl, Irenej 7
Krüger, Hans 34
Krumey, Hermann 63
Kudrna, Josef 58

L

Lakatos, Géza 27
Láska 83
László, Kontler 27,65
Leimer, Willy 22
Lewy, J. 18
Liška, Otakar 16,21,42,51,52,65
Litera 51
Löb 45
Löschel, Hans 25
Lukáš, Antonín 17,25,43,45
Lukáš, Josef 17,43,45,46,82
Lurker 12

M

Macourková, Marie 44
Macht 58
Machts 11
Majdloch, Miroslav 55
Majer, Václav 46
Málek, Alois 51
Malý, L. 49
Mareš, Mario 16
Maruszcáková, Anna 21
Marwedel, August 22
Matoušek, Vladimír 50
Meissner, Friedrich 9,19,20,30
Melichar, Jan 51
Mikulášek, Stanislav 82
Miller, Jaroslav 55
Molnár, Bohumír 55
Morávek, Miloš 42
Müller, Helmut 8,65
Müller, Otto 43,45
Musil, Jan 51

N

Nedbal, Karel 55,58
Nejedlý, Zdeněk 51
Neumannová, Anna 43
Novák, Karel 19,43
Novotná 44
Novotný, Antonín 51

P

Pála, Jaroslav 21
Parkan, Josef 51
Peková, Anna 43
Pelech, František 31
Petráková, Růžena 24,43
Pfaff, Wernfried 12,15,25,26,31,45,62
Placák, Wilibald 58
Pokorný, František 50
Polanecký, František 43
Polomský, Josef 42
Pospíšil, František 17
Prüger 13
Pták, Zdeněk 60,61

R

Rabe, Karl 14
Rainer 28
Reich, Jozef 42
Remmer, Hans 25
Richter, Hugo 43,48
Richter, Kurt Max Walter 41–46,48–52,66,81,83,85,
108–110
Ripka, Hubert 46
Rohlena, Oldřich 57,101
Röhm, Ernst 9
Rochlitzer, Jindřich 16,25
Rostock, Friedrich 8,9
Rostock, Friedrich ml. 13
Rostock, Hans 19,96
Rostock, Max Heinrich – téma publikace
Rostocková, Edda 35
Rostocková, Elsa 8
Rostocková, Katarina 13
Rostocková, Rosa 8
Rostocková, Wanda 21
Rudý, Vojtěch 53

Ř

Řehoř, Miroslav 55
Říha, Václav 21,22
Řivnác 16

S

Saska 44
Sedláček, F. 49
Scheel, Gustav Adolf 12
Schlappertová, Annelisa 20,30
Schmidt, Richard 27,39–52,66,81,82,85,108–110
Schmollke, Karl 18,23,24
Scholz, Willy 25

Schröder, Gerhard 23
Schuster, Adolf 19
Schwarzová, Hela 18
Simulenko, Timofej 52
Sirotek 48
Sixta, Bohumil 42
Skalak, Hans 24
Sonár 44
Součková, Anna 43
Speckmann 82
Steinlauf, Otakar 55
Steinmann, Willy 25
Stern, Roland 19
Stránský, Jaroslav 32
Streubel, Albert 23,24
Stříbrný, Josef 22–24
Stýblo, František 43
Sýkora, Miroslav 42
Szabó 49
Szalási, Ferenc 27
Sztójay, Döme 27

Š

Šimánková, Alena 6
Široký, Viliam 49,51
Škoda, Václav 52,81,84
Škrdlová, Antonie 23,24,38,43
Šolc, Jiří 17,65
Štemberka, Josef 22,23,38,43,45,66,71

T

Thomsen, Thomas 22
Tichatschek, František 15,25,31
Toussaint, Rudolf 40

U

Uher, J. 51

V

Vacková, Růžena 60
Vaněček, Stanislav 43
Vařečka 51
Vávra-Stařík, Josef 51
Velecký, Vladimír 42
Veselý, František 58
Vížek, Jiří 43
Vlček, Rudolf 22
Vodička, Jan 42
Volfová, Terezie 19,43
Vorel, František 43
Vyžvaldová, Růžena 24,43

W

Wehle, Jiří 32–34
Weickert, Friedrich,23
Werth, Alexander 11,65
Wiesmann, Harald 16,17,22,24,45

Z

Zapletal, Libor 17
Zápotocký, Antonín 7,50–52,55,64,81,84,108–110
Závodský, Osvald 38,41
Zbytek, Karel 31
Zeman, Ludvík 20,21
Zemanová, Pavla 6
Zenkl, Petr 46
Ziegler 41,48
Zimmermann, Hans 25
Zuber 14
Zuckermann, Běломír 66,70

Resumé

Max Heinrich Rostock se narodil dne 29. září 1912 v rodině drobného živnostníka v Ludwigs-hafenu nad Rýnem. Po absolvování základní školní docházky (1918–1927) se vyučil obchodním příru-čím (1930) a malířem pokojů (1933).

Dne 1. března 1933 se stal členem SA a o dva měsíce později členem NSDAP. Krátce pracoval v podniku svého otce a neúspěšně se snažil podnikat. V září 1934 byl jako civilní zaměstnanec přijat do SD. Od roku 1935 byl příslušníkem SS (od r. 1940 v důstojnické hodnosti, nakonec jako SS-Obersturmführer). V letech 1934–1939 působil v různých služebnách SD v jihozápadním Německu (Ludwigshafen, Neustadt, Stuttgart, Lörrach). Zpravodajsky pracoval především proti Francii a Švýcarsku.

Dne 26. srpna 1939 byl přeložen k úsekové služebně SD v Praze a v květnu byl pověřen říze-ním samostatné služebny SD v Kladně, kterou vedl až do září 1942 (uvádí se i březen 1943). Ve své funkci byl velmi agilní. Kromě aktivní účasti na vyhlazení obce Lidice se např. podílel i na pátrání po čl. parašutistech a jiných akcích nacistických represivních složek, které nezřídka sám inicioval. Za svou aktivitu byl několikrát vyznamenán.

Po přeložení z Kladna působil jako zástupce velitele služebny SD v Českých Budějovicích (1943) a v Hradci Králové (počátek roku 1944). Pro násilný delikt byl na jaře 1944 přeložen do Ma-d'arska. Působil v Budapešti a v Kluži. Aktivně se zasloužil o zavedení teroristického režimu „Šípových křížů“ na podzim 1944. V lednu 1945 byl krátce zařazen k jednotce Wehrwolfu a pak až do konce války pracoval u služebny SD v Kostnici.

Po válce se skrýval pod falešným jménem v Heidelbergu. V červnu 1946 byl zatčen Američany, v září téhož roku se mu však podařilo z vězení uprchnout. V Československu se mezitím stal jedním z padesáti nejhledanějších válečných zločinců a byl zanesen i na příslušné mezinárodní seznamy.

S novou falešnou identitou žil až do června 1948, kdy byl zatčen francouzskými okupačními úřady v rodném Ludwigshafenu. V lednu 1949 bylo zahájeno více než rok trvající extradikční řízení mezi Francií a Československem, které skončilo v dubnu 1950 Rostockovým vydáním do Československa.

Před senát Státního soudu v Praze byl Rostock postaven v srpnu 1951 spolu se čtyřmi dalšími nacistickými válečnými zločinci (býv. generálmajoři Wehrmachtu R. Schmidt a F. C. Gottschalk, býv. SS-Gruppenführer a generálporučík policie E. Hitzegrad a býv. příslušník jičínského gestapa K. M. W. Richter), kteří byli do ČSR vydáni ze Sovětského svazu. Všichni byli odsouzeni k trestu smrti. Odvolací Nejvyšší soud rozsudky (kromě Gottschalkova) v březnu 1952 potvrdil. Výkon trestu byl však za při-spění orgánů StB odkládán až do září 1953, kdy politický sekretariát ÚV KSČ rozhodl za dosud ne zcela vyjasněných okolností o doporučení udělení milosti všem čtyřem odsouzeným. Na návrh ministra spravedlnosti udělil prezident republiky Antonín Zápotocký tuto milost dne 14. října 1953. V následujících letech Rostock prošel vězením v Praze na Pankráci, v Leopoldově, ve Valdčicích a na Mírově. V roce 1955 mu byl amnestií doživotní trest zmírněn na 25 let vězení.

V roce 1959 byl Rostock (částečně na základě svých nabídek z let 1951–1953) získán ke spolu-práci s tehdejší I. správou MV (rozvědkou StB) pod krycím jménem FRITZ. Po zpravodajském proško-lení a vyřízení potřebných formalit byl dne 4. února 1960 propuštěn z vězení a vyhoštěn do Spolkové republiky Německo. Za úkol měl kontaktovat své bývalé kolegy z SD a podávat o nich zprávy do Prahy. I když zpočátku navázal spojení přesně podle instrukcí StB, pražská centrála se zanedlouho dozvěděla o tom, že spolupráci hned po vyhoštění dekonspiroval. StB se pak rozhodla spolupráci s FRITZEM ukon-čit.

Rostock pak pracoval jako řadový zaměstnanec obchodní firmy v Brémách. Ke své válečné minulosti byl ještě několikrát vyslýchán. Zemřel ve Spolkové republice Německo v roce 1986.

Summary

Max Rostock was born September 29, 1912 in the family of a trader in Ludwigshafen am Rhein. After having finished the elementary school (1918–1927) he got training as a shop assistant (1930) and a decorator (1933).

The 1st March 1933 he became a member of the Sturmabteilung (shock troops) and 2 months later he joined the NSDAP. He worked shortly in the company of his father and tried to start up a business but without success. In September 1933 he was admitted to the Sicherheitsdienst (security service) as a civilian employee. In 1935 he became a serviceman in the Schutzstaffeln (safety troops), starting 1940 in the officer rank and finally as the SS-Obersturmführer. During the years 1934–1939 he was on active service at different stations of the Sicherheitsdienst in the southwestern Germany (Ludwigshafen, Neustadt, Stuttgart, Lörrach). As a member of the intelligence service he worked mainly against France and Switzerland.

The 26th August 1939 he was posted to the station of the Sicherheitsdienst in Prague and in March next year he was put in charge of the independent station of the Sicherheitsdienst in Kladno, which he directed till September 1942 (or March 1943). He was very efficient in his function. Besides his active participation on the obliteration of the village Lidice he took part in the search for Czechoslovak parachutists and in other actions of the Nazi repressive bodies, which he often tried to instigate. He was even decorated several times for his activity.

After his posting from Kladno he worked as a deputy commanding officer at the station of the Sicherheitsdienst in České Budějovice (1943) and Hradec Králové (early 1944). Due to a violent delict he was seconded to Hungary where he was on active service in Budapest and Cluj. He played an important role in introducing the terrorist regime of the Arrow Crosses in autumn 1944.

In January 1945 he was shortly incorporated in the unit Wehrwolf and then till the end of the war he worked at the station of the Sicherheitsdienst in Constance.

After the war he was in hiding under a false name in Heidelberg. In June 1946 he was arrested by the Americans, in September of the same year he succeeded to escape from his prison. Inbetween he became one of the most wanted war criminals in the Czechoslovak Republic and was inscribed on respective international registers.

Using a new false identity he lived till June 1948 when he was arrested by French occupation authorities in his native Ludwigshafen. In January 1949 started the more than one year lasting extradition proceedings between France and Czechoslovakia which finished by the extradition of the accused offender to the Czechoslovak Republic.

Max Rostock was brought before court in August 1951 in Prague together with 4 other Nazi war criminals (two has-been brigadier generals of the Wehrmacht R. Schmidt and F. C. Gottschalk, one has-been SS-Gruppenführer and major general of the police E. Hitzegrad and a member of the Gestapo in Jičín K. M. W. Richter) who were extradited to Czechoslovakia from the Soviet Union. They were all condemned to death. The Appellate Court which was in that case the Supreme Court confirmed the judgments (except the judgment for Gottschalk) in March 1952. The execution was however with the assistance of the State Security delayed till September 1953 when the political secretariat of the Communist Party of Czechoslovakia under the upto now unexplained circumstances decided to suggest to grant amnesty by the President. The 14th October 1953 based on the written suggestion of the Minister of Justice the President A. Zápotocký commuted the death penalties to life sentences to all the 4 convicted.

During the following years Rostock went through different jails in Prague Pankrác, Leopoldov, Valdice and Mírov. In 1955 due another amnesty his life sentence was mitigated to 25 years.

In 1959 Rostock (partly due to his previous offers from 1951–1953) was acquired for collaboration with the then 1st Administration of the Ministry of the Interior (reconnaissance patrol of the State Security) under a cover name FRITZ. After a certain intelligence service training and the settlement of the necessary technicalities Rostock was released from prison and expelled to West Germany. He was

expected to contact his previous colleagues from the Sicherheitsdienst and inform about their present activities. In fact he entered into relations with our State Security according to the instructions from Prague, however in a short time he deconspired his collaboration. After that the State Security had to finish the cooperation with FRITZ.

Max Rostock worked then as employee in a commercial firm in Bremen. Still there he was several times questioned by the local police due to his war past. He died in Germany in 1986.

Resümee

Max Rostock wurde am 12. September 1912 in der Familie eines kleinen Gewerbetreibenden in Ludwigshafen am Rhein geboren. Nach dem Abschluss der Grundschule (1918–1927) erlernte er den Handelsgehilfen (1930) und den Zimmermaler (1933).

Am 1. März 1933 ist er zum Mitglied der Sturmabteilung (SA) und 2 Monate danach der NSDAP geworden. Kurz arbeitete er in der Firma seines Vaters und versuchte erfolglos selbstständig zu unternehmen. Im September 1934 war er als Zivilangestellter in den Sicherheitsdienst (SD) angenommen. Seit dem Jahre 1935 ist er zum Angehörigen der Stutzstaffeln (SS) geworden (seit 1940 im Offizierschadegrad und am Ende als SS-Obersturmführer). In den Jahren 1934–1939 wirkte er in verschiedenen Dienststellen in Südwestdeutschland (Ludwigshafen, Neustadt, Stuttgart, Lörrach). Als Berichterstatter arbeitete er vor allem gegen Frankreich und die Schweiz.

Am 26. August 1939 war er zum Gruppendienststelle in Prag und im Mai 1940 zur selbstständigen Dienststelle des Sicherheitsdienstes (SD) in Kladno transferiert, welche er bis September 1942 (oder März 1943) leitete. In seiner Funktion war er sehr agil. Ausser einer aktiven Teilnahme an der Vertilgung der Gemeinde Lidice nahm er z. B. später an der Fahndung nach den tschechoslowakischen Fallschirmspringer teil, sowie an anderen Aktionen der deutschen Repressionsbestanden, zu welchen er selbst nicht selten eigene Initiative brachte. Dafür bekam er auch mehrmals Auszeichnungen.

Nach der Versetzung von Kladno wirkte er als stellvertretender Befehlshaber der Dienststelle des Sicherheitsdienstes in České Budějovice (1943) und Hradec Králové (Anfang 1944). Für einen Gewalttat war er im Frühjahr 1944 nach Ungarn transferiert, wo er in Budapest und Klausenburg (Cluj) wirkte.

Dort machte er sich aktiv um die Einführung des terroristischen Regimes der Pfeilkreuzen im Herbst 1944 verdient.

Im Jänner 1945 war er kurz zu einer Wehrwolfeneinheit eingeteilt und dann bis Kriegesende arbeitete er an der Dienststelle des Sicherheitsdienstes in Konstanz.

Nach dem Kriege versteckte er sich unter einem falschen Namen in Heidelberg. Im Juni 1946 war er von den Amerikanern verhaftet, im September 1946 gelang es ihm jedoch zu entfliehen. In der Tschechoslowakei wurde er inzwischen einer der 50 gesuchtesten Kriegsverbrecher und er war in den betreffenden internationalen Register eingetragen.

Mit einer neuen Identität lebte er bis Juni 1948, wann er von französischen Okkupationsbehörden in seiner Vaterstadt Ludwigshafen verhaftet war. Im Jänner 1949 war ein mehr als ein Jahr dauerndes Extradiktionsverfahren zwischen Frankreich und der Tschechoslowakei beendet.

Vom Strafsenat in Prag stand Rostock im August 1951 zusammen mit 4 anderen nazistischen Kriegsverbrechern (mit ehemal. Generalmajoren der Wehrmacht R. Schmidt und F. C. Gottschalk, mit dem ehemal. SS-Gruppenführer und Generalleutnanten der Polizei E. Hitzegrad und dem ehemal. Angehörigen der Gestapo in Jičín K. M. W. Richter), welche in die Tschechoslowakei aus der Sowietunion ausgeliefert waren. Alle waren zur Todesstrafe verurteilt. Im Berufungsverfahren bestätigte der Oberster Gerichtshof im März 1952 alle Todesurteile bis auf Gottschalks. Der Exekutionsvollzug war jedoch mit einem Beistand der Staatssicherheit bis September 1953 abgelegt, wann das Politbüro der Kommunistischen Partei der Tschechoslowakei unter bis jetzt ungeklärten Umständen entschiedete alle vier

Verurteilten zu begnadigen. Auf Grund des Justizministersgesuches begnadigte der Präsident A. Zápotocký am 14. 10. 1953 die Verurteilten.

In den folgenden Jahren ging Rostock Gefängnisse in Prag Ruzyně, Leopoldov, Valdice und Mírov durch. Im Jahre 1955 bei der Amnestie seine lebenslängliche Strafe auf 25 Jahre gemildert war. Im Jahre 1959 war Rostock (teilweise auf Grund seiner Angebote von 1951–1953) für eine Zusammenarbeit mit der I. Verwaltung des Innenministeriums (die Erkundung der Staatssicherheit) unter dem Decknamen FRITZ gewonnen. Nach einer Nachrichtenschulung und Erledigung nötiger Formalitäten war er am 4. 2. 1960 freigelassen und in die BRD abgeschafft. Er sollte da seine ehemalige Kollegen aus dem Sicherheitsdienst kontaktieren und über Ihre aktuelle Tätigkeit nach Prag berichten. Obwohl am Anfang seine Zusammenarbeit der StB-Instruktionen gemäß angefangen war, dekonspirierte er sie bald danach. Die Staatssicherheit entschiede deswegen die Zusammenarbeit mit FRITZ zu beenden.

Rostock arbeitete dann als Angestellter in einer Geschäftsfirma in Bremen. Zu seiner Kriegsvergangenheit war er dort noch mehrmals verhört. Er starb in der BRD im Jahre 1986.

EDIČNÍ POZNÁMKA

Text byl upraven podle platné kodifikační normy, a to včetně citací a dokumentů otištěných jako přílohy (jejich jazykový styl však zůstává bez zásahů).

Zkratky, jež jsou v dobových materiálech užívány v různých variantách, byly sjednoceny (např. Stb a StB na StB), podobná úprava sjednotila i užívání velkých písmen v názvech organizací a jejich částí.

U přepisů dokumentů v přílohách není dodržena původní typografická úprava. Z výše uvedených důvodů tedy nelze hovořit o kritickém vydání dobových materiálů.

Krycí jména osob jsou vysázena vždy kapitálkami (a to opět i v prepisech dokumentů a citacích) a nejsou uváděna ve jmenném rejstříku.

Překlady resumé a přílohy č. 18 provedl ing. Karel Kervitcer.

Text byl edičně připravován v listopadu 2001.

J. T.

Jiří Plachý
Případ FRITZ
Válečný zločinec Max Rostock jako agent StB

SEŠITY
Úřadu dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu
č. 5

Editor Jan Táborský

Vydává Úřad dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu PČR
v Tiskárně MV, p. o., Bartůňkova 4, Praha 415.

Náklad 3000 výtisků
Vydání 1. Praha 2002
NEPRODEJNÉ

ISBN 80-902885-6-1